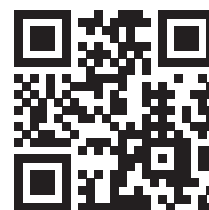

Titulní strana je složena z fotografií vybraných děl, která
zaslaly děti do Mezinárodní dětské výtvarné výstavy Lidice.
www.mdvv-lidice.cz

Vydal Památník Lidice v roce 2024
ISBN 978-80-908791-5-7
1. vydání

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

OBSAH

První kategorie

Zuzana Bartoňová	12
Natálie Bašeová	13
Martina Berková	14
Aurel Franko	15
Karolína Kadlecová	16
Marie Kaucová	17
Antonín Kaufman	18
Sofie Elizabeth Klimák	19
Eliška Krčková	20
Matej Krnáč	21
Tereza Křivská	22
Jakub Legutko	23
František Lhotka	24
Lukáš Mareš	25
Kristýna Mrázková	26
Lucie Novotná	27
Martin Pecha	28
Natálie Poppová	30
Kamila Smolíková	31
Linda Štroncerová	32
Eliška Vinšová	33
Marie Zemanová	34

Druhá kategorie

Anna Boehmová	38
Sabina Czakóová	39
Anna Filipová	40
Prokop Hnilička	41
Adriana Husníková	42
Kateřina Chocholoušková	43
Jan Jurča	44
Andrea Kocourková	45
Damian Lamoš	46
Veronika Ludvíková	47
Madla Luxová	48
Michaela Mendlová	49
Marek Novák	50
Veronika Pífková	51
Vojtěch Procházka	52
David Seltenreich	53
Helena Slocíková	54
Veronika Šimoničová	55
Emilia Tronina	56
Michaela Vícovská	57
Adela Vrždáková	58

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Další oceněné literární práce

Isabel Biolková	62
Ema Brunová	63
Sofia Gottwaldová	64
Adéla Havlíčková	65
Eva Hlaváčková	66
Tomáš Hospodarík	67
Emília Juritková	68
Veronika Kováčová	69
Sandra Kyšová	70
Michal Lábaj	71
Jakub Lustig	73
Agáta Maliarová	74
Karolína Marková	75
Daryna Melnyk	76
Eliška Mihoková	77
Radim Novák	79
Tereza Novotná	81
Šimon Peterka	82
Matěj Pihera	83
Adam Pospíšil	84
Adéla Průšová	85
Veronika Varmužová	86
Viktorie Volejníková	87
Tiffany Voltz	88
Tomáš Weiss	89
Terézia Zajacová	90
Zuzana Zemanová	91

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Vážení čtenáři, milí přátelé literatury,

je mi velikou ctí uvést vás do sborníku dětských literárních prací, které vznikly v rámci 19. ročníku mezinárodní vědomostní soutěže „Lidice pro 21. století“. Tato soutěž má za cíl nejen podpořit literární a tvůrčí talent našich mladých autorů, ale také přivést je k hlubšímu zamyšlení nad významnými tématy, která formují naši minulost, přítomnost a budoucnost.

Letošní ročník přinesl čtyři silná a aktuální témata, která se dotýkají srdcí a myslí nejen našich mladých autorů, ale i nás všech:

„**Spříznění osudem aneb nebyly jen Lidice**“ nám připomíná, že tragédie, jako byla ta v Lidicích, se odehrály i na jiných místech a dotkly se mnoha lidí. Naši mladí autoři nám svými díly ukazují, jak důležité je pamatovat si tyto události a rozumět jim, abychom dokázali lépe čelit podobným hrozbám v budoucnosti.

„**Co mi běží hlavou, když válka je tak blízko?**“ je téma, které reflektuje současnou nejistotu a obavy z konfliktů ve světě. V dílech našich mladých autorů se odrážejí jejich myšlenky, pocity a otázky, které si kladou tváří v tvář válečným událostem. Jejich slova nám připomínají, že válka není jen vzdálená realita, ale něco, co nás může zasáhnout i zblízka.

„**Žijí mezi námi, ne všichni je známe (svět Romů, Vietnamců, Ukrajinců a dalších mýma očima)**“ nás zve k poznání a pochopení různých kultur a komunit, které obohacují naši společnost. Naši mladí autoři nám přinášejí své pohledy na život lidí, kteří s námi sdílejí tento svět, a učí nás empatii, toleranci a otevřenosti.

„**Má význam uchovávat památná místa?**“ je otázka, která nás vede k zamyšlení nad tím, proč je důležité uchovávat a chránit paměťové stopy naší historie. Práce našich mladých autorů nám ukazují, že pamětní místa nejsou jen symboly minulosti, ale i mosty k porozumění a poučení pro budoucí generace.

Děkuji vám, že jste se rozhodli strávit čas s tímto sborníkem. Věřím, že vás čtení vybraných literárních prací zaujme, a že oceníte nejen literární talent našich mladých autorů, ale i jejich odvahu dotýkat se tak závažných a důležitých témat. Připojte se k nám na této cestě za poznáním, porozuměním a vzpomínkami.

Kamila Varad'ová

ředitelka soutěže Lidice pro 21. století

1. KATEGORIE

10 - 14 let

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Zuzana Bartoňová

ZŠ a MŠ Lubná - Sebranice

Když jsem si vybírala, o čem budu psát, měla jsem hned jasno. Téma: „Co mi běží hlavou, když válka je tak blízko?“ je bohužel aktuální, a i když nechceme, stále o ní slyšíme.

Před několika lety jsem slovo válka slychávala pouze z vyprávění nebo ve škole při výuce. Moc jsem si neuvědomovala, že může být tak blízko a co se kolem ní doopravdy děje.

Když jsem se poprvé dozvěděla o válce na Ukrajině, dostala jsem strach. Bála jsem se, jestli nezačne i u nás. Často jsem mívala sny o tom, že se všude bojuje. V televizi, na sociálních sítích, ve škole... Všude se mluvilo o válce. Viděla jsem různé fotografie a videa, která ukazovala zničené domy, přírodu a nešťastné rodiny. Hodně lidí se muselo vypořádat se ztrátou svých nejbližších. Přeživší se museli schovávat ve sklepech a v místnostech k tomu určených. Tolik smutku a beznaděje jsem předtím nikdy neviděla. Většina lidí nechce zažít válku, přesto se najdou tací, kteří ji rozpoutají. Stačí k tomu i jeden člověk, mající moc, který to nařídí svým lidem. Ti příkaz samozřejmě poslechnou, mnohdy i ze strachu, co by nastalo, kdyby vzdorovali. Někteří chtějí válčit dobrovolně, ale drtivá většina chce mír. Kvůli válce se dohadují i lidé, kterých se to ani přímo netýká. Každý má svůj názor a stojí si za ním. Mají mezi sebou zbytečně spory. A dle mého názoru je škoda, že si tito lidé neuvědomují svoje štěstí v tom, že nemusí řešit neustálý strach z bombardování, odštělování a všech

dalších situací spojených s válečným konfliktem. Stačí malá chvíle a pomocí jaderných zbraní se celý svět změní k nepoznání. Měli bychom být vděční za každé setkání s naší rodinou a přáteli, neubližovat si a užívat si každého dne. Přála bych si, aby se problémy řešily diplomaticky a mírovou cestou, tak jak bych očekávala v 21. století. Někdy přemýšlím nad tím, že si mnoho lidí neváží toho, co má a někdy ani svých životů. Bohužel si to uvědomí, až když o to přijdou.

Občas taky za něco nejsem vděčná, беру to jako samozřejmost, ale snažím se to naučit. Mým přáním je, aby všichni lidé na světě pochopili, že je naprosto zbytečné řešit problémy násilím.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Natálie Baševá

Základní škola Žatec, Petra Bezruče 2000, okres Louny

Sedím v autobuse a koukám se z okna, všímám si několik malých věcí - jak rostou barevné květiny, jak létají malé včelky a přistávají na květech rostlin, jak malé děti pobíhají a hrají si, jak vlaje čerstvá zelená tráva.

Všechny tyhle malé věci mi plní díru v mém srdci, cítím se dobře.

Po chvíli sledování venku projedou vedle nás velká tmavě zelená auta, nevšímám si toho do doby, než za sebou slyším, jak se začaly děti bavit o válce..

„Hele, Tondo, vojáci!“

„Jooo, tak to asi bude válka!“

„Ale ne, Tondo, to určitě jedou jenom nacvičovat...“

Vím, že to dítě to nemyslelo vážně a že určitě nic neví o tom, jaká je doopravdy válka, ale jakmile jsem uslyšela slovo válka, naskočila mi husí kůže.

Všechn hezký pocit, který jsem doteď měla, zmizel. Pokaždé, když uslyším to hrozivé slovo, vybaví se mi jenom to nejhorší. Někteří lidé berou válku jako zábavu, jako hru, vůbec jim totiž nedochází, že je to naprosto naopak. Nikdy z války nevyplývalo nic dobrého, vždy z toho byly jenom ztráty, nejen majetku, ale hlavně životů nevinných lidí.

Není to lehké si vybavit, co si člověk musel ve válce prožít. Být malým dítětem, které ztratí své rodiče, nebo manželkou, která čeká, než se její muž vrátí domů do tepla. Vojákem muselo být nejděsivější. Vstoupit do války, bojovat za naše práva, naši zemi, svobodu a přinášet oběti. Voják ví, že se válka neobejde bez obětí, z té války se může vrátit bez končetin, kamarádů nebo dokonce i rodiny. Neví, jestli sám přežije a ví, že pokud ne, všichni blízcí budou zničení z jeho smrti.

Být v botách nevinné duše v té době muselo být horší jak peklo, neustálý strach, děs a myšlenky, které se honí hlavou - co bude zítra? V dnešní době se lidé dokážou rozbřeset i v těch nejhrošších situacích a nazvou to koncem světa. Co by dělali, být v těch botách?

Honí se mi hlavou během pár sekund tolik nezodpovězených otázek - jen kvůli jednomu slovu.

Když se kouknu z okna, vidím, že se blíží moje zastávka... pár sekund, jedno slovo, a přitom to bylo několik minut.

Vystoupím z autobusu a jdu do školy.

Jsem pár metrů od školy, zazní sirény, klesne mi srdce, když si uvědomím, že je válka... Snad se to nikdy nestane.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Martina Berková

25. základní škola Plzeň, Chválenická 17, příspěvková organizace

Každý den ve zprávách či jen na sociálních sítích vidím diskuze o zatím nekončícím sporu ať už mezi Ukrajinou a Ruskem nebo Izraelem a Hamásem. Tyto ozbrojené konflikty vedou jen ke zkáze našich domovů a životů. Když se každé ráno probudím a jdu do školy, kde vidím desítky smutných a strachem umučených tváří lidí, kteří už nejspíš nemají domov nebo jejich domov už nadále nebude jejich útočištěm a domovem. Já mám pořád ale štěstí, že nemusím zažívat to, co oni zažívají každý den. Každou minutu a každou sekundu.

Nemusím mít strach o své blízké, kteří tady zůstali proto, aby bojovali za svou zem a domovinu. Nemusím utíkat do neznámého kraje, kde se nemohu domluvit a schovávat se v ústraní a v naději na lepší zítřky. Vojáci nasazení na frontu se každou minutu bojí o své přežití a hlavně o přežití svých blízkých. Věc, která mi přijde naprosto úžasná a nepochopitelná je, že mezi vojáky nejsou jen muži, ale i ženy. Matky nebo jen svobodné dívky. Ženy, které se nebojí nasadit svůj život, aby pomohly své vlasti. Všichni si mysleli, že to bude jen na chvíli a že Ukrajina prohraje, protože je malá a nemůže se rovnat s obrovským Ruskem. Co by se stalo, kdyby se Ukrajině podařilo vstoupit do NATO? Prezident Zelenskyj chce s ostatními státy sjednat vstup do vojenské organizace NATO. Je to sice alespoň pro dočasné bezpečí Ukrajiny, ale zase pro začínající zlé časy nejen pro Evropu, ale i pro ostatní státy z celého světa. Ukrajina by tím totiž zajistila krvavou 3. světovou válku. Z nemalého škádlení by to přerostlo v obrovský konflikt, kde by zemřely miliony lidí.

Proto tento vstup není tak jednoduchý. Členové NATO se snaží volit diplomatickou odpověď. Vědí, že kdyby Rusko zaútočilo znovu na Ukrajinu, museli by zaútočit všichni členové. A já si myslím, že to nikdo nechce zažívat znovu...

Co se ale stane, až válka skončí a všichni půjdou domů? Uvidí jen ohořelé sutiny, které z jejich domovů zbyly. Budou se těšit na své děti, manželky, manžely a rodiče, kteří tam už ale nemusí být...

Lidé i já se bojíme, je to přirozená reakce. Ztrácíme půdu pod nohama a něco nového a zlého se zde objevuje. Jedná se snad jen o další zkoušku o naše přežití?

Někteří o tom už ani nechtějí slyšet. Dobře. Ale jen do té doby, než se to bude týkat jich samých, dokud sem nevtrhnou cizí vojska a nezačne se ta půda propadat i pod námi...

Před dvěma roky, když jsem seděla u večeře a koukala na zprávy, všude se řešila jen samá válka. Válka Ukrajiny a Ruska. V noci, když jsem měla jít spát, jsem se ptala sestry, jestli opravdu bude válka. Vzbudilo to ve mně strach a obavy, jestli to nepřeroste v něco většího a horšího. Sestra řekla, že ne, že se jenom tak škádlí. Bylo to opravdu tak nebo se mě jenom snažila chránit před krutým světem tam venku?

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Aurel Franko

Základná škola Mateja Lechkého

Co mi běží hlavou, když válka je tak blízko?

„Vojna je temná stíhačka, ktorá preniká do najhlbších kútov ľudskej mysle, keď sa príliš priblíži. Keď je vojna na dosah ruky, myšlienky sa stávajú nekludnými a nepokojnými. Každý dych je sprevádzaný obavami, každý okamih je naplnený neistotou a strachom.

V hĺbke duše sa rozohráva boj medzi nádejou a zúfalstvom. Nádej, že sa všetko obráti k lepšiemu, že mier a harmónia nakoniec zvíťazia nad vojnou a utrpením. Zúfalstvo, ktoré vychádza z vedomia, že vojnové konflikty prinášajú ničivé dôsledky, že môžu zničiť životy a rodiny, roztrhať spoločenstvá a zanechať trvalé jazvy v ľudských srdciach aj na krajine.

Premýšľam o ľuďoch, ktorí sú uväznení v samotnom epicentre konfliktu, o tých, ktorí musia čeliť hrôzám vojny každý deň. Ich myšlienky a pocity, ich nádeje a obavy, všetko to prúdi cez moje vlastné myšlienky, pripomína mi, aká krehká je ľudská existencia a aká mocná je ľudská odolnosť.

Ale čo ma najviac zaplieta do mojich myšlienok, keď je vojna tak blízko, je otázka: ako môžeme predísť takému utrpeniu? Ako môžeme nájsť cestu k mieru a porozumeniu, ktorá nás ochráni pred zrádou vojny? Tieto otázky mi neustále klopú na dvere mysle a žiadam o odpovede, hoci sa zdá, že odpovede sú nedosiahnuteľné.

Vojna je ako temný tieň, ktorý sa šíri medzi ľuďmi, a moje myšlienky sú jeho zajatcami. Ale aj v temnote sa stále snažím nájsť iskru nádeje a vieru v ľudskú schopnosť prekonať všetky prekážky, vrátane samotnej vojny.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Karolína Kadlecová

Základní škola, Skuteč, Smetanova 304, okres Chrudim

Německo. Na kostelní věži právě odbila dvanáctá hodina večerní. Malá holčička sedí na zemi uprostřed svého skromného pokojíku. Do okenic buší vítr vanoucí ze severu. Celá místnost je zaplavená tmou, jen letmo ji občasně prosvítí tlumené měsíční světlo. Přímo před ní leží malé, nepříliš výkonné rádio, ale pro průměrnou německou rodinu je zcela dostačující. Ale co tam takhle pozdě večer dělá? Neměla by už spát? Asi ano. Ví její rodiče o tom, že je vzhůru? Nejspíš ne.

Její maminka s tatínkem se poslední dobou chovají zvláště. Ale proč? To neví. Každou její otázku odbydou. Nikdo jí nic nechce říct, je na to přeci ještě moc malá. Ale jí to nedá. Ví, že se něco děje. A co? To si zjistí sama.

Její drobná ručka opatrně sahá na knoflíky rádia. Po chvilce se do nerušené temnoty ozve hlas známého německého hlasatele. Přepne stanici. Ticho. Šum. Klid prolomí rozhlasové vysílání v jiném jazyce. Možná je to francouzsky? Není si jistá. Ví, že nesmí cizí rozhlas poslouchat, přesto nerušeně naslouchá každé frázi, která je vyslovena, ač jim příliš nerozumí. Pochytí jen pár slov, asi každé desáté, když v tom zaslechne jedno, které mezi všemi ostatními vystupuje. Válka.

Německo zaútočilo na Polsko. Francie s Velkou Británií vyhlásují Německu válku. Znamená to snad, že její národ je ten špatný? Je tohle ten důvod, proč jí její rodiče nechtějí nic říct? Ale Führer chce pro svůj lid jen to nejlepší, nechce nikomu ublížit, to ostatní ubližují jim. Přece by své vlasti nelhal, nebo snad ano?

Co všechno se honí hlavou malému děvčeti, když je válka tak blízko, skoro na dosah ruky? Je toho tolik. Bojí se. Bojí se, co se bude dít, bojí se o svou rodinu, bojí se o svůj vlastní život. Zároveň se snaží v hloubi duše najít odhodlání, naději, že nic špatného se přece nemůže stát, když se na válku dostatečně připraví. Ale dá se vůbec na něco tak hrůzoplného připravit? Hlavou jí víří nespočet myšlenek, pochybností, emocí, a to se jí válka ještě ani zcela nedotkla. Spousta otázek, přesto na žádnou nenachází odpověď. A dokáže na ně odpovědět, než jí blížící se válka skolí? Než jí to zlo, které se po ní a po celé její zemi natahuje, dožene? Než bude příliš pozdě?

V šeru běží do ložnice svých rodičů. „Maminko, tatínku, já nechci válku!“ vyhrkne ze sebe hned, jakmile do tmavého pokoje vstoupí. Její rodiče zamžourají do tmy na svou vystrašenou dcerku. Snaží se jí utěšit nejrůznějšími slovy, že všechno bude v pořádku a že se nemusí ničeho bát. Věří tomu ale oni sami? Nebo jim v žilách proudí stejný strach a beznaděj?

Válka s sebou nepřináší nic dobrého, a to už od samého počátku. Zanechává mezi lidmi obavy, bolest, stres. Jak by také mohla zanechávat jiné pocity než bezmoc, když je bezradnost a nejistota všem neustále nablízku? Když je to zlo, které si říká válka, tak blízko?

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Marie Kaucová

Gymnázium, Ústí nad Orlicí, T. G. Masaryka 106

„Helenko, dej pozor, aby tě někdo nesledoval,“ oslovila mě jemně maminka. Když jsem si brala chleba s vodou, celá jsem se třásla nervozitou. Protože bydlím v malé vesničce a nic se tu neutají, všichni víme, že hlídač ve skutečnosti stráží vysílačku. Někteří dokonce tvrdí, že rozhodne o osudu války, jež trvá už téměř čtyři roky. S myšlenkou na nové dobrodružství jsem nasedla na kolo a přešla ležácké louky. U lomu Hluboká jsem svůj bicykl zakryla větvemi, kdyby se tu náhodou objevili nezvaní hosté. Věděla jsem, jak nebezpečné a důležité situaci čelím. Otevřela jsem stará ztrouchnivělá vrata a zamířila do podkroví.

Zády ke mně seděl mladík, který měl nasazená sluchátka a pohrával si se strojem, jenž aspoň namátkově připomínal naše rádio. Vůbec si nevšiml příchozího, proto jsem mu zlehounka poklepala na rameno. Trhl sebou a otočil se se zorníčkami rozšířenými strachem. I přes jeho potrhané oblečení se mi vlastně celkem líbil, a navíc nemohl být o moc starší než já. „Alois Tolar, těší mě... Jmenuje se Libuška,“ dodal, když viděl, jak upřeně hledím na vysílačku. Cítila jsem ruměnek na tváři, proto jsem mu rychle předala svačinu, a i přes tíživé otázky jsem spěchala pryč.

Jedla jsem večeři, když dorazil tatínek. „Potůček musel utéct, už tady není bezpečno,“ řekl mamince a políbil ji na tvář. „Potůček?“ otázala jsem se. Rodiče se na sebe zděšeně podívali a pak mi pověřili celou pravdu. Nacisté se dostali na stopu operace Silver A, v níž je i Alois Tolar, který se ve skutečnosti jmenuje Jiří Potůček. Teď se každý bojí, že přijde řada na Ležáky. O dva dny později gestapo zatkl některé sousedy, a to i těhotnou Marii Štulíkovou.

Psal se středa 24. června. Pokašlávala jsem a bolela mě hlava, raději jsem tedy nevyřázela z domu, abych nenakazila spolužáky. Buď jsem ležela v posteli, nebo se koukala z okna. Vždycky jsem totiž snila o tom, že jsem ptáček poletující po obloze a dívající se na tu krásu přírody, na pár domků blízko u sebe, jež si vzájemně povídají a natahují se k větvím nedalekých stromů. Právě od nich se vynořili muži v uniformách. Vytvořili kruh a obklíčili naši ves. Srdce mi bilo na poplach a nemohla jsem se pořádně nadechnout. Hodiny odbily půl jedné.

Kdosi zabušil na dveře a pak vtrhl do světničky. Byla jsem tak zmatená a ochromená děsem, že si na následující události pamatuji jen mlhavě. Sice na mne dopadaly sluneční paprsky, ale po těle mi neustále přebíhal mráz, všude kolem se válely věci. Vojáci prohlíželi obydlí, avšak když jim nikdo neotevřel, rozbíjeli okna a kradli cizí majetek. Po čase jsem se vzchopila, nemohu přece jen tak nečinně stát, musím se bránit. Přistoupila jsem k pánovi, který rozdával rozkazy. „Proč bychom k vám měli být hodní? Jste špína, co si nezaslouží žít. Škoda, že nejste v těch vašich barabiznách, aspoň by lépe hořely!“ vysmál se mi do očí. Až později jsem se dozvěděla, že jsem mluvila s Walterem Lehmem.

Po tvářích mi stékaly slzy. Uvidím ještě někdy Ležáky? Všechny nás převezli do Zámečku v Pardubicích, dokonce i školáky. Nikdo nevěděl, co s námi bude. Společně jsme se modlili, když do místnosti vtrhli nacisté. Dětem na krk dávali cedulky a brali je maminkám z náručí. Slyšela jsem jen křik a pláč malých. „Helena Sýkorová!“ zakřičel někdo. Nesměle jsem zvedla ruku, poté se na příkaz postavila ke zdi. Zadívala jsem se do tak prázdných očí chlapce - vytáhl pistoli, hlaveň namířil na mě. Ozval se zvuk výstřelu. Zatmělo se mi před očima. Zatočila se mi hlava. Padala jsem k zemi a čekala tvrdý dopad, ale ten... nikdy nepřišel.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Antonín Kaufman

Masarykova základní škola a Mateřská škola Suchomasty

Podle mě uchovávat památná a významná místa důležité je.

Má to velký význam. Staré, ale i nové památky je důležité chránit a uchovávat, protože je potřeba, aby si lidé připomínali jejich příběh a to, proč jsou z nich vůbec památky. Jakou událostí se tato místa či stavby proslavily? Dle mých názorů je druhá světová válka tématem velice důležitým a hlavně pro Česko i historicky podstatným. Z této doby se dochovalo hodně vzpomínek v našich myšlenkách, a míst, které člověka naplňují pocity smutku, soustrasti či dokonce účasti. Proto si myslím, že pro každého Čecha by měly být Lidice a Ležáky památkou, o které by něco měli vědět. Že byli důležité nejen z historického hlediska, ale také z toho emocionálního. Že jako za pomstu smrti jednoho člověka byly vyvražděny dvě vesnice. Každý člověk má různé názory, ale toto by měl vědět, zejména u takto důležitých památek. Stala se zde nejdrastičtější nepopsatelně děsná událost v historii České republiky. A vsadím se, že ještě na dlouho bude.

V historii lidstva již byly zaznamenány podobné ukázky lidské krutosti. Například ke konci druhé světové války v roce 1945, kdy Spojené státy americké svrhly dvě atomové bomby na japonská města Hirošimu a Nagasaki. Jako pro vynucení kapitalizace Japonska vyvraždil USA přes 200 000 nevinných obyvatel měst. Doteď se v Hirošimě a Nagasaki nachází nespočet památek a památných míst, které stojí za to, aby byly památkami.

Také zde mohu hovořit o starší události, která se těmto událostem již tolik nepodobá, ale také stojí za zmínku říci, proč je důležitá. Pompeje byly v té době modernější městečko s 20 000 místními obyvateli, které bylo zasypano a „vyvražďeno“ sopkou Vesuv. Nikdo z obyvatel nepřežil. Také zde byli všichni nevinní občané a nikdo o tom nevěděl, že se vůbec něco takového stane. Ale toto nebylo zaviněno lidmi. Myslím si, že takto důležitá místa je důležité zachovávat a připomínat si je. Dle mého pohledu na svět většina lidí málo doceňuje památky a kulturu nejen v naší zemi. Po celém světě by se daly najít památky a místa, která byla pohřbena a pohlcena časem a již o nich skoro nikdo nemluví. V naší rodině si myslíme, že kultura a památky mají určité místo. Občasně si je i připomínáme a myslím si, že je to docela přínosné a důležité. Člověk si aspoň připomene, v jaké době to žije a jak dobře je situován. Což, jak si myslím, si většina lidí neuvědomuje. Druhá světová válka vzala mnoha lidem život, příbuzné či domovy. Proto si myslím, že toto téma by mělo být více otevřenější a mělo by být chápáno jako velice drastická a smutná událost, která by se měla brát s dostatečnou vážností.

Sofie Elizabeth Klimák

Základní škola a Mateřská škola Kladno, Zd. Petříka 1756

Památná místa mají v naší společnosti a kultuře zásadní význam. Nejenže nám poskytují pohled do minulosti a pomáhají nám porozumět našim kořenům, ale také představují důležitou součást našeho kulturního dědictví.

Jedním z takových významných historických míst je hrad Křivoklát. Hrad Křivoklát je skvělým příkladem toho, jak historická místa přispívají k naší společnosti. Nachází se v malebném prostředí Křivoklátského lesa a je symbolem českého středověku. Jeho vznik se datuje až do 12. století a od té doby prošel mnoha proměnami. Návštěva Křivoklátu nám umožňuje ponořit se do minulosti a prozkoumat bohatou historii tohoto místa. Zde se setkáváme s architektonickými detaily a artefakty, které nám vyprávějí příběhy o životě a kultuře našich předků.

Uchovávání památných míst, jako je například hrad Křivoklát, je důležité i pro budoucí generace. Jsou to živé učebnice, kde se lidé mohou setkat s minulostí a rozvíjet své historické povědomí. Skrze historická místa se mohou lépe vcítit do minulých epoch a pochopit, jak minulé události ovlivňují naši současnost.

Kromě toho mají historická místa také ekonomický význam. Přitahují turisty a podporují místní průmysl a podnikání. Provozování těchto míst vytváří pracovní příležitosti a přináší finanční přínos do regionu. Turisté, kteří navštíví historická místa, přispívají k rozvoji místní ekonomiky tím, že utrácejí za ubytování, stravování a třeba i nákupy suvenýrů.

Vědomí důležitosti uchovávání památných míst by mělo být základem naší společnosti. Je důležité, abychom tato místa nejen chránili a restaurovali, ale také aktivně podporovali jejich výzkum a popularizaci. Pouze tak můžeme zajistit, že naše kulturní dědictví bude předáno dalším generacím, a tudíž bude sloužit jako zdroj inspirace a porozumění.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Eliška Krčková

Gymnázium Ústí nad Orlicí

Příběh odvahy a zrady

(Spríznění osudem aneb nebyly jen Lidice)

Na jaře 1938 jsem se rozhodl vstoupit k československému četnictvu. Zanedlouho jsem poznal svou ženu, s níž jsem čekal syna. Bohužel v prvních měsících roku 1939 začala v Československu panovat podivná atmosféra. Němci vstoupili na naše území. Hamižně si přivlastňovali pohraniční oblasti. Jako obyvatelé nedaleko hranic jsme situaci dost pocítili. Tehdy se na mě usmálo štěstí, protože několik dní před vyhlášením Protektorátu Čechy a Morava mě přeložili do Vrbatova Kostelce.

Nového prostředí jsem se obával, avšak poznal jsem skvělé kamarády na celý život. Náš kolektiv na stanici však tížila situace, do níž naše vlast spadla. „Vzbouříme se,“ zvolal jsem. Rozhodli jsme pro založení odbojové skupiny Čenda. Shromažďovali jsme zbraně pro vlastenecké vojáky. Také jsme se stali jakousi spojkou informací mezi vojsky, odevzdávali jsme a přijímali tajnosti. Podíleli jsme se na ukryvání Jiřího Potůčka, aby se cítil v bezpečí při sdělování důležitých zpráv Spojenému království.

Snažil jsem se i parašutistům z odboje Silver A hodně pomáhat, střežil jsem vždy příjezdovou cestu do lomu Hluboká. „Obětoval bych pro ně sám sebe,“ rozmlouval jsem s ostatními. Bohužel netrvalo dlouho, když jednoho dne zatkli mého nejlepšího přítele Jindřicha Švandu. Je zle, domníval jsem se. Utekl jsem k rodině Doležalových. „Jsem vyčerpaný, vzdám se,“ pověděl jsem jim. Rozloučil jsem se a mezi obcí Loukou a Habrovčí jsem vytáhl zbraň a jako největší zbabělec, jenž se bál gestapa, jsem...

Ztrátou své duše jsem nezachránil hrozné osudy ležácký mužů, žen a hlavně dětí. Mí odvážní kamarádi se 24. června 1942 proti nacistům vzbouřili na louce nad Ležáky. Vzhlížel jsem k nim s obrovskou hrdostí. Němci rabovali, odváželi cennosti, ukradli nám dobytek, tohle však bylo tím nejmenším. Nakonec polili stavení zápalnou kapalinou a srovnali je se zemí. Obyvatele převezli na pardubický Zámeček nebo do koncentračních táborů. Smutný osud nepotkal pouhá dvě děvčata Doležalova.

Tak rád bych jim chtěl pomoci, leč už jsem nedokázal zjistit, jak to po smrti učiním. Moc jsem se v sobě zklamal, protože jsem opustil venkovský lid, říkal jsem si. Sice jsem požádal o péči svých dvou synů a manželky rodinu Doležalových, ale nikdo z nich kromě Marie a Jarmily nepřežil. Cítil jsem se zahanben a proviněn. Neprovedl jsem nepopsatelné zločiny našich drastických sousedů, jenže jsem si uvědomil i velký prohřešek na své straně. Svou tvrdohlavostí a cílevědomostí jsem zachránil, avšak i usmrtil několik desítek, snad stovek životů.

Na počest nechali Karlovi synové na místě skonu postavit pomníček, jenž připomíná jeho odvážné činy. Prezidenti Edvard Beneš a Miloš Zeman mu udělili medaili Za hrdinství a také Československý válečný kříž. Na strážmistrovu památku se každý rok koná soutěž, v níž si žáci ověřují své znalosti a fyzickou zdatnost. Tento muž je ukázkou nebojácného člověka. Těchto lidí bychom si neměli přestat vážit. Osud se k nim zachoval krutě, a proto je rozšiřování povědomí nejen o Karlu Knězovi důležité.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Matej Krnáč

Základná škola Hrnčiarska

Pamätné miesta. Vždy tu boli, sú a pevne verím, že budú. Prečo vznikli? Položili ste si niekedy túto otázku? Okrem toho, že ma niektoré z nich odstrašovali, prinášajú so sebou aj hlboké zamyslenia. Tak napríklad, v mojom rodnom meste je veľa pamätníkov, či už pamätník SNP, pamätník Ľudovíta Štúra alebo aj pamätník obetiam holokaustu Park ušľachtilých duší. Pamätník vnímam ako spomienku na minulosť, udalosť, ktorá sa stala a má zostať uchovaná, alebo ako spomienku na človeka, ktorý v tej ktorej dobe žil a niečo vykonal, zažil... Mali by sme si vážiť naše pamätníky, uchovávajú spomienky na doby minulé alebo na ľudí, ktorí v tom období žili. Ľudia veľmi často nevnímajú svet okolo seba, lebo chodia so „zavretými očami“. Mali by sme si viac všímať svet okolo nás. Pomohlo by nám to vo vnímaní sveta, udalostí a niečo by sme sa z histórie poučili. Tie pamätníky nám zachovávajú strašne veľké ponaučenia z minulosti, sú zdrojom poznania vecí a môžu nám pomôcť pochopiť prítomnosť a pomôcť v budúcnosti. Pri správnom vnímaní nás môžu posunúť vpred. Pri prechádzke mestom som sa pozastavil pri pamätníku obetí holokaustu v Parku ušľachtilých duší vo Zvolene. Veľakrát sa stalo, že človek obišiel popri tomto pamätnom mieste bez povšimnutia. Práve Park ušľachtilých duší vo Zvolene je toho príkladom. Pri poslednej mojej zastávke na tomto mieste som so zdesením zistil, že sa na mieste nachádzajú porozbýjané pamätné tabule, poničené náhrobné kamene, porozhadzované plasty a papier... Smutný pohľad.

V hlave sa mi vynárajú myšlienky, prečo to ľudia robia? Prečo na tomto pietnom mieste? Uvedomujú si, že je to pamätník? Prečo sa nestarajú oň? Prečo majú potrebu veci ničiť? Prečo si z nich neberú ponaučenia a nesnažia sa o to, aby im porozumeli? Nič iné mi v tejto situácii nenapadá, asi len, že ľudská hlúposť je nekonečná. Stačilo by málo, len aby sa snažili trochu zamyslieť, vnímať miesto, kde sa nachádzajú....Možno by začali chápať súvislosti a začali si prepájať minulosť so súčasnosťou. Všetci každý jeden pamätník má v sebe nádych histórie okorenený ponaučením, tak sa snažme im porozumieť. Práve na tomto mieste je priestor a čas na zamyslenie sa. Práve takéto miesto nám vypovedá o hodnote ľudského osudu, obetiach, ale aj o dobre, ktoré v ľuďoch je. Práve v tejto dobe je dôležité chápať históriu, aby sme si zobrali poučenie do súčasnosti. Verím, že aj táto doba prinesie pamätníky, ktoré budú pripomínať budúcim generáciám nás, našu dobu a je len na nás, aby to neboli spomienky na odstrašenie. Spomienky, za ktoré sa budeme hanbiť. Preto má význam uchovávať pamätné miesta. Každý pamätník na svete pripomína dobu a ľudí, ktorí v nej žili. Je pripomienkou na ich skutky, činy, a to aj dobré, ale aj zlé. Pamätník holokaustu, ktorý som si vybral, nám má pripomínať nezmyselnosť vojny, nezmyselnosť nadradenosti rasy, národa, zlobu, závisť a aj chamtivosť, strach... a tiež odvahu, čestnosť, statočnosť... Nie všetci sa zamýšľajú nad históriou. Aj práve preto musíme uchovávať pamätné miesta a veriť, že raz budú ľudia všímavější k svojmu okoliu a postoja, zamyslia sa... Predstavte si, že ste pred vaším domom, idete otvoriť dvere do domu pomocou kľúča - tak isto si to treba predstaviť aj keď stojíte pred pamätníkom, v ruke držíte pomyselný kľúč, ktorým otvoríte príbeh ukrytý v pamätníku, a ak mu porozumiete, vtedy začnete chápať udalosti, na ktoré by sme nemali zabudnúť. Preto by sme mali uchovávať pamätné miesta; sú potrebné, sú odrazom doby minulej a nesú v sebe odkaz pre budúce generácie. Učia nás láskavosti, tolerancii, dobru...

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Tereza Křivská
Gymnázium Chotěboř

Je teplý letní podvečer, sedím pod starou jabloní na babiččině zahradě a čtu knihu. O válce. O tom, jak další zlý, sobecký, vychytralý, samolibý člověk chce zničit svět kvůli svému blahu. Neskutečné, říkám si v duchu. Ale je to opravdu tak neskutečné? Ptám se sama sebe...

Na chvíli odložím knihu, lehnu si na trávu, zavřu oči a zaposlouchám se do zpěvu sýkorek, které mi nad hlavou zpívají. V tu chvíli slyším bum, prásk! „Heil Hitler!“ Zděšením sebou mrsknu. Z dálky mojí mysli se mi začalo ozývat čím dál více podivných zvuků. Byly to zvuky jakoby z vlakového nádraží. A najednou jako bych měla všechno před sebou.

Zdá se mi, že vidím malou holčičku, která je nejspíš Židovka. Zrovna vychází s dalšími zuboženými dětmi z vlaku, který právě přijel do koncentračního tábora. Vojáci je rozdělili do dvou skupin, holčička byla ve skupině vlevo. Děti z pravé skupiny odvedli do nějaké budovy a děti z levé skupiny vedou do místnosti, která vypadá jako nějaká podivná „koupelna“. Potom, co vojáci zavřou děti do „koupelny“, začne se mi do uší zařezávat jejich zoufalý křik. Zdá se mi, jako by mi v uších utkvívával pouze hlas té jedné malé holčičky, která strašně moc brečí a v posledních minutách svého života zakřičí hlasitě: „Maminko!“

A pak najednou ticho. V tu chvíli se mi začne obličej zaplňovat slanými slzami, které nejdou zastavit. Dost! Rychle otevřu oči a zkusím sama sebe uklidnit. „Nesmím na to myslet!“ opakuju si pořád do kola. Ale nejde to. Připadá mi, jako by ti zpívající ptáci byli bezmocné děti, které svým zoufalým hlasem volají o pomoc. Zdá se mi, jako bych místo šustících listů jabloně slyšela tanky, které jedou sem k nám. Začínají mi hlavou běžet různé otázky... Co když zítra může být všechno jinak? Co když ten zlý, sobecký, vychytralý, samolibý člověk zítra přijde sem k nám a udělá všechno pro to, aby měl ještě větší moc? Co když se bude historie opakovat? Co když... co když už na téhle zahradě, pod touhle jabloní nebudu nikdy sedět? Zhluboka se nadechnu a vydechnu, podívám se okolo sebe - nic se neděje. Uleví se mi. Pak usoudím, že by bylo nejlepší jít domů, popadnu knihu a rychle běžím ke vchodovým dveřím domu.

Když přijdu domů, navečeřím se, lehnu si do postele a postupně si začínám uvědomovat, jak dobře se vlastně mám. Mám co jíst. Mám na sobě teplé, čisté oblečení. Jsem zdravá. Mám domov. A hlavně mám skvělou rodinu, která je zdravá. Nic mi nechybí k tomu, abych byla šťastná.

Je strašně smutné, kolik lidí si tohle neuvědomuje. Měli bychom si uvědomit, že vždycky to může být horší, a to, že zrovna máme blbý den nebo si nemůžeme koupit například nové oblečení, nám nedává důvod říkat, že se máme špatně.

Obavy z války má určitě každý, a právě proto bychom měli mít na paměti, že to, že máme střechu nad hlavou, netrpíme hlady a jsme my a naše rodina zdraví, nemusí být vždy samozřejmostí.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Jakub Legutko

Základní škola Žatec, Petra Bezruče 2000, okres Louny

Je Nový rok, silvestr se slaví v plném proudu, ale pro mě to je noční můra, každý malý výbuch mi protřepe tělo a můžu myslet jenom na to, kdyby to nebyly ohňostroje, ale výbušniny. Co kdyby místo nádherných barev všude kolem mě to byl jenom oheň a kouř z hořících budov mého města, města, které nikdy nezapomnělo co je to válka. Nikdy nevím, jak moc daleko je válka právě ode mě, nemusí být jenom v kilometrech daleko, vždycky může být blíž, než si myslíme.

Konečně je konec silvestra. Slavnosti přestaly a je ranní klid. Podívám se na zprávy, ale ty mě znepokojí znovu. Jak je možné, že v dnešní době se může ještě válčit tak moc kolem nás? Jak je možné, že nevím, jestli druhý den nebude moje země ve válce? Kde je všechna jistota, co jsem měl? Mám hodně otázek, bohužel k odpovědi se nedostanu. Mnoho lidí je teď někde na dovolené a nemají sebemenší tušení, že v moři, ve kterém plavou, plavou i válečné lodě a nikdo neví, jestli další den nebude válka. Představa, že moje milovaná místa, předměty i lidi možná vidím naposled, mě straší. Jediná myšlenka naděje, co mám, je, že nám to přece nemůžou udělat, ne? Ale jak se zdá, tak ano, můžou, protože se vždycky někdo objeví, kdo touží po slávě a velikosti na úkor ostatních. Jak někdo může být tak zahleděný do sebe? Přece se jim nemůže líbit ta krev, co mají na svých rukou. No nic, musím si jít ven pročistit hlavu, utéct od těchto myšlenek.

Procházím se mým městem a vidím památník padlých vojáků. Co když tam bude jednou viset i mé jméno? To přece nechci, jsem moc mladý na to, abych zemřel, zemřel kvůli někomu, kdo chce moc. Možná nad tím až moc přemýšlím, zase tak blízko nemůže být, nebo jo? Těmto myšlenkám není úniku, už i ve snech se objevují. Potřeboval bych zastavit, zastavit čas a na chvíli žít zase v klidu a hlavně, hlavně v míru, takže co mi vlastně běží hlavou, když je válka tak blízko? Nejistota v ostatních i ve mě.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

František Lhotka

Základní škola Čechtice, okres Benešov, p. o.

Památná místa připomínají důležitou historicky či politicky významnou událost. Jsou to místa, kde proběhly bitvy, povstání, protesty, ale také kde se narodili, žili a umírali významní i obyčejní lidé. Tato místa navštěvujeme, abychom alespoň na chvíli v duchu prožili radosti, smutek i utrpení těch, co tu byli před námi. Abychom se učili z jejich chyb a zlepšovali to, co oni uměli lépe.

Většina lidí si není schopna představit, co přesně účastníci prožívali, protože vidí v těchto místech jenom současnou realitu, ne minulost. Například když někdo vidí zříceninu hradu, představuje si urozené pány, jak dohlíží na poddané, kteří staví mohutné opevnění, jež bude za několik set let zničeno cizími nájezdníky.

Jiní lidé však vidí jenom ruiny staré stavby. Takoví lidé nikdy nepochopí, kolik životů bylo kvůli takovým věcem promrháno. Teď jsem však použil docela nesprávný výraz: „kolik životů bylo kvůli takovým věcem promrháno“. Tento přístup je nesprávný, neboť naznačuje, že život je pouhá věc. To ale není, protože všechny bytosti včetně zvířat mají právo žít a nikdo by si neměl myslet, že může brát životy ostatním. Bohužel tento fakt správně chápou jenom lidé, kteří nepříjemné události zažili.

Věci s památnými místy souvisí, protože připomínají nespravedlnosti, bolesti, touhu po lepším životě. Tím hodně narážím na události 20. století, hlavně na první a druhou světovou válku.

Památná nemusí být jen místa, ale mohou to být i ze zákona chráněné stromy, přírodní útvary. Památné stromy jsou chráněny pro svůj věk a velikost, význam kulturní i přírodní. Znamená to, že je zákonem zakázané je jakkoli poškozovat. Některé stromy jsou starší, větší a více odpovídají parametrům, pro které by měly být chráněny. Avšak lidé, kteří denně chodí kolem, si jich nevěnují nebo nevěnují pozornost jejich jedinečnosti, a namísto toho, aby je nahlásili ochráncům památek a přírodního dědictví či o nich někomu řekli, často poškozují okolí i stromy samotné.

Dále mohou být památnými místy staré budovy. Bohužel i u tohoto typu památek dochází k poškozování, ať už graffiti, rozebíráním stavebních materiálů či jinými způsoby. Pokud se jedná o menší stavbu, může být převezena do skanzenu, kde bude restaurována. Bohužel některé stavby jsou rozebrány nezodpovědnými majiteli, kteří se o takovéto věci nezajímají. Jak jsem již zmínil, památná mohou být také místa, kde žily významné osoby. Na takovýchto místech jsou upomínkové desky či sochy. Příkladem může být památník v Babiččině údolí nebo památník Jana Palacha na Václavském náměstí. Památné místo nemusí být spojené jen s významnými osobami, ale i s obyčejnými lidmi, kterým se staly neobyčejné věci. Například památník obětem obce Lidice.

Co jsem zde vypsál, byly zjednodušeně příklady památných míst, se kterými se denně setkáváme; skoro v každé obci je památník místní významné osoby či památník obětem 1. nebo 2. světové války, významné budovy a stromy.

Význam památných míst je, aby nám připomínaly chyby, ale i kvality těch, co tu byli před námi. Tato místa nám dávají mravní i morální hodnoty, což si moderní generace neuvědomuje. Měli bychom se více dívat do historie, poučit se z ní... Jenže obvykle jen zkušenost jedincem prožitá je pro něj dostatečně uvěřitelná a pochopitelná, platí zde přísloví „sytý hladovému nevěří“.

Přesto věřím, že má význam uchovávat památná místa, protože i kdyby pomohly správně nasměrovat myšlení jen jednoho člověka, naplnily svůj odkaz.

Lukáš Mareš

Základní škola Humpolec, Hálkova 591, okres Pelhřimov

Má význam uchovávat památná místa? Tuto otázku si kladou mnozí z nás. Co se vám vybaví, když se řekne památná místa. Pomníky, památné kameny, ale mohou to být kostely, staré domy a další historické stavby. Při toulkách krajinou na ně často narazíme, nějaké pomníky mají známější příběh, jiné méně známý a u některých příběh neznáme vůbec. Ale zpátky k tématu, proč je má smysl uchovávat? Památná místa nám často něco připomínají a byly vystavěny právě z tohoto důvodu. Dnes o většinu z nich pečujeme s náležitou hrdostí a také s velkým vděkem, ale bylo tomu tak za všech dob našich dějin? Tak třeba za nacismu byly bourány v našich zemích kdysi hojné synagogy. Soudruzi to však rozjeli ještě ve větším měřítku, za doby jejich vlády zmizely hlavně v pohraničních oblastech, takzvaných „Sudetech“, díky ochranným pásům a vojenským újezdům kostely, zámky, celé vesnice, ba dokonce i celá města (např. královské město Most). Proč bylo zničené, když se mohlo řadit mezi velice historicky cenná města? Kvůli těžbě hnědého uhlí, suroviny, která k nepoznání přeměnila kdysi hezký kraj ve vyschlou krajinu plnou dolů, měst s továrnami a paneláky, stojícími až na náměstích mezi historickými domy jako trn v oku starousedlíků, kteří zažili ještě vzhledná a pěkná města. Z hnědouhelných dolů se naštěstí stávají jezera, která slouží k odpočinku a k rekultivaci zdejší krajiny. Přitom jí vracíme to, co jsme jí kdysi vzali; doly sice zahladíme, ale města a památná místa, která jsme jednou zničili, už ničím nenahradíme.

Ale i v tomto kraji zůstala památná místa, některá už od svého vzniku stojí stovky let na svém místě, jiná musela být ze svých původních stanovišť přesunuta a své zkáze unikla jen o vlásek. Tak například mostecký kostel Nanebevzetí Panny Marie byl při bourání města přesunut o 841 metrů dál a tím byl zachráněn. Společně s pár budovami stojícími kolem kostela se jedná o jediné původní stavby z královského města Most. Toto významné památné místo je dnes velice opečovávané a udržované. Takovéto velké zásahy nebyly páčány jen v pohraničí, ale velké asanace původní zástavby byly i ve vnitrozemí. Tak například v mém rodném Humpolci byla za komunistů zbourána podstatná část českého města a zbourány dvě ulice. Na místech těchto domů vznikly panelové domy. Jedná se sice o velký zásah, ale díky tomu má dnes podstatná část obyvatel kde bydlet. O naše památná místa se musíme starat s největší pečlivostí, jsou to milníky a němí svědci dávných dob. Postavili je naši předci s láskou a citem, aby vydržely po staletí a pokolení. Pečujme o ně s vděkem a úctou k lidem, co tu žili před námi a s úctou k historii.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Kristýna Mrázková

Gymnázium Frýdlant, Mládeže 884, příspěvková organizace

Ležáky, Životice, Zákřov, Ploština, Prlov, Přestavky, Vařákovy paseky, Javoříčko, Leskovice, Konětopy, Lejčkov - co mají tyto vesnice společného? Místa, která byla poznamenána stejným tragickým osudem jako Lidice, ale málokdo je zná. Pojďme se vydat po stopách jejich osudů...

Píše se 21. červen 1942, den, kdy v Ležákách gestapo zatýká mlynáře Švandu, který se po mučení přiznává, že ukrýval radistu z výsadku Silver A Jiřího Potůčka. Tím byl osud malé východočeské osady zpečetěn. Na rozdíl od Lidic byl daleko tragičtější. 24. června v časných odpoledních hodinách byla osada obklíčena, muži i ženy byli nemilosrdně popraveni na pardubickém Zámečku. Ležáckou tragédií přežily jen 2 z 13 dětí, sestry Štulíkovy, které byly poslány k poněmčení do Říše. Ostatní děti zemřely v plynové komoře v Chelmnu. Následně byla osada vyrabována a vypálena. A zde se nabízí otázka - měly Ležáky v době heydrichiády vůbec šanci zvrátit svůj osud?

Blíží se konec války, zdá se, že německé Říši ubývají síly, je 5. května 1945 osm hodin ráno. Malá obec na Olomoucku Javoříčko, základna ruských partyzánů, krutě zaplatí za provokaci nacistů. Bylo popraveno všech 38 mužů nad 15 let kromě nejstaršího občana Jaroslava Dokoupila, který musel být přítomen u všech zvěstev, ke kterým došlo a měl tak zůstat jediným svědkem celé tragédie. Během šesti hodin téměř celá vesnice lehla popelem. Doplátilo snad Javoříčko na frustraci německých vojsk z prohrané války? Nejspíš ano.

Existoval vůbec někdo, kdo se dokázal německé moci postavit? Pokud si pokládáte tuto otázku, neznáte příběh Leskovic. Malá obec na Vysočině, která si až téměř do konce války žila v poklidu vnitrozemí protektorátu. Je paradoxem, že právě v den osvobození Prahy 5. května 1945 se zde pod vlivem silné revoluční nálady strhla krvavá řežba mezi občany Leskovic a prchající německou armádou, která byla v přesile. Za obět padlo 25 obyvatel a vesnice byla na závěr wehrmachtem vypálena. Nejmladšímu zastřelenému bylo pouhých 13 let.

Lze v této zvrácené době říci, že měl někdo štěstí v neštěstí? Ano, i zastupitelům Říše záleželo na „dobrém zvuku“ u jejich spojenců. Důkazem je osud městečka Bernartice. Místní rodák Rudolf Krzák, který odešel do exilu, pomáhal s výcvikem parašutistů a záchytnou adresou výsadkářů ze skupiny Intransitive bylo právě jeho rodiště. Do ilegální činnosti a pomoci parašutistům bylo zapojeno celé město. 4. června 1942 přijelo gestapo a odvezlo si prvních 10 obyvatel na výslech. Přestože se nikdo nepřiznal, 12. června se smyčka kolem Bernartic začala stahovat. Gestapo chystalo stejný scénář jako v Lidicích. Obcházelo dům od domu a hledalo důkaz kolaborace. Vypálení unikla obec na poslední chvíli jen díky příkazu shora „pro negativní ohlas lidické tragédie“. Přesto bylo popraveno 23 občanů včetně celé rodiny Rudolfa Krzáka.

Několik neznámých vesnic s tragickým osudem. Kolik dalších ve skutečnosti bylo? Šlo historii událostí změnit? Kdy a kde začal řetězec chyb, které k těmto tragédiím vedly? Byly to vůbec chyby? Nebo naopak hrdinství obyvatel?

Vraťme se tedy zpět na začátek. Můžeme si položit otázku, co by se stalo, kdyby tenkrát nebyla mnichovská dohoda? Kdyby nezačala 2. světová válka? Kdyby neexistovala exilová vláda v Londýně, která rozhodla o vyslání skupiny Anthropoid? Kdyby tenkrát nebyl úspěšný atentát na Heydricha? Kdyby neznadil Karel Čurda? Změnil by se směr dějin? Nejspíše ano, ale těžko lze ovlivnit řetězec událostí, který vedl k mnoha tragédiím této války. Společným jmenovatelem je však vždy zloba, nenávisť, touha po moci, neúcta k lidskému životu. A to je válka.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Lucie Novotná

Gymnázium, Ústí nad Orlicí, T. G. Masaryka 106

Javoříčko, příběh moravských Lidic

Tiše jsem se převalil na druhou stranu a znova se pokoušel usnout, nechtěl jsem totiž vydávat žádný hluk, zbytek rodiny spal, a tak jsem se své nepříjemné myšlenky snažil potlačit a dál odpočívat. Před chvilkou jsem se vzbudil kvůli hádce vycházející z hájenky. Překvapuje mě, že ani jeden z rodičů neslyšel všechen ten křik. To jsou zase ti sovětští partyzáni, poslední dobou dělají jenom samé problémy, pomyslel jsem si. Po chvilce ležení v posteli jsem se rozhodl pro prozkoumání situace. Opatrně jsem vyklouzl z pokoje, vzal si kabát, vyšel ven a vydal se směrem k nedalekému obydlí.

Temná noční obloha byla protkaná sítí třpytivých hvězdiček a měsíc jemně svítil na cestu. Čím více jsem se blížil k místu dění, tím více se vzduch zdál naplněn napětím. „Zradila jsi nás! Spolupracuješ s Německem! Víím to, jsem si prostě jistý! Ty už si nezasloužíš žít!“ zařval mužský hlas se silným ruským přízvukem. Pak zavládl klid, ani jedno slovo, jen nepředvídatelné, ubíjející ohlušující ticho. Náhle se ozval hlasitý výstřel následovaný dětským pláčem. Celé stavení zahalily silné ničivé plameny. Ztuhl jsem, moje tělo se nemohlo pohnout. Stál jsem pouze pár metrů od toho všeho, tak blízko, tak strašně blízko, přitom však tak hrozně daleko.

Od vraždy Hildy Victorové, naší sousedky, manželky zdejšího lesníka a jejich dvou dětí uplynul skoro už měsíc. Posedával jsem na zelené jarní travičce a koukal na ohořelé sutiny, jež z domu zbyly. Představoval jsem si v nich stále ten požár pronikající temnotou té osudné noci. Zvedl jsem se a zašel zpátky domů. Ve světnici seděl můj táta, podíval jsem se na něj a řekl: „Od Bouzova šli vojáci.“ Zrovna jsem se rozpomněl, předtím mi ta informace nepřípadala nijak důležitá, ale teď, když jsem hleděl na otce, ano. „Jdou Němci, bude zle,“ odvětil a připravil si legitimaci, potom šel čekat na dvůr. Bez toho, aniž bychom si cokoliv uvědomili, vesnice se v té chvíli již nacházela v obklíčení. Neměli jsme kam utéct.

S matkou jsme vyhlíželi z okna a čekali, co se stane, doufali v nejlepší a modlili se za slitování. Za moment dorazili do dvora, začali tatínka vyslýchat a tvrdě pohlavkovat. Máti vyběhla za ním i s nemluvnětem v náručí, aby ho bránila. Příslušník SS do ní nemilosrdně strčil a ona spadla na zem, přitom pořád miminko svírala v pevném objetí. Kapky slz se mi pomalu tvořily v očích, nestrpěl jsem takhle vidět vlastní maminku. Rychle se sebrala a odstoupila. Další z ozbrojenců nás vyhnal z domku. Popadli jsme ještě kočárek a spěšně odcházeli. Zpozzdálí jsme zahlédli první oblaka kouře. Německé rozkazy spolu s četnými ranami z pušek se nám rozeznávaly v uších.

Konečně jsme se vrátili do vsi, tedy alespoň tam, kde dříve stávala. Po většině budov zůstaly na zemi ohněm spálené trosky. Zíral jsem do hromady popela a chtěl jsem řvát i plakat ve stejnou chvíli. Zakrvácená těla mrtvých mužů se válela ve skupinkách přes sebe. Z mého domova, z celé obce Javoříčka najednou byla minulost. Cítil jsem se úplně bezmocný. Z okamžiku na okamžik se vše, co jsem kdy miloval, proměnilo v nicotný prach, který brzy smyje čas a navždy bude zapomenut.

Martin Pecha

Základná škola Mateja Lechkého

V dnešnej neistej dobe, keď sa svet mení tak rýchlo, si môžeme pomyslieť, že pamätníky nie sú až také dôležité. Môže sa nám zdať, že sú len minulosťou a že by sme sa mali sústrediť na budúcnosť. Avšak múdri ľudia nám pripomínajú, že bez minulosti nie je ani budúcnosť, a tých, ktorí sa nepoučia z histórie, nečaká dobrá budúcnosť.

Pamätníky sú tu pre to, aby sme nezabúdali. Sú spomienkou na hrdinov a na udalosti, ktoré zmenili osudy celých generácií. Tieto historické symboly nám umožňujú prepojiť sa s našimi predkami a porozumieť histórii nášho národa. Keď stojíme pred pamätníkom, vidíme viac ako len kus kameňa alebo železa. Vidíme celý príbeh, odvahu a obetavosť našich predkov a ľudí, ktorí bojovali za svoje presvedčenie, slobodu a spravodlivosť. Pamätníky sú pripomienky minulosti, na ktoré by sme nikdy nemali zabúdať. Pripomínajú nám, aby sme si cenili hodnoty a nezabúdali na ich dôležitosť v súčasnom svete. Uchovávanie pamätníkov nám pomáha udržiavať našu identitu a kultúru; sú svedkami udalostí, ktoré formovali a menili naše národy. Pre študenta môže byť návšteva takéhoto miesta vzdelávacím zážitkom. Podporuje to výskum a vzdelávanie našej spoločnosti a študenti môžu využívať tieto historické pamiatky ako zdroj inšpirácie pre svoje štúdium a výskum. Tým sa rozvíjajú ich schopnosti kritického myslenia a analýzy, keď skúmajú udalosti spojené s pamätníkmi. Napriek tomu, že svet sa neustále mení, nemôžeme zabudnúť na svoje korene. Pamiatky a pamätníky nám pomáhajú spojiť sa s našimi predkami a hrdinami, ktorí nám zmenili budúcnosť. Sú to odkazy pre naše budúce generácie. Zachovávanie úcty k histórii nám umožňuje oceniť hodnoty zakorenené v našej kultúre. Poskytuje nám pevný základ, na ktorom vyrastali naše štáty, krajiny a mestá. História je ako nite, ktoré spájajú minulosť, súčasnosť a budúcnosť. Je zarážajúce, že niektoré štáty siahajú k demontáži pamätníkov, ktoré boli postavené na počesť udalostí a hrdinov minulosti. Demontáž takýchto symbolov sa zdá byť pokusom o vymazanie časti histórie a odstránenie pamiatok na obetavosť ľudí, ktorí bojovali za slobodu a spravodlivosť. Je to nielen fatálna chyba, ale aj odmietnutie učiť sa z minulosti a ctiť pamiatku tých, ktorí obetovali svoje životy pre naše lepšie zajtrajšky. Nemôžeme zabudnúť na hrdinov, ktorí nám predchádzali, pretože ich príbehy majú schopnosť motivovať a povzbudiť. Keď sa cítíme slabí alebo bezmocní, spomienka na hrdinské činy jednotlivcov nás naplní nádejou a vierou v silu ľudskej vôle. Potrebujeme viac ľudí, ktorí bojujú za svoje práva, za našu budúcnosť a za lepší svet. Pamätníky môžu pomôcť mladej generácii stať sa takými ľuďmi.

Pohľad na pamätník môže študenta inšpirovať k boju za lepšiu budúcnosť a k odvážnym činom pre dobro spoločnosti. A ak takýto pohľad ovplyvní hoc aj jedného mladého človeka zo sto a stane sa takým hrdinom ako tí, ktorým sú postavené tieto pamätníky, stálo to za to. Stálo za to postaviť pamätník, aby pripomínal ľuďom ich silu, ich možnosti a ich schopnosť meniť budúcnosť. V súčasnej dobe, keď sa hodnoty a perspektívy menia, si potrebujeme viac než kedykoľvek predtým pripomínať dôležitosť pamiatok a ich úlohu v udržiavaní spojenia s minulosťou a budovaní hodnôt pre budúcnosť.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Natálie Poppová

Sportovní gymnázium Kladno

Je deset ráno a já jsem právě vystoupila z autobusu na zastávce „Lidice, památník“.

Vydala jsem se přes silnici k památníku a k hromadnému hrobu; když jsem byla u sousoší, těsně před ním stáli dva lidé a já se zaposlouchala, o čem mluví. Pochopila jsem, že jeden to tu chce zbourat, ale ten druhý mu v tom brání. Když si mě všimli, zapalovala jsem právě svíčku, oči jsem měla zalité slzami. „Mohla bys jít, prosím, se mnou?“ zeptal se mě pan Stehlík, ředitel památníku, jeden z těch mužů. Šla jsem tedy s ním, ale co by mohl chtít? Porušila jsem snad nějaká pravidla? Myšlenky se rozutekly, když jsem vešla do jeho kanceláře. Byla vyzdobena různými fotkami, dobovými i současnými. Zaujal mě jeden dokument, dekret z roku 1945 o obnovení jména obce Lidice.

Vypadal staře, asi to byl originál.

„Dobrý den, jsem Natálie, udělala jsem něco? Chtěla jsem pouze zapálit svíčku.“ „Neudělala jsi nic, jen jsem se tě chtěl na něco zeptat.“ A tak se mě ptal, zda sem chodím často a jestli to tu mám ráda, jelikož mladí lidé se o tato témata moc nezajímají.

„Chodím sem každý rok 10. června a párkrát do roka jen tak.“ Myslím, že je důležité tohle místo znát, hlavně se poučit z toho, co se stalo a stejné chyby neopakovat, ale bohužel je stále vidíme ve světě: na Ukrajině, v Izraeli, ale také u nás, např. ve školách. Už jsem také potkala pár lidí, co si původní Lidice pamatují, ale i ty, kteří byli v té době miminky. Všichni, kdo zažili tuto tragédii nebo celkově 2. světovou válku, tu už s námi do několika let bohužel nebudou.“

„Je dobře, že sem chodíš. Je pěkné vidět další generaci jen nečučet do mobilů a zajímat se o svět. Zním jeden text o tom, že se musíme zastávat lidí z různých menšin, protože až se to bude týkat nás, nikdo tu již nebude.“

Je od Martina Niemollera a v češtině zní takto:

Nejdřív přišli pro komunisty,
a já jsem se neozval, protože jsem nebyl komunista.

Pak přišli pro Židy,
a já jsem se neozval, protože jsem nebyl Žid.

Pak přišli pro odboráře,
a já jsem se neozval, protože jsem nebyl odborář.

Pak přišli pro katolíky,
a já jsem se neozval, protože jsem byl protestant.

Pak přišli pro mě
a tehdy už nezbýval nikdo, kdo by se mohl ozvat.

Stalo se tu tolik věcí. V době třicetileté války tu vyhořel kostel sv. Martina. V minulém století tu popravili 192 otců, synů či dědečků od 14 do 82 let u Horákova statku. Matky, babičky či dcery, 60 jich zemřelo v Ravensbrücku, a děti zavraždili výfukovými plyny v Chelmnu jako prachobyčejnou zvěř, později i ležácké, mezi nimi Dášenu Veselou. 82 nevinných životů dětí, které se právě naučily chodit anebo si užívaly života a kamarádů, chodily do školy, zkrátka ten obyčejný lidský život. A šest bezmocných miminek, které nechali vyhladovět. Životů, které vyhasly kvůli jednomu člověku, který prahl po moci.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

A nebyly jen Lidice, třeba Ležáky, masakr ve francouzském Ouradouru, ale i obyčejní lidé, kteří chtěli jen žít. A někdo v této době chce zničit jedinou památku a místo, které po nich zbylo. A jak si s tím poradí obyčejní lidé bez moci..."

Odešla jsem a konečně se vydala k hrobu lidických mužů, zadívala se na kříž a přes něj na kolo z trnů jako symbol utrpení. Povídá se, že Ten den se všichni, kdo mohli, bránili, nechtěli na onen svět odejít jen tak, ale neměli zbraně ani větší sílu, anebo odešli smířeně uklidněni farářem. Co se ten den stalo, se již nikdy nedozvíme. Už ale jen proto, že tam je pohřbeno 192 mužů, nesmí toto místo, ale i další podobná, být zničena.

Protože když zaniknou, budou se tyto události vyprávět jako legendy a později se na ně zapomene úplně. Proto je důležité zaznamenávat výpovědi a aktivně se zajímat o historii, abychom nezapomněli.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Kamila Smolíková

Masarykova Základní škola a Mateřská škola Suchomasty

Synonymum zla

Ležela jsem v posteli. Přemítala jsem, vlastně už si nepamatuji nad čím. Moje myšlenky byly najednou přerušené ostrým zvukem... jako kdyby to byl výbuch z lomu. Snažila jsem se tomu nevěnovat pozornost. Určitě to jsou jen kluci z Ležáků. Takové vylomeniny dělají často. Chtěla jsem spát, ale nedalo mi to. Kluci mohou být všelijací, ale... Další rány, tentokrát spíše jako střelba ze zbraně. Co se to jen děje? Šla jsem k oknu. Ležáky... běželo mi hlavou. Stála jsem nehybně. Přišel za mnou i manžel. Další rána. Náš maličký dům na samotě kousek od Ležáků se celý otřásl. S manželem jsme přihlíželi katastrofě. Viděli jsme, jak hoří. Chtěla jsem něco dělat, ale nenapadlo mě, co... Došlo nám, že to není jen obyčejný požár, je za tím něco mnohem většího. Ležáky dostihl stejný osud jako Lidice, problesklo mi hlavou. Vypalují je! Když jsem před týdnem četla noviny, jeden z článků říkal: „Obec Lidice srovnána se zemí“. Ty zrůdy! Byli schopní udělat cokoli. Rozhodli se pro tu nejhorší možnost. Ublížit nevinným lidem, zabít je, srovnat jejich domy se zemí? Nevěděla jsem, co si mám myslet a už vůbec, co udělat. Bylo mi jasné, že přijde naprostá zkáza, které jsem však neuměla a nemohla zabránit. Opanoval mě strach.

Moje babička, která se narodila v Miřeticích, mi nedávno převyprávěla to, co jí vyprávěla její maminka. Ty hrůzy, které se tenkrát děly. Ty hrůzy, které si nikdo z nás nedovede ani představit. Bezmoc a strach, které ji pohltily v jediném okamžiku. Zvůle, proti které se nedalo bojovat. Bezesmyslné vraždění. I když moje prababička (naštěstí) nežila přímo v Ležákách, vyprávěla o tom, jak se jí zdály hrozné sny, noční můry ještě dlouho po válce. Jak ji stále trápilo svědomí, že nezasáhla. Občas prý měla pocit, jako kdyby jí někdo měl ublížit... „U okna jsem stála do rána, téměř jsem si vybrečela oči. Z Ležáků zbyly jen kousky zdí. Oheň slábl, ale pořád neprestal úplně. Bylo ticho. Žádný hluk z ležáckých lomů už nepřicházel.“

Často uvažuji, že prababička na sebe byla moc přísná. Přemýšlím, jak mohla pomoci. Přece nemohla jen tak přiběhnout do Ležáků a zakřičet: „Nechte toho!“ Pravděpodobně by přišla sama o život. Byla si toho tenkrát vědoma. Ta situace byla naprosto zničující. Při úvahách nad jejím vyprávěním mám vždy pocit bezmoci a bezvýchodnosti. Ten pocit se pro mě stal synonymem zla.

Je důležité si to připomínat. Je důležité nezapomenout. Je důležité vědět, že toto zlo se bohužel nevyhnulo nejen Lidicím, ale i Ležákům, Životicím, Zákřovu, Ploštině, Prlovu, Přestavlkám, Vařákovým pasekám, Javoříčku, Leskovicím, Konětopům, Lejčkovu...

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Linda Štroncerová

Základná škola Mateja Lechkého

Má zmysel uchovávať pamätne miesta? Nepochybne áno. Každodenne prechádzame okolo pamiatok - mnohé z nich sa pre nás časom stali každodennou samozrejmosťou. Socha nikto-nevie-koho, ktorá pozoruje celú ulicu alebo fontána, ktorá dostáva viac pozornosti od holubov ako od okoloidúcich.

Ráno ich míňame cestou do školy alebo do práce a často sa ani nezamyslíme nad tým, čo nám vlastne pamiatky dávajú a prečo tu sú. Pamiatky sú spomienkami. Spomienkami na tých, čo tu boli pred nami. Spomienkami, na ktoré by sme nikdy nemali zabudnúť. Sú však aj pripomienkami na veci, ktoré by sa nemali zopakovať. Pomáhajú nám zachovávať históriu pre nasledujúce generácie a pripomínajú nám to, čo tu zanechali tí pred nami. Skutočne dôležité totiž nie je vedieť odrecitovať spamäti čo bolo, ale aj čo si z toho môžeme vziať dnes.

Takéto miesta by mali byť zachované a mali by „hovoriť“ svoje príbehy. Sú našimi oknami do minulosti a nechávajú nás premýšľať nad tým, čo tu po nás ostane.

Ako toto okno do minulosti otvoriť? Nie je to vôbec ťažké. Stačí otvoriť oči a porozhliadnuť sa okolo seba. Na pamiatky môžeme naraziť na každom kroku. Napríklad aj takou cestou na výtvarnú, ako to mám ja. Pripravený na lov košických pamiatok? Podme na to. Vystupujeme na zastávke Námestie osloboditeľov. Rýchlo prebehne okolo pamätníku vojakov Sovietskej armády, podľa ktorého je námestie pomenované. Prejdeme cez jednu z prvých električkových tratí v Košiciach a sme na Hlavnej ulici. Ideme smerom k Dómu sv. Alžbety. Kráčame popri schodoch do novo postaveného podzemného múzea Dolnej brány, kde v stredoveku stál jeden z hlavných vchodov do mesta opevneného múrmi. A tu máme dominantu historického centra: Dóm sv. Alžbety, pri ktorom v peknom parku stojí kaplnka svätého Michala. Obe budovy toho majú už veľa za sebou, no neodráža sa to na ich dôstojnosti. Pri Urbanovej veži nás zdraví veľký zvon, ktorý kedysi dávno spadol z vrcholu veže a rozbil sa. No nebojte, zlepili ho dokopy a teraz je na podstavci zopár metrov pred vežou. Spievajúca fontána nám na pozadí veselo hrá do kroku. No Zvonkohra¹ už hrá Hedviginu znelku z Harryho Pottera², čo znamená že si musíme pohnúť. Našťastie to už nemáme ďaleko. Vidíte tú obrovskú bielu budovu s novobarokovými prvkami? Je to Národné divadlo v Košiciach. Na pár sekúnd sa môžeme pokochať hlavným vchodom, no hodinky nám hovoria jasne: Tour de Hlavná pokračuje! Cestu si skrátíme cez park s Fontánou znamení a pri Immaculate³ odbáčame do úzkej uličky. Na druhej strane nás čaká Kováčska ulica a o chvíľu už stojíme pred ZUŠ Kováčska. Informačná tabuľka vedľa dverí pripomína, že v telocvični, z ktorej je dnes galéria, si zacvičilo niekoľko významných osobností.

Zdá sa, že máme za sebou hotovú prehliadku v múzeu! No stavím sa, že podobnú môžete zažiť hocikde. Pamiatky sú na každom kroku. Stačí sa len pozastaviť a hop! Okno do minulosti je otvorené. Kto vie, čo si uvedomíme pri tom, ako doň nahliadneme. Budme radi, že tu tieto „okná“ - hrady, sochy, pamätník a všetko ostatné - máme vždy po ruke, pripravené porozprávať nám svoje príbehy.

¹ Ak ste si predstavili detskú hračku, dovoľte mi predstaviť vám košickú Zvonkohru, ktorú tvorí 22 obrovských zvonov, ktoré spolu vážia viac ako 1,5 tony.

² Zvonkohra má dva repertoáre - „vianočný“ a „jarný, letný a jesenný“. Vždy na celú hodinu zvoní iná pieseň. Len pre zaujímavosť: Hedvigina znelka zvoní o 16:00.

³ Súsošie Immaculata väčšinou volajú Morový stĺp. Ako z názvu vyplýva, je to pamätník morovej epidémie.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Eliška Vinšová

Masarykova Základní škola a Mateřská škola Suchomasty

Památky jsou jako mosty času, co nás spojují s minulostí a naším dědictvím. Uchovávat památky, ať už historické budovy, umělecká díla, předměty nebo kulturní tradice, to vše má pro nás všechny jako jednotlivce i jako celek obrovský a hluboký význam.

Historické povědomí - první a nejzřejmější důvod uchovávání památek. Tyto fyzické stopy minulosti nám umožňují lépe chápat, jak lidé před námi žili, jaké hodnoty měli a jakým výzvám čelili. Historické budovy, například hrady, kostely nebo paláce, jsou jakýmsi ožvlým průvodcem historií, který nám dovoluje vkročit do světa našich předků a pochopit jejich činy a úmysly.

Druhým důležitým aspektem je kulturní identita. Památky jsou klíčem k udržení a posílení kulturního dědictví. Každá společnost má svůj unikátní příběh a uchovávání památek je způsob, jak toto bohaté kulturní umění předat dalším generacím. Když uchováváme památky, udržujeme živou spojitost s tradicemi, uměleckým dědictvím a způsobem života našich předchůdců.

Třetím aspektem je vzdělávání. Památky poskytují neocenitelný výukový zážitek. Procházet se historickými místy, studovat artefakty a vnímat atmosféru dané doby, to jsou výukové metody, které oživují učebnice dějepisu, a my si tak můžeme užívat to kouzlo času, které nás uvede do smíšených pocitů, jež s sebou přináší. Praktický kontakt s minulostí nejenže podporuje paměť, ale rovněž rozvíjí kritické myšlení a schopnost vidět souvislosti mezi minulostí a současností. Dalším důvodem pro uchovávání památek je ekonomický přínos. Historické budovy a kulturní památky mohou přilákat turisty, generovat příjmy a podporovat místní ekonomiku. Ochrana a renovace památek nejsou jen investicí do minulosti, ale také do budoucnosti.

Nakonec má uchovávání památek i morální rozměr. Je to naše odpovědnost vůči budoucím generacím. Uchovávání památek je zárukou toho, že i naše potomky naplní vzrušující pocit objevování a pochopení historie. Je to naše závazné poselství, že respektujeme dědictví našich předků a cítíme se zavázáni k ochraně kulturního bohatství pro další generace. Celkově lze konstatovat, že uchovávání památek má mnoho významných důvodů a přínosů. Je to investice do naší identity, do vzdělání, ekonomiky a morálního závazku k budoucnosti. Památky jsou nositeli příběhů, které nás spojují s minulostí a formují naši cestu vpřed. Má smysl uchovávat památky, protože obohacují naše životy neocenitelným kulturním dědictvím.

Nicméně i Lidice patří mezi památná místa, a důkazem o smyslu uchovávání této památky je tato esej, tato soutěž i všichni ostatní, kteří se do ní zapojili a to nehledě na ty, kteří nejsou občany České republiky nebo s ní víceméně nemají nic společného. Přesto také píšou svůj vlastní příběh z tepla svého domova a to je jeden z těch nejkrásnějších významů.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Marie Zemanová

Základní škola Humpolec, Hálkova 591, okres Pelhřimov

Jak již víme, vypálené nebyly jen Lidice. Jednalo se i o pár dalších vesnic, například Ležáky. Když si vzpomenu na minulý rok, jak jsem v Ležákách stála poprvé mezi těmi všemi památníky, chtělo se mi brečet. Ta emoce byla strašně silná a nezapomenutelná. Vidět tam všechny ty památníky - no byla to hrůza. Měla jsem celou tu dobu na zádech šíleně studený pot a husí kůži. Nikoho z nich jsem sice neznala, ale i přesto mě s nimi vázalo jakési pouto. Bylo to divné a zároveň děsivé. Ta představa, že tam, kde jsem stála, si před několika lety radostně hrály a řádily dnes již několik let mrtvé děti, mi v tu chvíli sevřela srdce, které na chvíli přestalo bít. Měla jsem pocit, jako by tam pořád všichni byli, jen nebyli vidět ani slyšet. Prošla jsem kolem největšího půdorysu a zastavila se. Cítila jsem takový zvláště hustý vzduch a dusno, nebylo to nic příjemného. Stála jsem tam, dívala se na památník a přemýšlela, jaký život ti lidé mohli mít. Po chvíli ke mně přišel starší ubrečený pár a já se rozhodla, že bude lepší, když odejdu.

Dál jsem se procházela mezi jednotlivými půdorysy a v duchu si říkala, jak hrozný osud je potkal.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

2. KATEGORIE

15 - 19 let

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Anna Boehmová

Masarykova Základní škola a Mateřská škola Suchomasty

Píše se 24. února 2024 a já jako každý den v sedm hodin večer usedám k televizi a zapínám si zprávy. Hned jako hlavní událost dne je zmíněno „výročí“ ruské invaze na Ukrajinu. Je divné něčemu tak hroznému říkat slovem, které se většinou týká pozitivních věcí, jako třeba dne svatby. Bohužel, v tomto případě se o pozitivní událost rozhodně nejedná. Jedná se o den, kdy se doslova během pár minut změnil život milionům lidí. Při sledování televizních záběrů zničených ukrajinských měst, domů, aut nebo škol přemýšlím nad tím, jak je možné, že je dnes někdo schopný takto hrozných činů.

Hlavou mi běhají všechny možné věci, čím si musí každodenně lidé tam procházet. Že pravděpodobně žijí ve strachu každý den a bojí se toho, co bude zítra. Také mě napadá, čeho se ukrajinští obyvatelé museli vzdát, o co všechno přišli. Spousta z nich přišla o své zázemí, svůj domov, někteří dokonce museli opustit zemi. Přemýšlím nad tím, jak hrozný pocit musí být přijít o místo, kde jsem například vyrůstala, kde mám všechny svoje vzpomínky, věci nebo přátele. Jenže pak se zarazím. Někteří nepřišli jen o majetek, ale třeba i o příbuzné a známé. Myslím na všechny ty rodiny, které už se nikdy neshledají v kompletním složení, na všechny děti, které přišly o tatínky, nebo na manželky, co přišly o manžely. Ani si nechci představovat, jak hrozný pocit to musí být. Je samozřejmě také možnost, že se někteří třeba z války vrátí, ale už to nikdy nebudou ti samí lidé, jako ti, co do ní odešli. To, co viděli, co prožili, už nikdy nezapomenou a bohužel je to poznamená.

Při všem tomto uvažování mi pomalu dochází, jak malicherné veškeré moje problémy najednou jsou. Já se stresuji kvůli známám ve škole, že nezvládnou napsat test nebo že pokazím zkoušky v autoškolě, přitom jen o pár set kilometrů ode mě lidé každý den bojují o svou vlast a bojí se o svůj život. Je šílené, že se toto opravdu stále děje i ve 21. století tak blízko nás, a právě proto je důležité si připomínat, že je to opravdu realita a že je potřeba proti zlu bojovat.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Sabina Czakoová

ZŠ Vratimov, Masarykovo náměstí

Když se řekne válka, cítím strach, protože může nastat kdykoliv. Sama nevím, co bych dělala, kdyby nastala válka. Je to nebezpečná, stresující a depresivní záležitost. Válka je ten nejhorší scénář, který existuje. Představte si, že žijete normálně svůj den a najednou začne válka. Jak to vůbec poznáme? Jak budeme vědět, co máme dělat? Kam se schováme? A tyto otázky a spousta dalších mi běží hlavou, když na to pomyslím.

Samozřejmě válka není to, na co jako první pomyslím, když vstanu. Ano, bojím se války, ale radši o této možnosti vůbec jako o něčem, co může nastat každou chvíli, neuvažuji. Dalo by se říct, že poslední válka byla už dávno a teď je jiná doba a jsou lepší zbraně. Vypadala by tedy válka dnes podobně jako kdysi? Kdyby byla válka, kdo bude bojovat? Co bude s námi? Myslím, že nikdo, kdo na vlastní kůži nezažil válku, neví, jaké to je. Já taky ne. Moc válce nerozumím a nevím, jak to chodí, takže si to neumím představit. Když jsem byla malá, prababička mi vyprávěla, že šla za svou tetou a cestou se musela schovat do bunkru, protože byl nálet.

Je to hrozné, že se na světě válčí. Proč se nemůžou věci vyřešit v klidu? Nejlepší by bylo, kdyby byl na světě mír. Je mi líto lidí, kteří válku zažili, zažívají právě teď nebo teprve zažijí. Kdo začne válku? Může zde nastat válka? Kdo by na nás zaútočil? Neumím si představit, že by byla u nás válka a každý den bychom se strachovali o naše životy. Přeji si a doufám, že válka u nás nikdy nenastane nebo aspoň ať se jí už nedožijeme, a jestli ano, tak ať je co nejméně obětí.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Anna Filipová

Sportovní gymnázium Kladno

Podobnou otázkou může být: „Proč se učit dějepis?“ Z pohledu všech historiků, učitelů dějepisu, ale i jiných vzdělanců je odpověď zcela jasná a bezprostřední. Ano, samozřejmě, znát naši historii je důležité, je to součást nás, musíme se starat o odkazy generací před námi; vysvětlujte to však žákům, kteří žijí ve zrychleném světě technologií a mobilních zařízení.

„Jediné, co dnešní generaci zajímá, jsou telefony a hlouposti v něm,“ slycháváme podobně často asi jako „dnešní generace je úplně zkažená“, aniž by si kdokoliv z těchto zástupců starší generace uvědomil, že když byli mladí oni, jejich rodiče a prarodiče je také kritizovali. Ale v pořádku. Většina nás mladých stejně ví, že tento jev je zcela normální a známe ho pod názvem „generation gap“, nebo chceme-li v překladu do češtiny „generační mezera“, která zapříčiňuje právě neporozumění mezi různými generacemi, a to hlavně z důvodu vyrůstání jednotlivců v jiných podmínkách.

Když zohledníme právě toto „plivání jedu“ staršími lidmi na nás mladé, nikdo se nemůže ani moc divit, že člověka, který nás má za „nepřítele“, nebudeme chtít poslouchat ani v těch záležitostech, ve kterých bychom měli. Krásným příkladem je vyprávění starších generací o tom, co si pamatují a co zažili. Přece nebudu poslouchat poučování nějakých starců, kteří mě ještě před vteřinou očerňovali. Je to zcela logické.

Avšak pokud chceme dokázat, že jsme lepší generací, je dle mého názoru rozhodně na místě oprostít se od svého ega, hodit za hlavu zapšklost „těch moudřejších“ a přijímat odkazy našich předků a prapředků. Ať už budeme číst texty, poslouchat vyprávění, sledovat záznamy nebo navštěvovat památná místa.

Památníky plní perfektní funkci v poznávání naší historie. Na rozdíl od různých učebnic, které si člověk otevře jen v případě, kdy má o historii zájem, je totiž kdokoliv může potkat při náhodné procházce prakticky kdekoli - ve městě, na venkově, v lese a na dalších místech. Určitá, na první pohled zcela obyčejná měděná nebo bronzová deska v nás může vzbudit zájem, ať už jsme zájemci o historii či nikoliv. Lidská zvědavost nezná hranic, takže při spatření náhodné desky většina z nás baží po tom dozvědět se, jaká tajemství se na ní píše. Díky tomu nabýváme vědomostí o historii. Pokud jsme dějepisu znalí, oceníme další dílek do naší velké skládačky, kterou už v hlavě nosíme, a pokud jsme laikové orientovaní na jiné obory, třeba nás objevení památníku donutí k vyhledání dalších informací. Je jedno, jsme-li malé dítě, které se svého rodiče optá: „Maminko, co je to tady za sochu, desku, nápis?“ nebo dospělý, který je z lidské podstaty zvědavý. To je na památných místech to krásné. Přiblíží nám historii, ať chceme nebo ne.

Stejně tak v nás památník vyvolává nějaké pocity, ať už místo navštěvujeme vědomě či zcela náhodně. Může to být lítost nebo bolest, ale i agrese. Pokud jsme na takto významném místě, historie na nás dýchne, dotkne se nás. V učebnici ve škole je to jen pár písmen spletených ve slova a dál v suchý text, který není nic víc než jen a pouze směs různých faktů bez příběhů a souvislostí, které by v nás vyvolaly jakékoliv emoce.

Myslím si, že otázka, jestli má význam uchovávat památná místa je zcela zbytečná, protože v každém z nás se probudí morálka a společensky nastavené normy, které vnímáme už od malička a odpovíme jednoduše: „Ano, samozřejmě, že má.“ Tou otázkou by pro nás mělo být „proč?“, protože zde to už většina z nás takzvaně „z fleku“ odůvodnit nedokáže, a tak dochází k té tak povznášející činnosti, která z lidí dělá lidi - k přemýšlení.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Prokop Hnilička

Sportovní gymnázium Kladno

Nacistické běsnění v Československu po atentátu na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha nejvíce připomíná vypálení Lidic a vražda jejich obyvatel. Celkem nacisté zavraždili 340 nevinných lidických obyvatel včetně 88 dětí, které většinou ani nevěděly, kdo Heydrich, kat českého národa, byl. V pozadí této tragédie stojí ale ještě jedna, lehce zapomenutá, avšak stejně tragická. Vypálení Ležáků a vražda obyvatel této malé osady je druhou, neméně tragickou událostí heydrichiády. I člověka, který o této události nic neví, přepadne zvláštní pocit při vyslovení jejich jména, schválně si to zkuste a řekněte polohlasem Ležáky.

V ležáckém údolí od nepaměti stával mlýn. Největší stavba v okolí. Později přibude ještě několik menších stavení. V mlýně po čas protektorátu pracuje mlynář Jindřich Švanda. Tento statečný muž je napojen na odboj, a proto není náhodou, že v dubnu roku 1942 přibude v mlýně ještě jeden obyvatel. Tím je parašutista a telegrafista Jiří Potůček. Právě on obsluhuje na půdě mlýna vysílačku Libuši, tu vysílačku, která umožňuje spojení s vládou v Londýně a která je tak důležitá pro místní odboj. Jeho vysílání ale trvá jen do června, kdy po atentátu na Heydricha, spáchaném parašutisty z výsadku Anthropoid, se dobrovolně přihlásí pražskému gestapu parašutista a zrádce z výsadku Out Distance Karel Čurda. Po jeho výpovědích přímo o parašutistech a o jejich spolupracovnících to není do krypty pravoslavného kostela v Resslerově ulici daleko. A tak 18. června roku 1942 zemře většinou vlastní rukou sedm parašutistů. Největší hrdinové naší moderní historie doplatí na zradu svého vlastního kamaráda. Kromě nich začíná umírat spousta dalších hrdinů, kteří jsou gestapem postupně zatýkáni, mučeni a nakonec zavražděni. Tento osud se nevyhne ani mlynáři Jindřichu Švandovi a dalším lidem z jeho okolí, kteří pomáhali Jiřího Potůčka a vysílačku ukrývat. A od nich to nevede nikam jinam než do Ležáků.

Osudový den padne na 24. června, kdy se od rána na chrudimském náměstí shromažďují německá auta a vojáci. Ležáky jsou po poledni neprodyšně uzavřeny a začíná zatýkáni obyvatel osady. 46 mužů, žen a dětí je převezeno na chrudimský zámek, kde jsou zatím drženi. Mezitím nacisté rabují a následně zapalují jejich domovy. Večer je v ležáckém údolí devět hořících stavení, která byla dříve domovem těchto lidí. Ještě téhož dne je zastřeleno poblíž zámku 33 ležáckých obyvatel starších patnácti let, mezi těmito oběťmi jsou jak muži, tak i ženy. Zde na rozdíl od Lidic nacisté nedělali mezi obyvateli žádné rozdíly. 11 dětí putuje do polského Chelma, kde jsou zplynovány ve speciálním autobusu. 11 nevinných malých dětí je zavražděno bez jakéhokoliv soucitu či lítosti. 11 dětí zaplatí tu nejvyšší cenu za hrdinství druhých. Jiří Sýkora, dvanáctiletá Maruška Hrdá, teprve roční Jaromír Mrkvička, Emilka Švandová, to jsou jména jen čtyř z nich. Nacistické běsnění v Ležákách přežijí jenom dvě sestry, Jarmila a Marie Štulíkovy, dcery Josefa Štulíka, švagra mlynáře Švandy. Ty jsou zrůdnou nacistickou ideologií vybrány k poněmčení. Zbytek války přežijí u rodiny Alscherových z Poznaně. Po válce je vypátrají čeští detektivové, kteří je převezou zpátky do vlasti. Své náhradní rodiče už nikdy neuvidí. Osud jim přichystal krutou a těžkou cestu, nejdříve navždy ztratí jedny rodiče a pak i ty druhé. A tak zůstanou jedinými živými připomínkami kruté a nespravedlivé vraždy hrdinných obyvatel malebné osady Ležáky. Dodnes si pamatuji ticho a prázdnotu ležáckého údolí, když jsem ho v létě navštívil.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Adriana Husníková
Gymnázium Kladno

Ležela jsem v posteli a koukala ze střešního okna v mém pokoji. Už byla tma a já měla dávno spát, ale nešlo to. Před více než týdnem nacisti vypálili Lidice. Nemohla jsem na to přestat myslet. Ta hrůza, bolest, strach, utrpení, kterým si ti lidé tam museli projít... Podle toho, co mi říkal otec, tak s tím ti lidé ani neměli nic společného. Nesmím to nikomu říct, kdyby to zjistili špatní lidé, mohl by nás potkat podobný osud. Mám strach. Nedávno jsem slyšela mého otce, jak se bavil se sousedem o nějaké vysílačce, že ji musí někam schovat. Bála jsem se ho ptát, o co jde. Můj otec mi vždy říká: „Čím méně víš, tím lépe pro tebe.“ Asi má i pravdu, ale když ví něco tajného on a přišlo by se na to, jak by to pak pomohlo mně, když jsem jeho dcera? Nikdo by mi nevěřil, že já o ničem nevěděla... „Ach jo,“ povzdechla jsem si a sedla si na postel, „další noc bez spánku.“ Promnula jsem si obličej a rozhodla se jít napít vody. Došla jsem do koupelny, rozsvítla světlo a podívala se na svůj odraz v zrcadle. Skoro jsem se sama sebe lekla. Kruhy pod očima, můj obličej plný strachu a bolesti. Čím déle jsem na sebe koukala, tím hůře mi bylo. Otočila jsem kohoutek pod zrcadlem a opláchlá si obličej. Pak jsem se napila, kohoutek vypnula a chtěla jsem jít zkusit zase spát, i když jsem věděla, že to asi bude marná snaha.

Když jsem vyšla z koupelny, zaslechla jsem hlasy z druhého konce chodby. Zastavila jsem se a snažila poslouchat, jestli něčemu nebudu rozumět. Vzdáleným hlasům jsem nerozuměla, ale jeden z těch hlasů se mi zdál povědomý. Šla jsem tedy potichu směrem ke dveřím, ze kterých jsem hlasy slyšela. „Někdo říká, že se to provalilo a musíme co nejdřív vypadnout, než nás sbalej.“ „Kdo by nás prozradil? Místo vysílání se furt měnilo a všichni, kdo o tom něco vědí, nejsou žádný zrádný krysy.“ Když jsem stála za dveřmi a slyšela, jak se můj otec baví s naším sousedem Švandou o tomhle, zatajil se mi dech. Stáhlo se mi hrdlo a začala mi nabíhat husí kůže. Můj otec je součástí odboje a teď po nás jdou. Já věděla, že moje bezesné noci měly důvod. Měla jsem z mého otce poslední dobou špatný pocit. Teď už vím proč.

Když mi myšlenky probíhaly hlavou, přestala jsem poslouchat ty dva za dveřmi, a tak jsem vůbec nezaregistrovala, že jejich konverzace je u konce a pan Švanda bude odcházet. Otevřely se dveře a v nich můj otec, který se mě neskutěčně lekl „Co tady sakra děláš a jak to, že nespíš?“ řekl naštvaně „Já se omlouvám, nechtěla jsem vás odposlouchávat, ale nemohla jsem spát, tak jsem se šla do koupelny napít, a když jsem pak odcházela, tak jsem slyšela hlasy a...“ Otec mě nenechal ani domluvit a skočil mi do řeči: „Nesmíš nikomu říct, cos slyšela. S nikým o tom nemluv, jasné?“ Jenom jsem mu to odkývala a podívala se na pana Švandu, který stál vedle. „Stane se nám něco, tati? Mám hrozný strach...“ Začala jsem plakat. „Ne, všechno bude v pořádku, já vás ochráním,“ řekl mi už úplně klidně a pevně mě objal. „Běž už spát, zlatičko, ráno bude lépe,“ řekl a pohlídl mě po vlasech. Rozloučila jsem se s ním i s panem Švandou a odešla. Celou noc jsem nad tím přemýšlela. Další den jsem se snažila zaměstnat hlavu různými věcmi, ale ať jsem dělala cokoliv, myšlenkám jsem nedokázala uniknout. Když jsem večer seděla s matkou u večeře, vtrhl domů otec, celý zadýchaný a zpocený. „Sbalili Jindřicha!“ řekl udýchaným hlasem. „Pana Švandu?“ zeptala jsem se. „Jo, sbalili ho nacisti. Jeho manželku ne, ale je jenom otázka času, jestli se vrátí i pro ni.“ Matka vstala od stolu a zeptala se ho: „Co budeme dělat? Nemáme kam jít...“ Rozbrečela se a padla otci kolem krku. „Musíme být silní a doufat, že sem do Ležáků už se nevrátí.“

Kateřina Chocholoušková

Gymnázium, Ústí nad Labem, Jateční 22, příspěvková organizace

Javoříčko

K neštěstí stačí málo jen
a v nesprávnou chvíli potkat může lidi
dobré, u nichž nešťastně Sověti slídí.
V pátek – čtvrtý květnový den –
proběhla přestřelka mezi pány
ze třetí říše a partyzány:
osud vsi byl tím zpečetěn.
Čeho nelze rozumem dosíci,
na to třeba síla je zbrojící,
však pozbývá rozumu válka krutá –
do vísky vtrhla nacistická rota.
Ta ozdobila obec granáty
v ruměnci ničivě houževnatý,
a tak byla srovnána se zemí
v sobotu celá lidská pokolení.
Nastal pozdní večer, pátý máj,
byl pro Javoříčko pochmurný ten čas.
Nevyrušil pustinu ni vzlyk ni hlas;
v mlčenlivost zahalen jest kraj.
Přeživše jediní v litém tom boji,
stavení se školou hrdě tu stojí
a pohlíží mlčky v holý háj.
Nepotkalo krom nich zatracení
jen kapličku skromnou, z vůle boží,
s nezlomnou vízkou tam na nároží,
zvoníka v ní však již více není.
A tak musel padlým mužům věnovati,
již dosáhli v počtu osmatřiceti,
vánek umíráčku odzvonění.
Matky se jaly se synky a děvčaty
chotě, otce i bratry oplakávati
tíše. Vždyť každého přejde smích,
kdo zví pravdu o moravských Lidicích.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Jan Jurča

ZŠ Vratimov, Masarykovo náměstí

Válka. Ať už první nebo druhá světová ve mně vyvolává mrazivý pocit úzkosti, strachu a nejistoty. Mluví se o nich neustále. Doma, ve škole, ve filmech, v knihách, v divadlech... Všichni o nich víme, někteří z nás ji dokonce zažili. Myslím si ale, že ani jedna z těchto dvou skupin lidí by nečekala, že se něco takového může přihodit i v dnešní době. Jsou tomu už dva roky, co začala válka na Ukrajině. Když to začalo, myslel jsem, že půjde pouze o nějaké „vyřízení účtů“, ale je rok 2024 a válka pořád probíhá.

Začátky války jsem sledoval a vím, že ten pocit byl strašný. Hrozně na mě působilo, že ze dne na den se musely rodiny rozdělit. Kolikrát se ani nestihli spolu rozloučit a znovu se vidět. A snad nejhorší byl vždy pohled na ztrátu rodinného příslušníka. Válka si nevybírá, ztráty byly a jsou obrovské a smutné je, že se nevyhýbá malým dětem. Nedovedu si představit, že ráno vstanu a dozvím se, že musíme opustit naše.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Andrea Kocourková
Gymnázium Chotěboř

Mé tělo zachvátil strach. Kostí se mi třásly, v hlavě mi tepalo a nohy jsem měla jako z olova. Nedokázala jsem se přimět k pohybu. Nešlo to. Svaly jako by mi vypověděly službu. Jediné, na co jsem dokázala myslet, byl pocit bezmoci a strachu. Strachu o sebe samou.

Pomalou jsem zvedla svůj pohled a spatřila oči černé jako noc, které jen prohloubily můj strach. Sledovaly každý můj pohyb, každý můj nádech. Úsměv na jeho tváři prozrazoval, jak moc toužil po mém utrpení a krvi. Věděla jsem, že mu nedokážu uniknout. Byla jsem slabá, podvyživená a zavřená v této cele více jak tři měsíce. Sama. A to se na mě podepsalo. Prudce mě chytil za ruce a uvěznil mé tělo ve svém pevném sevření. Byl o tolik silnější. Mezitím, co mi svlékal oblečení a jeho prsty sjížděly po mé kůži, jsem nepřestala sledovat říšskou vlajku na jeho vojenské uniformě. Nevnímala jsem čas. Prála jsem si, ať to skončí. Můj život, tahle válka a celý svět.

Z transu mě probrala ostrá bolest v mém podbřišku a já věděla, co to znamená. Jsem poskvrněná, špinavá. „Zasloužíš si to, špino,“ šeptal mi do ucha, zatímco jeho boky narážely do mých. Bolest byla čím dál větší. Čím dál nesnesitelnější. Myslí mi probíhaly myšlenky na lepší život, který jsem mohla mít, nebýt mého židovského původu. Byla bych lékařkou? Měla bych dům? Manžela? Děti? Mohla bych chodit do parku? Nikdo neví, osud se mnou měl jiné plány. Najednou jakoby se bolest vytratila spolu s mojí nadějí na dobrý život.

Z mé mysli mě vytrhl chlad, jenž zachvátil mé tělo. Voják mě znechuceně přešel pohledem a odstrčil od sebe. Neudržela jsem rovnováhu a spadla na špinavou podlahu své cely. Pokožka mě pálila od násilných doteků a svaly jsem měla ztuhlé. Nikdy před tím jsem si nepřipadala tak zneužitá. Stočila jsem se do klubíčka, pažemi si objala kolena a hlavu složila mezi ně, abych se skryla před světem, který mě zradil. Abych alespoň na malou chvíli pocítila bezpečí. Zavřela jsem oči a do tmy, která mě obklopovala, zašeptala: „Kéž by to nebyla pravda.“ Nakonec mě vyčerpání přemohlo a já se propadla do říše tmy.

Prudce jsem otevřela oči a mé tělo vystřelilo do vzduchu. Křik, který přerušil ticho v místnosti, náhle ustal, a já se snažila zorientovat ve tmě obklopující pokoj. Pod sebou jsem cítila hebké povlečení příkrývek, na pokožce noční košili a teplo sálající z krby naproti posteli. Vůně květin z parapetu dovanula až ke mně a já tak cítila čerstvě natrhané tulipány. Psa cí stůl pod oknem byl obklopen romány a dřevěná podlaha čišela prázdnotou. Tohle je můj pokoj, uvědomila jsem si. Po tváři mi tekly slzy a jejich kapky dopadaly na mé dlaně. Bolest v krku byla nesnesitelná a jediné, co jsem měla v hlavě, byl sen, ze kterého jsem procitla. Ne sen, noční múra. Stále jsem na sobě cítila vojákovy doteky, a i když v pokoji bylo teplo, má pokožka byla chladná jako led.

Od doby, kdy začala tato válka, se mi začaly zdát takovéto sny. Začaly nevinně. Poprvé se v nich objevovaly jen skupinky vojáků, jak procházejí naší vesnicí. Po nějaké době začali ubližovat náhodným kolemjdoucím, a následně je i chytat a odvézet pryč. V každém snu jsem však byla jako divák, nikdy se mě nic nedotýkalo. Dnes jsem ale byla obětí. To se stalo poprvé. Jakoby tato noční múra čekala hluboko v mé mysli na správný moment. Něco to znamená. Válka byla blízko a já věděla, že mě brzy dostihne.

Damian Lamoš
Gymnázium Žilina

Čo mi beží hlavou, keď je vojna tak blízko? Myslím na to, ako ľudia zažívajú niečo hrozné, čo si my nevieme predstaviť. Streľby, bombardovania, všetko zlé. Pre ľudí postihnutých vojnou idú teraz všetky veci bokom, v prvom rade potrebujú prežiť. Títo ľudia sa musia dennodenne vysporiadať napríklad s potravou, ktorej majú nedostatok, keďže obchody sú ztvorené, zdevastované, alebo cesta do nich je veľmi nebezpečná. Musia si robiť zásoby jedál a jesť tak, aby sa im rýchlo neminuli. Častokrát sú vyhladovaní. Musia si spraviť bezpečný úkryt, čo je často ťažké, keďže nie každý má na to doma priestor. Niekedy sa ľudia zhromaždia do veľkých úkrytov v danej lokalite. Ľudia tu musia niekedy tráviť aj niekoľko dní až týždňov, čo je pri zlých podmienkach až život ohrozujúce. Veľmi zraniteľnými sú starší, imobilní a postihnutí ľudia, ktorí majú problém sa dostať do úkrytu a ich blízki musia dávať pozor nielen na seba, ale aj na nich. V takejto situácii je veľmi nebezpečné pohybovať sa vonku. Vojaci sa každý deň vystavujú veľkému riziku smrti. Všade naokolo sú zdevastované paneláky, domy, zničené cesty a obchody. Veľké množstvo ľudí migruje do iných, bezpečnejších krajín. Avšak veľa ľudí si to nemôže dovoliť. A teraz mám v hlave otázku: čo robiť, keď je vojna tak blízko? Nemôže sa dostať aj k nám? Nie sme v riziku dostrely rakiet alebo iných zbraní? V človeku to vyvoláva hrozné pocity a obavy. Je tu tiež otázka: dá sa ľuďom zasiahnutým vojnou nejako pomôcť? Existujú rôzne charitatívne organizácie, ktoré zbierajú od verejnosti peniaze alebo konkrétne predmety a potraviny, ktoré potom posielajú týmto ľuďom. Ďalšou pomocou je, že môžete prichýliť k sebe domov nejakého migranta, ktorý utiekol pred vojnou. Vojna je vždy niečo zlé, a to horšie je, že je zbytočná. Vzniká z dôvodov rasizmu, nenávisť, paľravosti po území a z podobných hlúpych dôvodov. Kvôli nej zomrie zbytočne veľa ľudí a veľa ľudí je zranených. Napácha obrovské finančné škody a úplne zdevastuje verejný priestor a obydľia. Dokým to nezažijeme, nedokážeme si to predstaviť.

V minulosti sa odohralo veľa vojen a my by sme sa mali poučiť, aby sa také veci nikdy neopakovali. Ďalším problémom je vnímanie vojny zo strany spoločnosti. Ľudia majú častokrát rôzne názory na to, kto začal vojnu, kto je utláčaný a ako by sa mala skončiť. Ľudia s rozdielnymi názormi sa na túto tému vedia častokrát pohádať. Mali by sme si vždy z kvalitných a overených zdrojov načítať informácie o vojne a až následne podľa toho usúdiť, aká je pravda. My máme šťastie, že sme v NATO, čiže sme do určitej miery chránení pred útokmi, ale tiež si tým nemôžeme byť na sto percent istí, že sa nám nič nemôže stať. Nás sa táto téma týka, keďže v susednej Ukrajine zúri hrozná vojna. Máme tu Ukrajincov, ktorí pred ňou utiekli. Väčšinou sú to milí ľudia, ktorí sú vďační za to, že sú v bezpečí. Mali by sme ich prijať a poskytnúť im všetko, čo potrebujú.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Veronika Ludvíková

Gymnázium J. V. Jirsíka, České Budějovice

Má význam uchovávat památná místa?

Stojím a zírám na tváře lidických dětí. Vždyť i já jsem mohla být předlohou pro toto sousoší, kdybych byla pouze o rok mladší. V jiném vesmíru by to byla moje sestra, která by se strachem hledala mou tvář. Prála by si, aby nenašla dva typické copy, které jsem ráda nosívala. Doufala by, že jsem nějakým zázrakem přežila.

Zírám a útroby se mi svírají. Pocity bolesti a křivdy překrývá nepochopení. Proč naše nevinná obec? Tolik životů bylo zbytečně ztraceno... Vedle mě stojí skupina mladých studentů na poznávacím školním výletě. To pro ně píši své knihy o tom, co jsem zažila. To pro ně se musí připomínat historické události, obzvláště pak ty hrůzostrašné.

Jaroslava Skleničková - přeživší oběť lidické tragédie a spisovatelka. V osudném roce 1942 byla se sestrou a matkou deportována do koncentračního tábora Ravensbrück. To jejíma očima jsem se snažila podívat na lidický památník. Mělo byt místo zapomenuto, aby neotvíralo staré rány? Nebo by se naopak mělo připomínat?

Osobně si myslím, že má význam zachovávat památná místa. Velký! Je přece tolik důvodů proč pomníky stavíme. Každý má připomínat nějakou historickou událost, která nám zpětně ukazuje naše nedostatky. Chyby a omyly, které jsme udělali jako společnost i jednotlivci. A prvním krokem k eliminaci chyb je jejich pochopení. Porozumíme-li historickým událostem a jejich příčinám, budeme schopni lépe jednat. Už mnohokrát jsme viděli, že historie se opakuje kvůli tomu, že se neumíme poučit. Obrovský význam má výuka dějepisu, stavění památníků, státní svátky připomínající historii, dokonce i tato soutěž, jejichž hodnota staví především na vzbuzení zájmu o dějiny u mladé generace. Myslím si, že právě tito mladí lidé jsou klíčem k naší budoucnosti. Řečeno ve zkratce: znalost historie je pouze prvním počátečním bodem v jedné velké spirále, která možná na konci povede k lepší budoucnosti.

Památná místa nám také připomínají hrdiny, které bychom měli následovat a inspirovat se jejich statečností. Nezapomeňme, že památníky často slouží jako pietní místa, kam lidé chodí truchlit a vzpomínat. Vždyť i hřbitovy jsou svým způsobem památná místa.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Madla Luxová

Gymnázium Ústí nad Orlicí Tomáše Garrigue Masaryka

Význam památných míst

Uslyšela jsem křik. Venku se rozprostírala noc. Unavené tělíčko se otočilo a snažilo se spát dál. Mnohokrát už jsem k mamince v noci přiběhla se strachem ze zlých snů. Ona mi prvně vyhubovala, že jsem přece velká, potom mě však k sobě láskyplně přitulila a broukala mi ukolébavky. Pevněji jsem sevřela víčka, když ke mně dolehl štěkot sousedovic psa. Potřebuji spát a mít sílu. Babička mi slíbila, že zítra natrháme hrušky na můj narozeninový koláč. Má víčka klesala, když jsem zdola zaslechla hlasy tatínka a někoho cizího. Málem jsem vyjekla. Ucítila jsem známé ruce, jež se jemně ovinuly kolem mého pasu. A tichý hlas mi pošeptal: „Pojď, musíme jít!“

Nikdy jsem neviděla otce tak vystrašeného. Drtil mi ruku, táhl mě za sebou, zatímco jsme spěchali obklopeni neznámými lidmi rozestými po celé naší vesnici. Míjeli jsme domy sousedů a přátel, z nichž některé už nestály. Po tvářičkách se mi koulely slzy. Jen v noční košilce a bundičce, v botkách s rozvázanými tkaničkami, nechápající, co se děje, jsem se nechala vléci po cestě stejně vyděšenými rodiči. Zastavili nás ozbrojení vojáci, kteří se chvíli domlouvali. Nikoho jsem neposlouchala a hleděla na špičky svých střevíců. Rozdělili nás. Maminku se mnou odváděli k autům, tatínka někam jinam. V posledním okamžiku se na mě usmál a já mu úsměv opětovala. Již nikdy víc jsem ho neviděla.

Seděli jsme na podlaze v gymnáziu; třásla jsem se zimou, hlady a vyčerpáním. Stýskalo se mi po otci, však v objetí mamincečky mi bylo lépe. Kolem posedávaly ostatní matky se svými ratolestmi. Minul den. Otevřely se dveře. Vojáci si začali prohlížet děti. Blondatá a modrooká stavěli stranou. Statný muž v uniformě mě vytrhl z bezpečného sevření a táhl pryč. Matka se mě snažila bránit, přesto ji srazila pažba zbraně k zemi. I já bojovala, ale po první ráně jsem ztichla. Odvezli nás do domu plného jiné mládeže, kde jsme strávili několik dní. I přesto, že se zde vychovatelky chovaly mile, nepřetržitě jsem brečela zoufalstvím a samotou. Našla jsem si tu kamarádku Dagmar, již jsem znala z domova. Večer, kdy jsme se cítily nejsmutněji, jsme se celou noc objímaly.

Byl slunečný den, s Dášou jsme seděly na zahradě, když ke mně přistoupila má nová „die Mutter“. Statná blondatá žena ve středních letech v běžovém kostýmku. Rozhodně neznala slova jako milá, laskavá, přívětivá. Záleželo jí především na řádu a disciplíně. Vlastnila jsem pokojíček, jídlo, šaty. Pořád se mi stýskalo po domově. Nemohla jsem mluvit česky, pouze německy, což jsem neuměla, takže jsem se nedorozuměla, především ve škole. Občas jsem vůbec netušila, co po mně chtějí. Často mi při neúspěchu přistála facka. Dny a měsíce ubíhaly a já pevně věřila, že tu budu jen do svých narozenin.

Po pár letech jsem přivykla rutině i řádu nové rodiny. Roky míjely, a než jsem se nadála, stala jsem se tou „velkou holkou“, kterou si macecha ze mě přála mít. Jednoho dne ale u dveří zazvonila žena mluvící česky, nacházela ztracené děti a vrátila je do Čech. Když mi řekla, co se v Lidicích stalo, cítila jsem se zničená. Doufala jsem, že se s rodinou opět setkáme. Neztratila jsem jenom rodiče, ale celý svůj tamější život. Naštěstí jsem se znovu setkala s některými přeživšími, kteří mi pomohli uchovat si alespoň některé útržky dětství. Jediná věc, která se v mém rodišti zachovala, byl strom. Ta hrušeň, z jejíž plodů mi babička pekla koláč. Možná se vám to zdá nepodstatné, ale tato jediná připomínka na mé šťastné dětství mi zůstala. A právě proto je pro mě důležité uchovávat památná místa, abychom si mohli připomínat události a poučit se z nich.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Michaela Mendlová

Gymnázium Jiřího z Poděbrad

Bloudím spleťitými uličkami města, kde každá puklina v dláždění vypráví příběhy lidí, kteří po něm šli stovky let přede mnou. S každým krokem se cítím méně sama, přenáším se napříč staletími a přemýšlím, kdo vše mohl kdysi zabloudit až sem. Zahaluje mě modrošedý stín vysoké stavby, tyčící se přede mnou. Její omšelá fasáda nese jizvy času, její přítomnost však zůstává neochvějná jako tichý strážce, chránící vzpomínky našich předků.

Historické památky totiž nejsou jen trouchnivějící stavby, které zabírají místo a nekonečně vysávají peníze ze státních rozpočtů. Jde o nenahraditelné důkazy života a utrpení, portály do jiné doby, nabízející pohled na sny a problémy předchozích generací. Slouží jako silné kulturní symboly, spojují komunity s jejich minulostí a upevňují je ve sdíleném smyslu pro dědictví. Jakožto fyzické důkazy historických událostí, ideologií a postav hrají také klíčovou roli při výchově budoucích generací. Jsou učebními nástroji, které umožňují lidem přemýšlet o minulosti a jejím trvalém dopadu na naše životy. Jejich zachování je tedy nejen vzdor proti neoblomnému toku času, ale především důkaz našeho odhodlání zajistit, že příběhy našich předchůdců budou nadále inspirovat a ponaučovat svět.

Je však důležité uznat, že uchovávání těchto památek se neobejde bez problémů a kontroverzí. Je samozřejmé, že se naše společnost potřebuje také posouvat kupředu, ne se jen neustále ohlížet za tím, co bylo. Kdybychom zachovávali každý detail, každou dlažební kostku, každou starou chatu, nezbylo by žádné místo pro naše vlastní potřeby, což by nebylo ideální pro nikoho. V našem rychle se měnícím světě však pokrok často přichází na úkor minulosti. „Zbořte tu neúčinnou budovu,“ hlásají městské davy, „to, co doopravdy potřebujeme, je nové parkoviště!“ Toto téma sice nemá jednotné řešení, ale přece bychom neměli vymazávat minulost jen proto, že se nehodí do současnosti. Nejdůležitější je snaha o co nejlepší vybalancování inovace a ochrany. Ponechávat prostory pro naše vlastní účely, ale nezapomínat chránit důležité dědictví.

I když jsou památky důležité v mnoha aspektech, slouží nám především jako připomínka lidskosti. Americký scénárista Michael Crichton jednou řekl: „Neznáte-li historii, nevíte nic. Jste list, který neví, že je součástí stromu.“ Protože jak chceme pochopit své místo ve světě a zabránit nekonečnému opakování stejných chyb, když bychom ztratili jediné hmatatelné důkazy společenského pokroku a všeho, co kdy lidé našli, ztratili a museli vytrpět?

Proto budu dál procházet po těchto ulicích a dumat nad všemi, kteří kdysi stáli na stejném místě jako já a vzhlíželi na dům se zdobenou fasádou.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Marek Novák

Gymnázium J. K. Tyla, Hradec Králové

Návštěva Terezína

„Dědo, dědo, koukej na ta jména! Těch ale je. Když si představím, že všichni tito lidé zemřeli právě na tomhle místě jen kvůli nějakým hlupákům, tak se mi to zdá pěkně nefér. Jak to, že se něco takového mohlo vůbec stát?“ „Musím ti říct, Jonáši, že jsi velice vnímavý hoch. Uvědomit si, že za každým tímto jménem se skrýval jeden život, vyžaduje určitou moudrost. Ale zeď se jmény není to nejdůležitější, co jsem ti tady chtěl ukázat. Přece takovýhle seznam jmen by mohl být klidně i v nějaké knížce nebo třeba na internetu.“ „No, to jo, dědečku, ale jak je ten seznam přímo tady, v Terezíně, kde ti lidé zemřeli, tak je takovej... no, víc zajímavěj.“ „Takže si myslíš, že ten seznam je to, co toto místo dělá tak zajímavý?“ „Hm, no, vlastně ani ne. Když se tak zamyslím, tak ono to místo je vlastně samo o sobě zajímavý. Nevím, jak přesně to vysvětlit, ale z toho místa cítím jakoby nějaký příběh. Příběh těch všech, co zde byli vězněni.“ „Zajímavá myšlenka, Jonáši. Líbí se mi, jak nad tímto místem uvažuješ. Uvědom si, co všechno se zde odehrálo a kolik lidských osudů zde bylo zpečetěno - nezdá se ti to fascinující? A nezdá se ti o to víc fascinující, že jsme naší přítomností součástí příběhu tohoto místa?“ „Myslím, že chápu, co mi chceš říct, dědo. Díky tomu místu jsme propojení se vším, co se tu odehrálo, že jo?“ „Přesně tak, Jonáši. Ale musíš si uvědomit, že vlastní příběh nemá jen Terezín. Každícké místo, jež se může pyšnit bohatou historií, je pojátkem mezi minulostí a přítomností. Všechna památná místa jsou jak tělem, tak i duší historie. To je pro nás, pro lidi, přirozeně blízké, jelikož všechna ta místa máme přímo před očima a můžeme se jich dotknout. Zároveň se tato místa dotýkají i nás, protože v sobě nesou jednotlivé osudy a události. A právě v tom spočívá krása a důležitost památek.“ „Už chápu, co tím myslíš. Ale stejně, jedna věc mi pořád vrtá hlavou, dědečku.“ „Jakápak, Jonáši?“ „Chápu to, že nám tato místa přibližují historii, ale nevím, proč by to mělo být tak moc důležité.“ „Myslím, že si na to zvládneš odpovědět sám. Zkus si znovu položit svůj úplně první dotaz. Ale teď už vyražme, ať jsme na večeři doma.“

„Dědo, dědo, už jsem na to přišel!“ „Jen povídej, Jonáši.“ „No, připomínat si historii je důležité proto, abychom si uvědomili, jaké chyby jsme my jako lidé v průběhu dějin udělali. Z těchto chyb se pak můžeme poučit, abychom je už nikdy neopakovali. No a když budeme usilovat o uchování památných míst, tak si i budoucí generace budou moct sáhnout na něco tak abstraktního, jako je čas. A protože je pro lidi jednodušší pochopit něco, na co si mohou sáhnout, tak díky památným místům je pochopení historie vlastně brnkačka.“

Každý rok na Den památky obětí holocaustu se tak vracím se svými třídami do Terezína a snažím se budoucím generacím předat to, co mi jednou předal děd. Od svých žáků nečekám nějaké prozření, ale snažím se aspoň o to, aby měli k památným místům úctu, protože: „Jakmile škodíme naší tělesné schránce, zanechá to šrám na duši. To stejné platí i pro památná místa.“

Veronika Pífková

ZŠ Vratimov, Masarykovo náměstí

Začalo to, když jsem viděla ve zprávách videa a fotky, co se děje na Ukrajině. Byla jsem velice vystrašená. Jen ta představa, že tohle by se dělo tady, mně, mým příbuzným, kamarádům a ostatním lidem, co znám... Opravdu jsem měla strach. Do školy jsem sice chodila s úsměvem na tváři, ale pořád jsem nad tím musela uvažovat. Jednoho dne k nám do třídy přišla ukrajinská spolužačka, bylo mi jí líto, protože jsem nevěděla, co se jí odehrává v hlavě, ale jedno jsem věděla, že to pro ni muselo být velmi náročné. Musela se naučit náš jazyk, byla úplně v jiném prostředí, než byla zvyklá, neměla tu své přátele. Doteď ji obdivuji, jak to zvládá, protože pro mě je to nepředstavitelné, ale myslím si, že to pro nikoho tady. U nás doma se to taky hodně řešilo, dokonce se mě rodiče ptali: „Co si o tom myslíš, a bojíš se?“

Ano, samozřejmě, že jsem se bála, ale nikdy jsem mým rodičům nedokázala přesně říct, co mi běží právě teď v hlavě. Až teď, když píšu tuhle eseji, tak si uvědomuji, co všechno jsem neřekla mým rodičům a co si myslím o této válce na Ukrajině. Ta realita, která se tam odehrává, je jako v nějakém hororu, ale je to bohužel tak. Jezdí tam tanky, střílejí bomby na domy, zabíjejí obyčejné nevinné lidi, to je hrozné, ale to se tam opravdu děje. My tady v Česku nemůžeme vědět, jak se tam ti lidi mají nebo co přesně teď dělají. Vidíme jen záběry. Upřímně je mi zle z lidí, kteří jsou tak bezohlední a vyhánějí Ukrajince tady z Česka. Ano, nemusí být zrovna zde, ale my jsme jedna z jejich nejlepších možností. Nemají to vůbec lehké a akorát jim tohle ještě více ubližuje, když musí den co den slyšet alespoň od jednoho člověka, ať se vrátí tam, odkud přišli. V jejich zemi umřelo už mnoho lidí, možná i jejich příbuzní, nebo se nemají kam vrátit, protože třeba na ten jejich dům zrovna spadla bomba anebo prostě mají strach. Já sama si nedokážu představit, že by ta válka zašla tak daleko, že bychom v ní byli taky. Představte si, že náš život by se změnil ze dne na den. Museli bychom žít v úkrytech, nechodili bychom do práce a do školy. To by se sice někomu líbilo, že nemusí vstávat v šest ráno do školy, ale je mnohem lepší vstát do té školy, než usínat při zvuku padání bomb s pocitem, že už se ráno nemusíte vzbudit nebo budete bez střechy nad hlavou, ten pocit je doopravdy strašně, ale strašně znepokojivý a strašidelný. Kdyby tu byla válka, nemohli bychom chodit každý den ven s kamarády a trávit s nimi čas, protože by byly vycházky zakázané. Nemohli bychom chodit kupovat potraviny, protože obchody by byly zavřené. Taky bychom nemohli chodit do obchodních center, takže holky, naše šílené nákupy oblečení s kávou v ruce by skončily. Na dovolenou do Chorvatska s náloží řízků bychom taky mohli zapomenout. Museli bychom všichni být schovaní buď v nějakém dobře zabezpečeném bunkru nebo v hlubokém sklepě, a to všechno by bylo bez elektřiny, takže volat nebo někomu napsat textovou zprávu by nešlo. Ani na Instagram nebo TikTok bychom nekoukli, televize by nefungovala, takže bychom vůbec nevěděli, co se děje, byli bychom úplně odštěpeni od světa, od kamarádů i příbuzných. Ale to není zdaleka všechno, protože vše, o čem jsem se teď zmínila, by bylo ve strachu, pláči a smutku. A takhle to mají třeba ti Ukrajinci. To je důvod, proč bychom se měli zamyslet nad tím, jestli se opravdu máme tak hrozně, jak někdy tvrdíme. Buďme rádi za každou chvíli. Važme si Ukrajinců jako lidí, protože oni nemůžou za to, že jsou ve válce, sice některé věci neovlivníme, ale můžeme být rádi tam, kde teď jsme.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Vojtěch Procházka Karlínské gymnázium

Byl krásný červnový večer roku 1942, když začali jednu malebnou středočeskou vesnici obkličovat němečtí vojáci. Nikdo z tamějších obyvatel netušil, co se bude dít. Šedo zelené polní uniformy však nevěstily nic dobrého. Následujícího dne tam zůstalo ležet 173 mrtvých mužských těl. Ženy a děti odtamtud byly odvezeny, avšak krutému osudu svých manželů, tátů, synů, bratrů, strýců, dědů a kamarádů se z velké části nevyhnuly. Naprostou většinu dětí Němci udusili v plynových autech a ženy dopravili do koncentračního tábora, jehož nesmírně kruté podmínky mnohé nepřežily. Němečtí nacisté poté opuštěnou vesnici vypálili a zcela srovnali se zemí. Jméno obce bylo vymazáno a mělo být navždy zapomenuto.

Stal se však přesný opak. To jméno se rozletělo bez přehánění do celého světa. A možná také proto je vám tento příběh povědomý a asi tušíte, jak se tato krásná středočeská vesnice jmenovala. Ano, Lidice. Tragický osud Lidic a jejich obyvatel je všeobecně známý a v naší zemi je jen málo těch, kteří by ho neznali. Vesnic a osad, jež jsou s Lidicemi spřízněny stejným osudem, je však podstatně více. A to nejen na území dnešní Ukrajiny či Ruska, kde byly vydrancovány a vyvražděny stovky vesnic, ale i u nás.

Dva týdny po lidickém masakru se obdobný, avšak možná ještě hrůznější scénář opakoval v Ležákách, malé kamenické osadě nedaleko Pardubic. Zatímco lidičtí neměli s činností domácího odboje nic společného, u obyvatel Ležáků to bylo jiné. Ti se totiž aktivně zapojili do boje proti německým okupantům. Mimo jiné byla v Ležákách ukryta vysílačka Libuše, s jejíž pomocí informoval rotmistr Jiří Potůček z výsadku Silver A československou zpravodajskou službu v Londýně. Když Němci zjistili, že ležáčtí skrývají radiostanici, zahájilo pardubické gestapo vlnu zatýkání, která vyvrcholila 24. června 1942 právě v Ležákách. Muži, ženy a děti byli převezeni do Larischovy vily v Pardubicích, kde byli uvězněni ve sklepě, aby tam s obavami očekávali věci příští. Osada byla mezitím vypálena. Ženám odebrali jejich děti, které byly poté odeslány do koncentračního tábora, kde je čekal stejně krutý osud jako děti z Lidic. 33 ležáckých mužů a žen bylo následně po třech vyváděno na svou poslední cestu, která vedla k třem dřevěným kůlům. Tam pohlédli do hlavní namířených pušek, jež vzápětí tragicky ukončily jejich životy.

Téměř celé následující tři roky žádnou další vesnici v protektorátu plameny neschvátily. Kdo by se však domníval, že těm hrůzným obrazům, nápadně připomínajícím biblickou Apokalypsu bude konec, hluboce by se mýlil.

Na jaře 1945 německá armáda ustupovala na všech frontách. Ze západu svírala trosky hroutící se třetí říše americká vojska, z východu se blížila Rudá armáda. Všem bylo jasné, že se blíží konec. Mnozí věřili, že prožitá válečná utrpení už budou jen bolestivou vzpomínkou. Nebylo tomu tak. V předtuše blízkého konce fanatičtí němečtí vojáci páchali ta největší zvěrstva. 23. dubna 1945 prožívali lidé ve vesničce Prlov na Zlínsku peklo. Zatímco bylo z dálky slyšet muzikanty, kteří vítali sovětské tanky, v Prlově němečtí vojáci v hořících staveních upálili 15 lidí. Podobný zločin postihl v samém závěru války i obce Zákřov, Ploština, Vařákovy paseky, Javoříčko, Leskovice, Konětopy a Lejčkov.

Na tyto zločiny nesmíme zapomenout. Oběť našich předků nás zavazuje k tomu, abychom se ve zlých časech zachovali stejně statečně jako oni. A to nejmenší, co pro ně můžeme udělat je, že si budeme připomínat jejich jména, protože když je zapomeneme, budeme si tyto události muset prožít znovu. A zde opravdu není o co stát.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

David Seltenreich

Gymnázium Praha 4 Budějovická

Nepochybně ano. Nestojí nás to mnoho a symbolický význam je nedozírný. Památník sám o sobě je často velkolepý - je to umělecké dílo, které má svou monumentalitu, a přidáme-li zástup vojáků a politiků při pietním aktu, vytváříme dojem jakési veliké důstojnosti. Ale neměli bychom zůstat jen u toho. Taková důstojnost totiž může přerůst také v určitou vyprázdněnost. Lidé pietní akt sledují pro jeho pompu, ale už vlastně hůře rozumí jeho samotné podstatě, tedy tomu, na co upomíná. A přitom místa spojená často s velikou bolestí by nás měla zasáhnout přímo u srdce už ze samé své podstaty. Jenže tato rovina dnes zůstává snad jen pro poslední jednotky pamětníků a jejich blízkých, ale širší veřejnosti uniká. A mají-li mít památná místa smysl ještě i za dvacet, třicet let, až generace pamětníků odejde, musíme naučit rozumět jim i generace mladší.

Památná místa by proto měla být spojena především s edukací. A to nás vede k propojení s obecnou bolestí naší republiky - totiž školstvím a způsobem, jakým jsou v něm dnes žákům předávány poznatky z oblasti dějin. Vynechme teď samotnou strukturu osnov a množství času věnované bitvě u Wogastisburgu a přejdeme rovnou k tomu, jak se vyučují dějiny 20. století a především dějiny totalitních režimů tohoto údobí, protože k nim se váže naprostá většina památných míst, která v ČR máme. Obě totality - nacistická a nakonec i ta komunistická - jsou již našťastí z většiny chápány ve výuce negativně, ale to by nám přesto nemělo stačit. Nejedná se totiž o chápání nijak hluboké. Studenti vám samozřejmě již řeknou, že „komunismus byl špatný“ a „nacismus byl špatný“, ale bohužel již většinou nedokážou vysvětlit, proč tomu tak podle nich je - a nedokážou tím pádem ani vysvětlit, proč je důležité uchovávat ten či onen památník. Rozumějí frázi, kterou převzali, ale nemají pro ni zdůvodnění. To, co vzdělávání chybí, je určitý vrcholně lidský rozměr, který na člověka zapůsobí mnohem naléhavěji nežli číselné statistiky, a současně mu umožní z něj abstrahovat onen obecný princip - tedy, že např. komunismus je špatný. Míním tím mnohem konkrétnější práci s příběhy pamětníků, s příběhy jednotlivých lidských bytostí, které pocházely třeba z velmi podobného prostředí jako vy nebo já, a jejichž utrpení se nás proto hluboce dotkne; v zásadě práci s materiály, jaké připravuje kupříkladu Paměť národa. Právě vypálení Lidic a hrozivost tohoto aktu lze myslím mnohem lépe vysvětlit prostřednictvím několika konkrétních osudů lidí, jejichž muka pak budeme při každé návštěvě sami pociťovat, nežli skrze holé vyčíslení počtu obětí, které k nám nikdy nedokáže promluvit natolik jako třeba jediný příběh o popření člověčenství. To samé platí i pro pochopení zřůdnosti dalších zločinů obou těchto totalit.

Cílem je onu osobní bolestnou zkušenost v podstatě přenést i na ty, kteří ji nemají, a tím i jim předat ono citové pohnutí, k jakému by mělo docházet na památných místech. Jistě, lze namítnout, že je to metoda poněkud násilná - vyráchat člověku obličej v bolesti a pustit mu cizí utrpení pod kůži není nic hezkého - a musí se s ní pracovat opatrně a přiměřeně věku, ale pokud bude užívána takto racionálně, je to myslím jediná cesta, jak skutečně vzdělávat mladé směrem k demokracii a úctě k lidskosti a jak dát památným místům z období obou totalit smysl i poté, co odejdou jejich pamětníci. Protože onu vyprázdněnost bychom nikdy neměli dopustit.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Helena Slocíková
Gymnázium Žilina

Sedela som na zemi v pivnici a schúlila sa do kľbka, aby som zabrala čo najmenej miesta. Mama držala moju mladšiu sestru a snažila sa ju utíšiť, aby nás neprezradila. Otec stál pri dverách a neustále dával pozor, či nezačuje nejaké kroky. Stále som to nevedela pochopiť. Bola som v izbe, keď zrazu vošla mama a potiahla ma za ruku. Rýchlo sme sa schovali a o niekoľko minút sa všetko začalo. Počula som iba ohlušujúce výstrely a výbuchy. Ihneď mi došlo, čo sa deje. Dúfala som, že sa nachádzam iba v nejakom veľmi zlom sne. Keď som sa však poobzerala dookola, keď som videla tváre svojich rodičov, všetko mi bolo nad slnko jasné. Zavrela som oči a nechala sa unášať vírom myšlienok. Hlavou mi ich preletelo asi milión. Najviac som však myslela na svojich blízkych. Čo ak sa im niečo stalo alebo sa nestihli včas schovať. Bála som sa, že už možno nikdy nevidím babkinu dobrosrdečnú tvár, sesternicino prevracanie očami či úsmevy mojich kamarátov. Toto bola moja najväčšia starosť. Oči som stále neotvárala. Tentoraz som sa snažila rozmýšľať nad niečím pekným. Ale dá sa to vôbec v takomto momente? Ste schovaný a modlíte sa, aby vás neprezradil príliš hlasný nádyh. Absolútne netušíte, ako dlho tu môžete trčať. Možno pár hodín a možno aj niekoľko dní. Nemáte so sebou vôbec nič. Fľaša vody a balík keksov pre štyroch ľudí. Nebola som na takéto niečo pripravená. Teda myslím, že nikto. Boli sme tu zatvoreni už niekoľko hodín, aspoň mne to tak prišlo. Čas ubiehal pomalšie, minúty sa natahovali a ja som mala pocit, že sa unudím na smrť. Ešte aj mobil som si nechala v izbe. Nie som na to zvyknutá. Veď kedy naposledy som ho viac ako hodinu nedržala v ruke? Vyčarilo mi to úsmev, ale hneď som sa spamätala. Ako môžem teraz premýšľať nad takou hlúposťou? Pozrela som sa cez malé okienko na oblohu. Opäť ma pohltili myšlienky. Tentoraz však na to, ako asi vyzerá svet vonku. Bude ešte vôbec niečo rovnaké? Čo ak môj obľúbený park bude len samá diera a škola sa bude postupne strácať v oblakoch dymu? Všetko, čo poznám, každé miesto, ktoré mám rada, bude navždy preč.

Nezvládla som to. Pomaly mi začali po lícach stekať slzy. Bolo v nich všetko. Strata, bolesť, ale aj nádej. Áno, stále som verila, dúfala som, že si všetci zrazu uvedomia, akú chybu robia a odhodia zbrane. Ďalší výstrel ma však presvedčil o opak. Ocko sa prisunul bližšie k nám. Nevedela som, čo robiť, a tak som k nim podišla a silno ich objala. Zrazu cítim, že spolu prekonáme všetko, čo nám osud postaví do cesty. Všetci spoločne sedíme na zemi a držíme sa najsilnejšie ako to ide, keď sa zrazu otvorila dvere.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Veronika Šimoničová

Spojená škola Pankúchova 6

Keď som sa v sobotu ráno 7. októbra 2023 zobudila do cyperského slnka, hlavou mi prebehla pripomienka všetkých školských povinností, ktoré som musela pred odchodom naspäť na internátnu školu do Tel Avivu dokončiť. Premýšľajúc nad témou eseje z antropológie som už zo zvyku zobrala do ruky telefón ležiaci na nočnom stolíku. V tom momente som zatajila dych. „Asi má aplikácia Tsofar technickú závalu,“ pomyslela som si. Na obrazovke sa mi totiž zobrazili stovky, ak nie tisícky upozornení. Rocket Attack, Terrorist infiltration, Hostile aircraft infiltration. S pocitom nepríjemnej predzvesti som otvorila stránku denníka Times of Israel. Myslím, že netreba bližšie opisovať, o čom titulné články pojednávajú.

Napriek tomu, že v krajine postihnutej vojnou už viac nežijem, každodenne premýšľam nad okolnosťami tých, ktorých som opustila. V kútiku duše sa stále obávam o ich bezpečie, napriek tomu, že viem, že žijú pod ochranou Železnej kupoly a jednej z najsilnejších armád sveta. Obavy sú však silnejšie ako racionalita. Predsa len, pred 7. októbrom by nikto neveril, že aj skoro 80 rokov, odkedy svet uzrel hrôzy holokaustu, môže byť na stovkách ľudí spáchaný najbrutálnejší hriech chladnokrvného vraždenia len pre ich židovskú etnicitu.

Avšak svet nie je čiernobiely. A jednostranný nesmie byť ani náš pohľad naň. Keď sledujem fotografie a videá krásnych západov slnka na telavivskej pláži, kávových rande v estetických kaviarňach a podvečerných posedení v kruhu priateľov na sociálnych sieťach mojich izraelských kamarátov, v hlave sa mi premietajú obrazy vojnou zničenej Gazy. Prečo je osud tak bezcitný a nemôže dopriať bezstarostný, sladkosťami naplnený život aj nevinným palestínskym deťom?

Smútim za tými, ktorých už nikdy nebudeme mať šancu spoznať. Nikdy sa nedozvieme, aký bol ich obľúbený film, kto bola ich prvá láska alebo ako najradšej trávili čas. Smútim za ich ambíciami, snami o živote, rodine, budúcich povolaniach. Často sa mi hlavou prehánajú myšlienky na ich vojnu predčasne ukončené životy. Všetky zničené sny. Zlomené srdcia. Prázdne miesta pri šabatovom a eidovom stole. Deti vyrastajúce bez objatia rodičov a rodičov nosiacich kvety na hroby svojich detí. Na to nepredstaviteľné utrpenie, ktoré im neustále zaťažuje myseľ. Na hlad. Strach. Paniku. Bolesť. Beznádej. Srdce sa mi na sekundu zastaví každý piatok pri skúške sirén. Vždy, keď započujem rozbiehajúce sa elektrické auto alebo svišťanie vo vzduchu. Potom si však uvedomím, že sa niet čoho báť. No moja desivá predstava oblohy plnej ničivých rakiet je pre mnohých každodennou realitou. Pred zobudením sa mi vo sne zjavujú obrazy krvou pokyprenej detskej postielky z Kibutzu Be'eri, aj doktorov v Khan Yunise amputujúcich bombardovaním ranené končatiny bez pomoci anestetík. Tieto záblesky mi spôsobujú nevoľnosť a púšťajú dolu chrbtom mráz. Sú to snímky, ktoré nemožno nájsť ani v tých najdesivejších hororových filmoch.

Najčastejšie mi ale hlavou beží myšlienka na to, ako ďaleko dospela nenávisť. Ako znovu páchala ohavné skutky, ktoré snáď možno prirovnať azda ku skutkom diabla. Ako znovu polarizuje svet a vytvára len prehlbujúcu sa priepasť nepochopenia, opovrhovania a zloby. Zloby, ktorá nesporne vyústi len v ďalšiu tragickú a nepotrebnú smrť.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Emilia Tronina

Zespół Szkół Rolniczych im. Tadeusza Kościuszki w Namysłowie

Památná místa hrají v naší kultuře klíčovou roli, protože uchovávají historii a připomínají nám události, na které už většina lidí zapomněla. Díky nim objevujeme jak historii naší země, tak i další důležité historické události, týkající se jiných národů. V této eseji uvedu, proč si myslím, že je ochrana památných míst obzvláště důležitá.

Začnu podle mého názoru nejdůležitější funkcí památných míst, která brání zapomenutí historie. Lidé věnují stále méně pozornosti historii vlastního národa, což vede k zapominání či překrucování mnoha historických událostí. Památná místa chrání autenticitu těchto míst, což brání falšování historie a popírání tragických událostí. Ochranou památných míst chráníme i pravdu, která je důležitá pro budování společnosti založené na spolehlivých znalostech a úctě k historii národa.

Další důležitou rolí památných míst je jejich výchovná funkce. Představují lekci dějepisu, která vám umožní získat informace, jež nejsou dostupné na internetu ani ve školních učebnicích. Poskytují mnoho jedinečných zážitků, které mění způsob, jakým vnímáme realitu a rozvíjíme úctu k minulosti a empatii.

Ochrana památných míst je také důležitá, pokud jde o zachování kulturní identity. Bez nich by mnohé národy ztratily velkou část své historie, tradic a hodnot, čímž by se staly neviditelnými a zapomenutými. Nejde jen o péči o památky a sochy, ale také o záchranu tradic a historie, kterou tato místa představují.

Památná místa jsou zdrojem předávání historie z generace na generaci. Předávají příběh způsobem nezávislým na slovech, což pomáhá vyhnout se zkreslení nebo jakýmkoliv informačním mezerám. Jsou svědky historie a klíčovým prvkem při předávání znalostí o minulosti daného národa. Tato místa skrývají příběhy vítězství, neúspěchů, utrpení a připomínají nám lidské problémy. Zachování těchto míst pomáhá společnosti upřímně porozumět a reflektovat svou vlastní historii. Suma sumárum, ochrana památných míst je podle mého názoru pro budoucnost společnosti klíčová. Zejména pro takovou společnost, která utváří svou identitu a klade si otázky o svých kořenech. Tato ochrana je proto nejen důležitá, ale dokonce nezbytná, zejména tváří v tvář konfliktům, které postihují Evropu a svět na počátku 21. století.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Michaela Vícovská

Gymnázium Na Pražačce, Praha 3, Nad Ohradou 23

Tik... Tak... Otevřu ještě spánkem omámené oči a slyším pomalý tikot hodin. Zase jsem usnula na sedačce? Bez váhání vstanu a rozhrnu závěsy na oknech svého malého obýváku. Jako každý den mé tělo zaplní zklamání, že uplynulé dva roky opravdu nejsou výmysl noční fantazie. Ranní slunce se totiž nezvedá nad zdobené věže starého kostela, jež mi každé ráno prozářily byt zlatavou barvou. Mé město už neexistuje. Zvedá se nad střechy staré Prahy a byť je pohled sebekrásnější, odlesky mají barvy, na které si nemohu zvyknout.

I tak se po pár soustech chleba a nepříliš chutném čaji vydávám dolů po schodech plná naděje, že dnešní den bude jiný. Čekám na svou tramvaj a slyším tiše zvonit telefon. Maminka. Hovor okamžitě zvedám s očekáváním nových zpráv o jejím momentálním zdravotním stavu, který se od odchodu tatínka nijak nezlepšuje. Náš rozhovor ale probíhá řečí, která je lidem v mém okolí nesympatická. Řečí, v níž jsem prožila své dětství bez ostychu, ale kvůli které teď svůj hlas mírním natolik, že se podobá šepotu.

Žiju šeptem, a přesto zažívám pohledy plné nedůvěry a nápadné narážky mířené na mou adresu. Je to jako neustálá připomínka, že tu nejsem doma.

V práci se snažím zapomenout na ráno a vařím si horkou kávu na dnešní poradu. Na chodbě se několik kolegů vyhýbá mému pohledu a úspěšně neslyší můj dobře myšlený pozdrav. Ani v práci se tedy nevyhnu tanci na tenkém ledě, kde se snažím sklouznout kolem předsudků a získat si alespoň nějaký respekt.

Obědová přestávka mi přináší pár chvil úlevy a ve své kanceláři rozbaluji oběd podle receptu své babičky. Známa chuť mě pohladí na duši a já se myšlenkami vracím do svých oblíbených vzpomínek. Tik... Tak... Po chvíli mi hodinky na ruce ukazují, že je na čase vrátit se do reality. Zapínám tedy znovu počítač a pouštím se do práce, v níž jsem za poslední dva roky udělala velký pokrok. Vidím ho jen já?

Odpoledne se v obchodě při pokusu najít svůj oblíbený čaj setkávám s chladným chováním zaměstnanců. Připadám si jako nechtěný host v jejich světě. Beru tedy opět první čaj, který vidím a vydávám se k pokladně s vědomím, že zítřejší snídaně nebude o nic lepší, než ta dnešní.

Domů se vracím s mírným pocitem vyčerpání. Nákup odložím na linku a zapínám televizi. Vzpomínám na doby, kdy jsem ve všech zprávách zjišťovala aktuální informace o válce, a lidé panikařili. Dnes už o ní téměř neslychám, a přesto mě každá zmínka bolí stejně tak, jako když válka začala. Přepínám kanály a hledám vhodné rozptýlení, ale vše mi přijde jako ztráta času. Nemohu se soustředit. Televizi po chvíli vypínám. V mém bytě je tma, těžknou mi víčka a slyším pomalý, a přesto pronikavý tikot hodin. Tik... Tak...

Když přetočím ručičky, vrátím se v čase?

(Příběh je psaný z perspektivy mladé Ukrajinky a je smyšlený. Tuto smutnou realitu osobně nezažívám, ale mým cílem byla snaha se vcítit do života zasažených lidí.)

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Adela Vrždáková
Gymnázium Žilina

Len kúsok za našimi hranicami, v týchto dňoch, možno práve teraz, bojujú o život a spravodlivosť úplne nevinní ľudia. Myšlienka na nich ma ponára do hlbokého smútku, strachu a nepredstaviteľnosti situácií, ktorým práve musia čeliť. Ich každodenné aktivity vystriedalo prechádzanie pohybu frontu cez ich mesto, skrývanie sa, strach o vlastný život a stratu ich najbližších.

8. máj 1945 alebo koniec druhej svetovej vojny. Oslava ľudstva za mier, pre ktorý náš svet opustilo tisícky ľudských životov. Peklo na zemi, kedy sa zo sveta akoby stratila ľudskosť a ovládla ho nenávisť, bolo konečne u konca. Ľudia už viac nemuseli žiť v úzkosti a strachu z toho, čo im prinesie zajtrajšok. V tom čase nepredstaviteľné, že by sa niečo také mohlo opakovať, sa, bohužiaľ, pred dvoma rokmi stalo krutou realitou. Rozpad mieru a stability, ktorú ľudstvo budovalo celé desaťročia. Vojna na Ukrajine je od nás vzdialená len pár stoviek kilometrov a pretrváva už celé dva roky. Zo všetkých strán počúvame o vypuknutí tretej svetovej vojny, veď nebola to doteraz len ilúzia alebo vtip?

S určitou trpkosťou a tichým chvením sa bojím priznať si, že vojna už nie sú len príbehy rozprávané ďaleko z minulosti našich prarodičov, stáva sa to realitou. Strach z neistoty a neznáma, čo nám budúcnosť prinesie ďalej. Čo keď vojna príde aj sem? Popravde, neviem si to predstaviť, stále nemôžem uveriť, že sa minulosť opäť opakuje aj napriek tomu, čo všetko nám zobrala. Niekedy len nemo sedím a rozmýšľam nad otázkami: Prečo sa to vôbec deje? Prečo sa ľudia nemohli poučiť z minulosti a prečo opäť dovolili, aby vyhrala nenávisť nad mierom a porozumením? Zabudli sme, že ľudský život má väčšiu hodnotu ako nadvláda určitých krajín.

Keď vojna zavládne vo svete, obeťami sa zvyčajne nestanú iniciátori konfliktov, ale naopak sa kruto dotkne životov tých, ktorí sú jej neúmyselnými účastníkmi. Trhá mi srdce denne sledovať príspevky s vyobrazenými rodinami s deťmi, v iskrách ich očí vidím len strach a bolesť. Pre mňa nepredstaviteľné nočné mory, ktoré ma budili zo spánku, sa stali pre ľudí na Ukrajine tvrdou skutočnosťou. Ich život sa momentálne nesie v búrke plnej chaosu, vo víre strachu o vlastný život, rodinu, domov. Toto sa nemalo stať.

Sklamanie, ktoré vo mne pretrváva nad tým, ako sme mohli dovoliť, aby sa história opakovala a hnev, ktorý vo mne vrie, sa nedá opísať slovami. Moja učiteľka hovorí: „Kto nepozná históriu, je odsúdený na jej opakovanie.“ Bohužiaľ, ľudia zabúdajú na minulosť a dôsledkom toho sa stávajú zbytočne vyhasnuté ľudské životy. Zostáva nám len dúfať, že si ľudia uvedomia, čo je vo svete naozaj vzácne a vojna sa čoskoro skončí ešte predtým, ako so sebou stiahne celý svet.

DALŠÍ OCENĚNÉ LITERÁRNÍ PRÁCE

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Isabel Biolková

Základní škola a mateřská škola Český Těšín Kontešinec, p. o.

V historii existují příběhy, které překračují hranice času, ozývají se chodbami paměti a připomínají lidstvu jeho schopnost jak hluboké krutosti, tak trvající odolnosti. Mezi těmito příběhy málokterý rezonuje tak silně jako příběh Lidic - malého českého městečka, které se stalo symbolem nacistické brutality během druhé světové války. Avšak za tragédií Lidic leží méně známý, ale stejně působivý příběh - příběh solidarity, odvahy a nezlomných pout v kovářském ohni utrpení. Tato esej se snaží prozkoumat propojené příběhy Lidic a její sesterské vesnice Ležáků, osvětlující hluboký význam jejich sdíleného osudu a trvalého odkazu solidarity tváří v tvář tyranie.

V hluboké kotlině Čech se nacházely Lidice a Ležáky - malebné vesnice, jejichž klidná existence byla otřesena příchodem války. V červnu 1942, po atentátu na Reinharda Heydricha, neúprosného architekta holocaustu, se hněv Hitlera zlomyslně snesl na české země. Hledající pomstu, nacistický režim vymyslel plán kolektivního trestu - plán, který navždy změnil osudy Lidic a Ležáků.

V osudném ránu 10. června 1942 byl klid Lidic zničen, když nacistické síly dorazily do vesnice s nelítostným záměrem. Muži byli shromážděni a popraveni, ženy a děti byly vytrženy ze svých domovů a samotná vesnice byla srovnána se zemí - redukována na nic víc než na kouřící vzpomínku. Brutalita uvolněná v Lidicích vyvolala šoky po celém světě, vyvolávající rozhořčení a odsouzení z daleka a široka. Avšak uprostřed hrůzy a zkázy stála jiná vesnice v solidaritě se svou padlou sestrou - Ležáky.

Ležáky, nacházející se jen pár kilometrů daleko, byly také označeny k zničení jako součást nacistické kampaně teroru. Avšak místo toho, aby podlehl strachu či zoufalství, obyvatelé Ležáků se rozhodli stát v solidaritě se svými bratry v Lidicích. Když se nacistické síly blížily, obyvatelé Ležáků se sjednotili, nabízeli útočiště a podporu těm, kteří prchali před hrůzami, jež se odehrávaly v Lidicích. Tím vzdorovali tyranii nacistického režimu a potvrdili trvalé pouto lidskosti, které překonávalo umělé rozdíly vnucené válkou.

Následky solidarity mezi Lidicemi a Ležáky rezonovaly daleko za hranicemi jejich vesnic, inspirující akty odporu a vzdoru po celé okupované Evropě. Od podzemních sítí francouzského odporu po partyzánské bojovníky ve východní Evropě duch solidarity zosobněný Lidicemi a Ležáky sloužil jako maják naděje ve světě zahaleném temnotou. Připomínal lidem všude, že i v nejtemnějších časech nelze zhasnout pouto přátelství, lásky a solidarity.

Dnes žije paměť Lidic a Ležáků jako působivá připomínka trvalé síly solidarity tváří v tvář tyranii. Památníky stojí jako tišší strážci ztracených životů a zničených komunit, zajišťující, že budoucí generace nikdy nezapomenou na oběti, které byly učiněny ve jménu svobody a spravedlnosti.

V světě sužovaném rozdělením a konflikty připomíná příběh Lidic a Ležáků nesmrtelnou významnost solidarity tváří v tvář tyranii. Vyzývá nás, abychom se podívali za naše rozdíly a uznali lidskost, která nás všechny spojuje. Nakonec pouze skrze solidaritu můžeme doufat v překonání nespravedlností a nerovností, které trápí náš svět a vytvořit budoucnost, kde se lekce historie nezapomínají, ale jsou zapleteny do tkání naší kolektivní paměti a vedou nás k jasnějšímu zítřejšímu dni.

Je to příběh, který nám připomíná, že v každém člověku je potenciál k solidaritě, odvaze a odolnosti. A že je na nás, abychom se inspirovali jejich příkladem a vytrvali ve snaze o lepší a spravedlivější svět pro všechny.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Ema Brunová
Gymnázium Žilina

24. február 2022

Keď si Maxim večer nastavil budík, nečakal, že ho nadržanom zobudí úplne iný zvuk. Poplašné sirény sa šírili nočným Kyjevom rovnako ohlušujúco ako prílivová vlna. Maximovu izbu osvetlila oranžová žiara. Strhol zo seba prikrývku a prihrmel ku oknu. V diaľke zahliadol oblak dymu skôr, než k nemu docestoval zvuk. Skríkol, ale nič nepočul, pretože ho prehlušila ozvena výbuchu. Do uší sa mu nahrnula krv a cítil, ako sa mu podlamujú kolená. Roztrasenými krokmi vybehol z izby na chodbu, kde narazil do svojho otca. Otec si klákol, aby videl svojmu synovi do tváre a chytil ho za rameno.

„Maxim, začala sa vojna. Musíme s maminkou a Katyou odtiaľto utiecť. Choď za nimi do spálne a pomôž mame zbalit veci.“

Jeho mama, rovnako ako Maxim, mala stále oblečené pyžamo, ale horlivo vyhadzovala šaty zo skrine do kufrov. Katya stála vo svojej postielke a plakala.

„Maximko, prosím ťa, obleč Katyu a choď do obývačky zobrať doklady. Ja za chvíľu prídem za vami.“

Maxim zdvihol svoju ročnú sestričku z postielky a začal jej roztrasenými rukami navliekať ponožky. Nemohol tomu uveriť. Včera ešte hral s kamošmi v parku futbal a dnes musí opustiť vlastný domov kvôli vojne? A kam pôjdu? Dá sa vôbec utiecť? Čo si má vziať zo sebou?

S Katyou v náručí vošiel do obývačky, kde našiel otca sedieť na pohovke s ovládačom v ruke. V televízore bežala reportáž so zábermi rakiet a výbuchov. Mama vošla do izby a chvíľu celá rodina sledovala, čo sa deje v ich krajine. Obraz sa vrátil späť do štúdia, kde reportérka vážnym hlasom povedala:

„Prezident Volodymyr Zelenskyj oznámil všeobecnú mobilizáciu. Muži od veku 18 do 60 rokov nesmú opustiť územie Ukrajiny...“

Mama klesla do kresla vedľa pohovky, na ktorej sedel otec s deťmi. Celá rodina zostala v šoku. Maxim mal pocit, akoby mu spadlo srdce až do žalúdka. Katya sa rozplakala ešte viac, akoby rozumela tomu, čo sa práve stalo. Mama vstala a zovrela otca a deti v tuhom objatí, akoby ich chcela uchrániť pred všetkým zlom na svete. Maxim zavrel oči a prial si, aby tu takto mohli zostať navždy, ale vedel, že nič už nebude tak ako predtým.

24. február 2024

Už sú to dva roky, čo sme odišli z Ukrajiny. Dva roky odvtedy, čo sa zo mňa a mojej rodiny stali utečenci. Ja som si musel nájsť miesto medzi deťmi v novej škole, ale je ťažké učiť sa nový jazyk. Mame sa podarilo nájsť prácu. Katya už má tri roky a o chvíľu začne chodiť do škôlky. Otca sme po celý ten čas nevideli. Bojuje na fronte s ostatnými mužmi, ktorí museli zostať a brániť svoju vlasť. Bojím sa, že by otec Katyu už nespoznal. Dni nám tu plynú pokojne, akoby sa nič nedialo, ale ja sa každé ráno budím so strachom, že znovu započujem výbuchy, pretože vojna je stále blízko.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Sofia Gottwaldová
Gymnázium Žilina

V tmavých zákutiach histórie vystupuje druhá svetová vojna ako mrazivý závet či posledná vôľa ľudskej krutosti a surovosti. Vojna so svojou nenásytnou chuťou ničiť nechala za sebou stopu zavraždených duší, vypálených dedín a neopísateľnej ľudskej krutosti. Malebná dedinka Lidice v Česku a osudy jej občanov v roku 1942 boli bohužiaľ iba jednými z mála príšerností, ktoré sa cez vojnu odohrali.

Samotná podstata vojny je len trýznivou symfóniou bolesti a tiché výkriky nevinných životov, vyhasnuté v mene ideológie, sa ozývajú naprieč desaťročiami. Dediny, ktoré kedysi prekypovali životom, ľahli popolom a ich zuhoľnatené zvyšky svedčili o nemilosrdných plameňoch konfliktu.

Ak by sme sa mali ponoriť do špecifického divadla zverstiev na Slovensku počas druhej svetovej vojny, rozprávanie by naberalo ešte pochmúrnejší odtieň. Slovenský štát, bábkový režim pod vplyvom nacistického Nemecka, sa stal živnou pôdou pre diskrimináciu a násilie. Vláda na čele s neslávne známym Jozefom Tisom ochotne spolupracovala pri realizácii protizhidských zákonov a politiky. Kedysi plné života židovské komunity boli vystavené dehumanizačným opatreniam, zbavené svojich práv, majetku a dôstojnosti. Norimberské zákony si našli na Slovensku ochotného presadzovateľa, čo viedlo k deportácii a vyvraždeniu tisícov ľudí v koncentračných táborech.

Brutalita ale siahala ďaleko za hranice koncentračných táborov. Masakre a vojnové zločiny zjazvili krajinu, zanechali komunity rozbité a rodiny roztrhané na kusy. Nevinní civilisti, uväznení vo vojnovom poli, doplatili na politické machinácie a územné spory. Vojnová mašinéria nešetrila nikoho a vedľajšie škody sa merali nielen v číslach, ale aj v hlbokom smútku vrytom do tváří preživších.

Slovenské dediny sa stali divadlami hrôzy, keďže kolaborantské sily tu páchali masové desivé činy. Príkladom môžu byť masakre v Kláku a Ostrom Grúni, keď tu nemecké nacistické ozbrojené zložky v spolupráci so slovenskými kolaborantmi zavraždili celkovo 148 obyvateľov a obe obce následne vypálili. Celé komunity boli spustošené, pričom muži, ženy a deti sa stali obeťami brutality vojny. Horami a dolinami Slovenska sa ozýva strašidelný plač tých, ktorí zahynuli, strohé svedectvo temnej kapitoly vrytej do dejín národa. Svedectvo neľudskosti, ktorá sa odohrala na domácej pôde.

Jazvy a následky vojny presahovali fyzické zničenie a straty a zanechali nezmazateľnú stopu v kolektívnej psychike slovenského ľudu. Po druhej svetovej vojne na Slovensku bola krajina poznačená stratou nevinnosti, vyhladením komunit a pretrvávajúcou traumou tých, ktorí prežili. Dnes, keď sa zamýšľame nad neľudskými činmi páchanými na Slovensku v tomto búrlivom období, si musíme uznať húževnatosť tých, ktorí boli svedkami všetkého a všetkých a uctiť si pamiatku neprávnym zabitých životov. Práve vďaka spomienke a porozumeniu dláždime cestu budúcnosti oslobodenej od pút nenávisti a násilia.

Svet bol svedkom hlbín neľudskosti a jazvy zostali navždy vryté do spoločnej pamäti ľudstva. Druhá svetová vojna slúži ako pochmúrna pripomienka toho, že uprostred geopolitických zložitostí a strategických manévrov sú to stratené životy, zničené dediny a nezdolní duchovia tých, ktorí vydržali, čo formujú rozprávanie o našej spoločnej histórii, o našom spriaznenom osude. Je našou vážnou povinnosťou pamätať si, poučiť sa z minulosti a usilovať sa o budúcnosť, v ktorej sa takéto hrôzy už nikdy nebudú opakovať.

Adéla Havlíčková

Obchodní akademie Dr. Albína Bráfa, Hotelová škola a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky Třebíč

Válka je jedním z nejstarších a zároveň nejznepokojivějších fenoménů, který nás jako lidstvo provází od samých počátků naší historie. Když se řekne „válka“, mnoho myšlenek a emocí okamžitě proniká do mého vědomí. Je to slovo, které evokuje temné obrazy ztrát, utrpení a zkázy, ale také připomíná sílu lidského ducha a touhu po míru.

Při zmínce o válce si okamžitě vybavím obrazy minulých konfliktů, jejichž stopy jsou zaznamenány v historických záznamech a památkách po celém světě. Vzpomínky na světové války, občanské konflikty, genocidy a další tragické události jsou stále živé v paměti lidstva a slouží jako připomínka hrůz válečných dob. Tyto události nás učí o nebezpečí národní a etnické nenávisti, ambicích mocných a zmaru lidské touhy po válce jako prostředku řešení konfliktů.

Nicméně, válka není pouze minulým fenoménem; je to realita, se kterou se stále potýkáme i v dnešní době. Zprávy o ozbrojených střetech, terorismu a konfliktech po celém světě jsou denně zaznamenávány v médiích. Válečné zóny, kde se obyvatelé denně potýkají se strachem a beznadějí, jsou stále přítomny na naší planetě. Tyto současné konflikty připomínají, že i přes veškerý pokrok, kterého jsme jako lidstvo dosáhli, stíny války nás stále pronásledují a připomínají nám fragilitu lidského míru.

Jedním z nejzajímavějších aspektů války je její komplexní povaha a důsledky, které má na lidskou psychiku a společnost jako celek. Válka mění životy lidí, narušuje ekonomiky, destabilizuje politické systémy a ničí kulturní dědictví. Její dopady jsou pociťovány na celém světě a často přetrvávají i po skončení samotného konfliktu. Válečné trauma, které zahrnuje fyzická i psychická zranění, trvá často dlouho a může ovlivnit celé generace lidí.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Eva Hlaváčková

Gymnázium Dr. Emila Holuba, Holice

Když jsem byla malá, rodiče mě brávali na různá, údajně významná místa po celé republice. Nechápejte mě zle, měla jsem ráda výlety, ale koukat se na staré baráky nebo polorozpadlé hrady či pamětní desky mě nijak zvlášť nebralo. Zpětně se nedivím, okolní dětská hřiště nabízela pro malé holčičky mnohem zábavnější možnosti, jak trávit čas, než rodiči vybraná místa. Na školních výletech stejného zaměření se můj zájem pomaličku začal objevovat, zejména protože průvodkyně a paní učitelky toho většinou o daném místě věděly mnohem více a dokázaly to podat zábavnější formou. Ve finále mě ale stejně hnala představa toho dětského hřiště po skončení programu.

Možná si říkáte, proč tak dlouhý úvod. Vysvětlení je zde. Mým cílem bylo prezentovat základní jev, který se v lidském životě odehrává, a to zejména u dětí. Je jím změna názoru. Jak rosteme a poznáváme nové věci, měníme názory nejen na lidi, ale i místa a věci, vidíme význam tam, kde na nás dříve jasně svítila nuda.

A přesně tento jev mě postupně přivedl k lásce k historickým místům a památkám. Václav majestátně shlížející na Vítkov ze svého oře či areál Terezína, to jsou místa, která mít hlas, budou vyprávět. A nejen tato místa, všechny ty krásné zámky a hrady, ale i trosky a Trosky nebo ruiny, století a století staré domy či náměstí. Zkombinujeme-li jejich příběhy se semínkem náklonnosti k historii, zanedlouho spatříme nádhernou rostlinu zájmu. Zájmu o minulost, která nás vždy formovala, formuje a formovat bude. Její lístky nadšení budou volat po nových znalostech o tom, jak to tehdy na té louce asi vypadalo, když tu stála armáda jednoho krále proti armádě druhého, čím to, že si princezna na tomto zámku nechala postavit tři šatny a dva salónky, kdo všechno padl pro to, abychom zde dnes mohli stát my. Jistě, mnoho nám toho řeknou dochované knihy, listiny, destičky nebo jiné prameny, ale i ty musely po staletí někde spočinout, abychom je mohli najít a přečíst si, co se dělo.

Uvedu ještě jeden příklad místa, které by jistě mělo mnohé co říci, ale ne každý z nás by měl žaludek na to si tyto příběhy poslechnout. Za všechny visky, vesnice, obce a města jako byly Lidice nebo Ležáky, za všechny opuštěné domy a shromažďovací tábory by mohlo mluvit jediné místo. Místo, kde často lidé z těch předchozích skončili - vyhlazovací tábor Osvětim. Písemné prameny máme, to ano, ale ty nám nepoví ani polovinu celé hrůzy. Tuto úlohu měli již za války, a hlavně po ní, přeživší - lidé, kteří tam strávili týdny, měsíce a roky plné utrpení, lidé, kteří by nespočítali, kolik dalších viděli den co den zemřít. Jenže i tito lidé stárnou a mnoho nám jich nezbyvá, naopak počty těch, kteří jejich příběhy zpochybňují, rostou, protože dnes jsme všichni odborníci na všechno. Takoví lidé mají jedinou možnost. Přijet do Polska a osobně si projít bránou do pekla, vlastní nohou se dotknout kolejí, po kterých přijížděly transporty plné nevinných lidí, na vlastní kůži cítit ten chlad, který nehledě na roční období a okolní teploty právě na tomto místě panuje. Protože jen tak pravda nikdy nezanikne a my se možná jednou poučíme z chyb, jak nám historie již mockrát kázala a my ji neuposlechli.

A přesně proto má smysl uchovávat památná místa. Ať už nám ukazují hrůzy nebo krásy, ať už se tyčí vysoko v horách nebo rozkládají na širokých loukách, ať jsou staré třicet let, několik století nebo celá tisíciletí. Jen tak lze posunout lidstvo dál. Takže až zase jednou půjdete okolo domu s nápisem 1848, možná si zkuste představit, co všechno by vám mohl říci, kdyby mohl vyprávět.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Tomáš Hospodarik

Základní škola Praha 9 Dolní Počernice

V roce 2022 na Ukrajině začala válka. Rusko zahájilo vojenskou operaci proti Ukrajině. Rusům nestačilo, že v roce 2014 okupovali Krym, museli zahájit i tuhle, jak říkají, „speciální operaci“. Na rozdíl od nich všichni věděli, že začala opravdová válka, protože i z jedné nebo druhé strany se do toho zapojili obyčejní lidé, kteří budou nevině umírat. Technika, kterou budou používat, se bude ničit, někdo ji bude muset vyrobit, opravit, koupit a dovézt.

Myslím si, že půlka Ukrajiny už je v ruinách, půlka ukrajinského národa, která nemůže bojovat, jsou uprchlíci; jsou pryč, žijí ve státech po celé Evropě. A lidé na frontě umírají. Umírají, aby jejich země byla svobodná a samostatná. Ukrajina není daleko, ale stejně můžeme mít dojem, že nás se to netýká, ovšem opak je pravdou. V podstatě do té války jsme vtaženi také - ekonomicky i politicky. Honí se mi hlavou hodně myšlenek, hlavně ať válka není tady a ať skončí brzo i tam. Ať se konečně najde člověk, který bude schopen vyjednat mír a dohodu. Ať přestanou hlavně umírat neviní lidé, protože lidé chtějí žít, ne umírat!

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Emília Juritková
Gymnázium Žilina

Vojna je ako temná oblaka, ktoré sa nadvijajú nad nami, zatemňujúc nebo nad nami stojaciou hrozbou. Keď sa jej prítomnosť stáva takto intenzívne cítiť, moje myšlienky sa stávajú ako vetvy stromov, čo sa trmú vyklíčiť aj v nepriaznivých podmienkach. V tejto búrke, ktorú zanáša víchor vojny, každá myšlienka je ako nenápadné šepkanie, hlas, ktorý ma snaží navigovať cez počiatočný zmätok. Najprv sa moje myšlienky zavrávajú do minulosti, do tých chvíľ, keď sme boli ešte nevinní a svet bol miestom plným nádeje. Spomienky na pokojné dni, keď sme si mohli vychutnávať slobodu a bezstarostnosť, sa zhmotňujú pred mojimi očami. V tejto chvíli po ničom inom netúžim ako po návrate do tých časov, keď sme boli obklopení láskou a bezpečím, ktoré vojna narušuje svojou bezohľadnosťou. Potom sa moje myšlienky stočia k tým, ktorých milujem. Obrazy ich tváří, ich hlasov a ich dotykov sa stávajú pre mňa svetlom v temnote. Cítim túžbu chrániť ich, uzavrieť ich do svojho srdca a nechať ich tam v bezpečí. Avšak ten pocit môže byť ako živý plameň, ktorý sa obklopuje suchým drevom. Napriek mojim snahám ich chrániť, moje myšlienky sa stávajú nervóznymi a napätými, obávajú sa, že nedokážem zabezpečiť ich bezpečie vo svete, ktorý sa stáva čoraz neistejším.

Náhle sa moje myšlienky zmenia na budúcnosť. Vidím obrazy, ktoré sa javia ako zhmotnenie mojich najhorších obáv. Obrazy zničenia a utrpenia, ktoré vojna prináša, sa pretínajú so snami o tom, čo by mohlo byť. Napriek tomu sa snažím nájsť iskru nádeje aj v tejto tmavej dobe. Verím, že aj v najtemnejších časoch sa môže narodiť svetlo, ktoré nás vyzve k lepšiemu zajtrajšku. Vo svojom vnútri cítim zmätok, strach a bolesť. Vojna prichádza ako nepozvaný hosť, čo nám zatieni slnko a ochromí našu vieru v lepšiu budúcnosť. No napriek tomu vo vnútri mňa sa ozýva hlas, hlas nádeje, ktorý mi hovorí, že aj v najtemnejších časoch je možné nájsť svetlo. Moje myšlienky sa môžu kymácať v neistote, ale môj duch zostáva nezlomný, pretože v srdci každého človeka je schopnosť nájsť pokoj aj v najťažších časoch. Keď vojna je tak blízko, moje myšlienky sa stávajú ako nezlomný šepot v tieni jej hrôz. Sú to myšlienky lásky, strachu, nádeje a zúfalstva, ktoré spolu tančia v mojej duši. Ale aj keď je temnota neznesiteľná, verím, že svetlo nakoniec prenikne aj najhrubšími mrakmi. A tak zostávam odhodlaná, aby som zúctovanie s vojnou konfrontovala s odvahou a vierou v lepší zajtrajšok.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Veronika Kováčová
Gymnázium Žilina

Keď som sa dozvedela o konflikte na Ukrajine, myšlienky sa mi rozleteli na všetky strany ako guľky na bojisku tak blízko nás, kde svoj život riskujú muži, ženy a deti. Predstava, že o chvíľu môže konflikt prepuknúť aj u nás, bola pre mňa dešivá. Zatiaľ nie sme nútení unikať, ale mali by sme sa o udržanie mieru všestranne usilovať, pri čom nesmieme zabúdať na históriu.

Uplynuli dva roky, odkedy sa zubiská ruskej okupácie na území Ukrajiny bolestivo zahryzli do životov miliónov ľudí. Rozdelila rodiny, pripravila mnohých o domov, pokojný spánok a o životy. Aj napriek ťažkostiam sa Ukrajina nepoddala a podporovaná odporcami ruskej agresie sa bráni. Zodpovedným prístupom k volebným urnám má každý z nás moc svojím hlasom ovplyvniť kľúčové rozhodnutia Európskej únie, postoj ku konfliktu u našich susedov a aj jej jednotnosť. Vo voľbách nepriamo ovplyvňujeme, či bude Rusko naďalej sankcionované a či budeme Ukrajinu podporovať.

V histórii môžeme objaviť mnohé veľavravné súvislosti so súčasnosťou. Kaskády udalostí spustené po Mníchovskej dohode v roku 1938 sú varovaním. Vtedajšieho agresora územné zisky neuspokojili, ale naopak umocnili jeho nenásytnosť. Analogicky s udalosťami minulého storočia hrozí, že súčasný agresor by v expanzii pokračoval, ak mu nik nebude klásť odpor. To by mohlo znamenať ohrozenie mieru a stability aj našej demokracie, ako ju poznáme.

Za viac ako tridsať rokov od pádu „železnej opony“ a dvadsať rokov členstva v EÚ sme si zvykli na uvoľnenejší režim slobody a zžili sme sa so získanými privilégiami tak, že ich častokrát považujeme za samozrejmosť. Éra neslobody sa ľahko dostáva do zabudnutia. Ojedinele precitneme pri rozhovoroch so starými rodičmi a pamätníkmi, ktorí sa v spomienkach vracajú do minulosti.

Sloboda nie je nemenný stav a každý z nás má zodpovednosť usilovať sa o udržanie mieru, potrebného pre jej prosperitu. Je dôležité si pripomínať, že sloboda nie je samozrejmosťou, najmä v súčasnom kontexte, kedy sa k moci dostávajú radikáli a spoločnosť ovplyvňujú čoraz sofistikovanejšie dezinformácie. Naše rozhodnutia by sme mali stavať na súvislostiach, vyplývajúcich zo studnice poznania histórie, a konať zodpovedne. Známy citát: „Tí, ktorí si nepamätajú minulosť, sú odsúdení ju zopakovať“ podčiarkuje poznanie, ktoré si musíme osvojiť, aby sme mohli napredovať k bezpečnejšej budúcnosti.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Sandra Kyšová

Gymnázium Kysucké Nové Město

Kedysi už od začiatku stvorenia sveta sa na každého človeka pozeralo rovnako bez ohľadu na to, akého pôvodu bol, akú farbu pleti mal, akú vieru vyznával alebo akej spoločenskej vrstvy bol. Bohužiaľ toto zmýšľanie a názory ľudí sa z času na čas veľmi rýchlo zmenili.

Ľudia sa medzi sebou hádajú, nenávidia sa, vedú vojnové konflikty a stále medzi sebou iba súperia namiesto toho, aby sme žili všetci spolu v láske a rešpekte. Boh stvoril ľudí na svoj obraz a bez rozdielu. Hoci sme každý iný, stále nás niečo spája dokopy. Vezmime si Rómov, sú rozptýlení po celom svete, majú výnimočnú kultúru a tradície. Ich životný štýl je často prepojený s hudbou, tancom a remeslami. Veľa ľudí ich odsudzuje iba kvôli tomu, že počúvajú a čítajú na internete výmysly, čo ani nemusia byť pravda. Určite každý z nás počul o tom že Rómovia nepracujú a berú si rodinné prídavky na deti a z toho žijú, sú vulgárni a kradnú. Taktiež nezamestnanosť v osadách znásobuje biedu, zaostalosť a kriminalitu, ktorá je posilňovaná alkoholizmom, tabakizmom, drogovými závislosťami, inhaláciou rôznych prchavých látok a gamblerstvom. Ale to je tak aj u zvyšku populácie; kto naozaj chce ísť touto cestou, tak si vždy nájde cestu, ako to získať.

No poďme sa na to pozrieť aj z toho humanitárneho hľadiska. Deti vyrastajú v zúfalých hygienických podmienkach, zväčša bez dostupnosti čistej pitnej vody a kanalizácie, bez pozitívnych príkladov správania a bez základných hygienických návykov zo strany rodičov, ktorí sú väčšinou nezamestnaní pre ich diskrimináciu od druhých ľudí.

Musíme si však uvedomiť, že nie všetci sú rovnakí a netreba ich hádzať do jedného vreca. Nájdu sa medzi nimi aj výnimky, ktoré si zaslúžia plnohodnotný a spravodlivý život. Snažia sa byť ako ostatní a dať nám najavo, že nie všetci sú rovnako zlí a naozaj sa snažia chodiť do práce, živiť rodinu a byť zhovievaví k ostatným. Preto si musíme uvedomiť, že nie všetci sú rovnakí po tej zlej stránke, ale žijú medzi nimi aj tí dobrí ľudia, čo sa snažia zo všetkých síl. Skúsme najskôr ľudí spoznať osobne a až potom hodnotiť, akí v skutočnosti sú. Nehovorím, že všetci budú dobré duše, ale každý ma v sebe aj to dobré, len to musíme nájsť. Dokonca aj slávne osobnosti sú rómskeho pôvodu, napríklad hudobná skupina Cigánsky diabli, a iné... Nejde tu iba o Rómov, ale máme tu aj iných ľudí, ktorí sú utlačovaní kvôli ich spoločenskej vrstve, do ktorej patria, a to sú ešte aj Vietnamci, Ukrajinci a ďalší.

Tiež sa môžeme pozrieť na to z toho lepšieho hľadiska. Vietnamci sú u nás veľmi rozšírení. Priniesli k nám ich typickú kultúru a jedlo, aby sa s nami podelili o ich tradície, lebo nie každý má tú možnosť ísť do zahraničia, aby sa poobzeral, akým životom žijú a aké zvyky majú. Rozšírili sa tu vietnamské reštaurácie, nechtové štúdiá, obchody s oblečením a ďalšie... Ako ďalším príkladom by som chcela uviesť Ukrajincov, ktorých tu je v poslednom čase pomerne dosť kvôli konfliktu Ruska s Ukrajinou. Vojna je asi to najhoršie, čo môže človeka zasiahnuť. Koľká nenávisť a zlosť musí byť v človeku, aby začal s niečím takýmto. Iba kvôli nejakému územiu, čo chce získať, sa stratí toľko životov, a to nie len tých, čo sú v armáde, ale aj nevinných občanov a hlavne detí.

Zamyslime sa každý nad sebou a popremýšľajme, či aj my nepatríme medzi tých ľudí, čo odsudzujú ešte skôr ako daného človeka spoznajú a riadia sa pravidlom, čo druhý povedal, to platí. Nebuďme upretí iba na seba, ale skúsme sa na to pozrieť aj z hľadiska druhej strany. Ako by sme sa my cítili, keby sa toto dialo nám. Sme na tomto svete krátko a každý z nejakého dôvodu, tak sa tak aj správajme a širme lásku medzi sebou.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Michal Lábaj
Gymnázium Žilina

21.2.

Milý otec,

píšem Ti, lebo som šťastný. Zažívam veľmi úspešné obdobie. Podarilo sa mi urobiť všetky skúšky, všetky na výbornú. Škola mi ide. Do toho som spoznal niekoho úžasného. Jedno dievča, inteligentné, krásne... jednoducho je dokonalá. Navyše si rozumieme, rovnako myslíme, máme spoločné záujmy... ani neviem, ako to opísať slovami. Volá sa Hortenzia. Ale Ty to isto poznáš, Ty s mamou ste mi náramne pripomínali nás dvoch. Svet je nádherné miesto. Dúfam, že aj Ty sa máš dobre. Netrpezlivo čakám na Tvoju odpoveď.

S pozdravom,

Tvoj šťastný syn.

29.2.

Drahý otec,

mám dobré, no najmä zlé správy. S tým dievčaťom, o ktorom som Ti písal naposledy, Hortenziou, už chodím. Máme sa radi, sme ako moderní Rómeo a Júlia. Chvalabohu, nám v láske nikto nebráni. No možno bude.

Ako už určite vieš, zo západu nás napadli Východniari. Chcú obsadiť našu krajinu. Porušujú právo na našu nezávislosť. Je ich veľa, majú veľkú armádu. No my sa nedáme. náš národ je silný. Hrdo im budeme odolávať. Boje prebiehajú síce ďaleko od môjho domova, no až sem cítim národnú hrdosť oddaných vojakov, bojujúcich za našu vlasť. Aj keď sú naše légie menej početné, vyhrajú. Hoci sa hovorí, že možno bude treba vojakov - dobrovoľníkov. Ak by sa tak stalo, som pripravený zobrať do ruky samopal a ísť brániť naše lesy, mestá, lúky, no najmä našich krajanov. My to dokážeme! Na sto percent!

S pozdravom,

Tvoj milujúci syn.

18.3.

Milý otec,

jednotky Východniarov postupujú ďalej. Dennodenne prichádzajú správy o počte mŕtvych, ktorí museli zahynúť v krvavých bojoch. Veľa našich kamarátov sa rozhodlo emigrovať, boja sa. Zbalili sa a utiekli za hranice. Vraj, kým sa ešte dá. Takýto prístup rozhodne neschvaľujem. Neďaleko vyhasínajú životy tisícok vojakov a ešte viac dobrovoľníkov a oni sa rozhodnú utiecť? To je vrchol zbabelosti. Takto si vážia náš národ? Našu vlasť? Našu domovinu? Ich domovinu? Ja takto nerozmýšľam. Povráva sa, že bude vyhlásená mobilizácia. Keby mi prišiel povolávací rozkaz, s radosťou ho prijmem

a s naším erbom na hrudi zabijem toľko nepriateľov, koľko bude treba.

Tvoj národne hrdý syn.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

1.4.

Drahý otec,

front sa dohnal až takmer ku nám. Každý deň vidím na oblohe desiatky lietadiel, počujem stovky výbuchov. Všade sa ozývajú výstrely. A to vraj ešte nie je u nás, len skoro... neviem si predstaviť, ako to musí vyzerieť počas bitky. Už teraz nikdy neviem, či mi na hlavu nespadne ťažký granát alebo bomba. Takto trafili kostol dva bloky od nášho bytu. Dobrý kamarát v ňom mal akurát celú rodinu. Nedokážem si predstaviť, čo teraz zažíva. A ani si to nechcem predstaviť. Bojím sa o seba, no ešte väčšmi o Hortenziu. Ostáva nám len dúfať.

Tvoj vystrašený syn.

15.4.

Milý otec,

prišiel mi povolávací rozkaz. No rozmyslel som si to. Čo je to národná hrdosť, načo mi bude dobrá, keď budem mŕtvy? Nie, holý život je mi prednejší. Život môj a život Hortenzie. Chceme utiecť, no nedá sa to. Všade okolo sa bojuje. Prečo sme len neutiekli skôr?!

Tvoj nešťastný syn.

17.4.

Drahý otec,

Podarilo sa nám emigrovať.

Tvoj živý syn.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Jakub Lustig

Gymnázium Vysoké Mýto

Solidarita, svoboda a bezpečnost. To je tvář dnešní Evropy, ale ne vždy tomu tak bylo. Starý kontinent byl dlouho centrem všeho dění, samozřejmě, že si zažil mnoho válek a konfliktů, a to včetně obou světových. To má své dopady dodnes. Přesto bychom od rozpadu východního bloku stěží hledali ve světě lepší příklad mezinárodní spolupráce, než tu mezi národy evropského prostoru. Vzájemné rozdíly ustoupily míru a porozumění. Těchto hodnot si vážíme více než kdy předtím.

Ta stejná Evropa nicméně již dva roky čelí válce, kterou vyprovokovala neskrývaná megalomanie vedení Ruské federace. Jako by se svět zastavil, když v únoru 2022 ozbrojené síly Ruska překročily ukrajinské hranice, a to navzdory slibům o zachování míru. Byl překročen onen pomyslný Rubikon, právě tehdy se Vladimír Putin rozhodl pošlapat hodnoty, které v posledních dekadách Evropa tak usilovně budovala.

Ambice obnovit zašlou slávu carství vyšly konečně najevo, události jen pár set kilometrů od našich luhů a hájů jsou toho důkazem. Ani v nejmenším se nejednalo o nečekaný krok; je zřejmé, že se Rusko nikdy nevzpamatovalo z rozpadu své koloniální říše, nikdy to ani neskrývali. Nikdy se nepoučili ze své minulosti, stále vzývají stejné válečné zločince, používají stalinistické lži. Odhodlání Ukrajiny přiklonit se k Západu bylo pouze poslední kapkou. Právě začala válka, zdánlivě vzdálená a přesto tak blízko. Zvěrstva na pozadí celého 20. století nestačila, lidská paměť je totiž krátká. Do Evropy se opět a znovu vrátila válka.

Svět se zdá opět malý, když ani ne den cesty od naší vlasti se střílí do lidí a bombardují města. U nás doma se mezitím rozmohl zmatek, chaos a hlavně nevědomost. Otázky typu: „Co bude dál?“ a „Jak se změní náš život?“ zůstaly bez odpovědi a lidé začali propadat panice. Tentokrát nešlo o konflikt na opačné straně zeměkoule, nýbrž o příběh lidského utrpení, který zasáhl každého z nás.

V novinách jsme si opakovaně mohli přečíst o osudu mnoha z ukrajinských měst, kterými se prohnala ruská válečná mašinérie, plných děr od kulek či šrapnelů a na kostru ohořelých aut. S hrůzou jsme sledovali utrpení lidí v Buči, Irpiní a Hostomelu. I přes obrazy války jsme ale nezapomněli na to nejdůležitější - naši lidskost. Myšlenka boje za důstojnost nám nezůstala cizí. Modrožlutá vlajka vlála na téměř každé ulici a lidé hrdě nosili připínáčky a oblečení s potisky volajícími o pomoc Ukrajině. Neziskové organizace pro Ukrajinu byly dary nezřídka přeplněné... Jen na mé škole proběhlo takových sbírek několik. Také proto se Ukrajina bránila dál, nejdříve se mluvilo o dnech, než padne, pak o měsících - dnes to už jsou dva roky a Ukrajina bojuje dál. Srdce Evropy tluče v Kyjevě.

A co se týče naší solidarity k uprchlíkům, nezapomněli jsme ani na ně. Mnoho rodin u nás našlo ztracené bezpečí a pochopení. Snad každý potkal někoho, kdo byl nucen před strastmi války utéct. Nejen kvůli nim je důležité, aby naše podpora pokračovala i nadále. Ukrajina platí obrovskou cenu za to, že chce být součástí Evropy, že se chce vzdát své krvavé minulosti. Připomíná nám, jak křehké jsou získané svobody a jak důležité je bránit je. Platí za stejné sny, které se nám splnily po roce 1989. V kom jiném, pokud ne v nás, Češích, by měli mít Ukrajinci spojení?

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Agáta Maliarová
Gymnázium Žilina

Lúč slnka sa odrazí od malej kovovej ručičky. Čísla na ciferníku majú nevýraznú hnedú farbu, rovnakú ako kožený remienok. Malé prsty sa hrajú so zlatou korunkou hodinek. Dľaň hodinky schová a oči sa zadívajú do diaľky. Hľadajú cestu domov. Hľadajú všetko, čo doteraz mávali tak blízko, ale už nikdy to nenájdu.

Nieкто by čakal, že v tých očiach budú slzy. Na tie tam už ale neostalo miesta. Nie je v nich priestor na nič. Necítiť z nich strach, necítiť z nich bolesť. Nie je v nich ani iskrička šťastia či lásky. To všetko je už dávno preč. Sú prázdne.

Okolo dieťaťa chodia ľudia všetkými smermi. Utekajú pred svojimi vlastnými problémami. Naháňajú pocit bezpečia. Nikto si malé dieťa nevšima. Občas doň nieкто narazí, ale ani sa neobzrie a kráča ďalej. Akoby bola detská duša tak prázdna, že sa stalo úplne neviditeľným.

Dľaň povolí zovretie a staré hodinky s tichosťou dopadnú na zem. Korunka hodinek odpadne a odkotúľa sa ďalej. Dieťa sa načiahne po hodinky i korunku. Sadne si na zem a skúša ich opraviť. Nejde mu to. Ručička sa zasekne a čas sa zastaví. Dieťa ostane sedieť na chladnej zemi s pokazenými hodinkami v ruke.

V skutočnosti ale čas plynie ďalej. Ľudia kráčajú za svojimi cieľmi a nevšímajú si, že zakopávajú o dieťa, ktoré zastalo v čase. Sú hladní, sú smädní. Nesnažia sa však zasýtiť jedlom a napiť sa vody. To, čo tí ľudia cítia, je iný druh hladu. Tí ľudia si nechcú odkrojiť krajec chleba. Chcú si odkrojiť kúsok moci a zapiť ho pohárom slávy. Sú opojení chamtivosťou, ktorá sa vznáša vo vzduchu. Nevšímajú si pritom, že zakopávajú o malú pripomienku toho, čo to prináša.

Naozaj to dieťa nikto nevidí? Nikto nevidí, čo vojna spôsobila? Prázdne dieťa, ktoré už dlhé roky sedí na studenej zemi a čaká, kým mu nieкто pomôže opraviť staré ručičkové hodinky. Malé dieťa, ktoré už samo síce nič necíti, no aj napriek tomu chce, aby aspoň ostatné deti mali krajší život. Chce, aby sa ručička pohla ďalej a prestala ukazovať čas, keď sa konflikty riešili vojnou. Kiež by si ho tak nieкто všimol.

Čas plynie ďalej. Na prvý pohľad vidieť, ako rieka času neustále vytvára novú podobu sveta. Všetko sa mení, vzniká tak veľa nových krásnych vecí. No na dne rieky leží mnoho pokazených hodín. Naozaj čas plynie ďalej? Ľudia stále vidia iba svoje sebecké ciele. Trápi ich len vlastné pohodlie a vôbec ich nezaujíma, či po ceste za ním niekomu ublížia. Ešte vždy vidia vojnu ako cestu ku šťastiu. Bezcitne nechávajú trpieť nevinné a krehké bytosti, len aby uspokojili svoje egoistické túžby.

A to malé dieťa stále sedí a márne sa snaží pohnúť hodinovou ručičkou. Sedí a trpezlivo čaká, kým mu nieкто pomôže. Všetci však tú krehkú zničenú dušičku slepo obchádzajú. Všimne si ju vôbec nieкто niekedy? Pohneme sa raz naozaj ďalej?

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Karolína Marková

Gymnázium J. K. Tyla, Hradec Králové

Válka. Jediné slovo, které dokáže vyvolat v lidské mysli nekonečné moře emocí. A když se stane skutečností, když se stíny války začínají přibližovat, myšlenky začínají tančit ve víru nejtemnějšího strachu a nejhlubšího zoufalství. Když se válečná bouře blíží a temné stíny konfliktu se prodlužují nad Ukrajinou a Ruskem, mé myšlenky se stávají ještě bolestnějšími. Vzpomínky na časy, kdy jsem procházela ukrajinskou krajinou, teď přicházejí obalené smutkem a zoufalstvím. Ta krásná země, která mě oslovila svou půvabnou kulturou a pohostinnými lidmi, je nyní svědkem ničivého útoku na svou svobodu a suverenitu. Místa, která jsem navštívila a která byla kdysi plná života a radosti, jsou teď zastíněna ruinami a troskami. Každý krok po této zemi, která má bohatou historii a hluboké kořeny, nyní připomíná tragický příběh utrpení a ztráty. Každý kousek krajiny, který jsem prozkoumala s úžasem a respektem, je teď poznamenán stopami války a rozdělení.

Když jsem stála na ukrajinské půdě, cítila jsem sílu lidí, kteří se snaží budovat lepší budoucnost pro svou zemi. Ale teď, když se válka blíží, se tato síla střetává s nekompromisním útokem na svobodu a demokracii. Lidé, které jsem potkala a kteří se snažili žít své životy v míru a harmonii, jsou nyní nuceni čelit hrůzám války a utrpení. Myslím na všechny ty, kteří se ocitli uprostřed konfliktu, na ty, kdo musí čelit hrůzám války každý den, na ty, kdo jsou nuceni opustit své domovy a hledat útočiště za hranicemi. Když válka sevře svým drápem, srdce mi buší jako bouřlivé moře. Pocit bezmoci a frustrace mě naplňuje, když si uvědomuji, že nemohu udělat nic, abych zastavila tento řetězec ničení a utrpení. Ukrajina, země s bohatou historií a bohatou kulturou, si zaslouží naši podporu a solidaritu. Místa, která jsem milovala a která jsem měla to štěstí navštívit, nesmí být zapomenuta v chaosu války a konfliktu.

Je naší povinností bojovat za mír a spravedlnost, abychom zachránili Ukrajinu před temnou hrůzou války a pomohli jí znovu postavit se na nohy. Může nás to přimět, abychom si uvědomili cenu lidského života a hodnotu míru. Ačkoli válka přináší mnoho zkoušek a bolesti, může také vyvolat nejhlubší a nejskvělejší projevy lidského ducha. Když válka přichází, mé myšlenky jsou plné strachu, nejistoty a zoufalství. Ale zároveň jsou plné naděje, odhodlání a lásky. Když se válka blíží, nepamenujme na to, co nás činí lidskými - na naši schopnost milovat, soucítit a bojovat za lepší svět pro nás všechny.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Daryna Melnyk

ZŠ Vratimov, Masarykovo náměstí

Jsem Ukrajinka a už dva roky žiju v České republice. Můj život se od vypuknutí totální války dramaticky změnil. Změnili se moji přátelé, učitelé, známí. Jediné, co se nezměnilo, jsou mé dobré vzpomínky na Ukrajinu.

Po příjezdu do České republiky jsem se začala cítit velmi sklíčeně, protože jsem opustila místo, které jsem měla tak ráda. Moje město sice není ve válečné zóně, ale moje maminka přijela za prací do Česka měsíc před plnou válkou, a tak nás sem vzala.

První měsíce byly psychicky velmi náročné. Bydlela jsem na ubytovně, kde nebyli žádní teenageři, se kterými bych mohla komunikovat.

Když jsem šla poprvé do školy, měla jsem strach; bála jsem se, protože jsem si myslela, že mě budou nějak šikanovat, protože jsem Ukrajinka. Když jsem přišla do školy, zpočátku se na mě všichni dívali, necítila jsem se moc dobře. Chodím do školy už skoro dva roky, ale pořád se cítím jako cizinec, ne jako všichni ostatní. Lidé se na mě stále dívají zvláště, ne tak, jak bych si přála. Když jsou se třídou exkurze, cítím se zbytečně. Mám pocit, že by se nic nezměnilo, kdybych tam nebyla. Snažím se zapojit do kolektivu, ale nějak se mi to nedaří. Ve škole jsem velmi tichá a stydlivá, ale já taková vůbec nejsem.

Na domácí škole jsem patřila k těm veselým a trochu problematickým lidem. Ale pak jsem byla sama sebou, byla jsem taková, jaká opravdu jsem. Někdy mám chuť sundat si tu masku z obličeje a být sama sebou. Ale nemůžu, už jsem si udělala jméno jako tichá ukrajinská holka.

Kromě školy nemám žádný společenský život. Jediný společenský život, který můžu počítat, je volejbal, na který chodím. Nemám žádné kamarády, ani nevím proč. Ve skutečnosti jsem velmi společenská, ale žádné přátele jsem si nenašla. Dva roky samoty.

Momentálně bydím v Ostravě, ale přihlášku na střední školu jsem dala do Prahy.

Někdy mám pocit, že většina Čechů nemá Ukrajince ráda. Chápu, že třeba nechtějí slyšet nebo vidět Ukrajince, ale my nemůžeme za to, že začala válka. Také vím, že ne všichni Ukrajinci jsou dobří, ale špatní lidé se najdou všude. Není třeba se ke všem chovat špatně kvůli nějakým drobným incidentům.

Mé dny se neobejdou bez myšlenek: „Co kdyby nebylo války? Co by se mohlo stát teď?“ a podobně.

Každý den čtu zprávy o tom, co se děje v mé rodné zemi, na Ukrajině, a pokaždé se ptám sama sebe: „Proč? Za co?“ Zatím jsem nedostala odpověď. Když čtu zprávy v bezpečí, také si kladu otázky: „Proč oni a ne já? Proč si to zaslouží? Kéž bych to byla já.“ Nedovedete si představit mou nenávisť k Rusku, ke všem lidem, kteří škodí mému národu a podporují „Velké Rusko“.

Takto vnímám život v České republice. Není to špatná země, ale není to moje místo, kde se cítím dobře. Vlastně už ani nevím, kde je můj domov.

Když si vzpomenu na svůj život před válkou, uvědomím si, že všechno mohlo být jinak. Teď bych studovala doma, byla bych doma, byla bych se svou rodinou, byla bych s těmi, které mám ráda. Dala bych cokoli za to, abych se mohla vrátit domů. Bože, jestli je to sen, proč se to děje? Mám pocit, že nejsem ve svém těle, že nejsem se svými emocemi. Nechápu, kdo jsem, kde jsem a co tu dělám.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Eliška Mihoková
Gymnázium Chotěboř

Vůně rozkvetlých stromů, sluneční paprsky, co na ramena sahají nám, dětský smích, co uklidní nás.

Svobodné vycházky bez potupy hvězdy, scházeli se na rohu trafiky a předčítali noviny...

To vše nás opustilo, osudné dny blíž a blíž plížily se.

Sprchování bez domněnky, myšlenky zahubení, kdy malé ručičky svou maminku obejmout chtějí a po tělech si šlapají.

Křik bezmocných matek gestapo nezastaví, oni krutí, bezcitní být musí.

Poslední bití zvonů z naší vesnice, rány ze všech stran slyšet měli jsme.

V příkopech po půlnoci nacističtí Němci nás násilně vyhazují, jak loučit se s tím co miluji.

„Muži do Horákova statku, ženy a děti do Lidické školy!“ agresivně poručili.

Co honí se nám právě hlavou?

Děti, co naše děti, co s nimi bude, teplou postýlkou obdařeny? Teplým jídlem zasyceny smí být? A co maminku pochovati. Kde můj milovaný syn skončí, snad jen u zdi neklečí!

Já žena bezmocná, bez jakékoliv úcty, v koutě stojím a do místnosti plné strachu hledím.

Kde vzplanula ta nelidskost, kde pýcha je polapila.

Já, žena, stojím a zachránit nás musím!

„Maminko, maminko, kampak odjíždíme?“

Já se slzami v očích, nepolíbená pravdou, jsem s úsměvem na tváři odpověděla mu: „Broučku můj malinký, to jen dobrodružství hledá nás, to jen Bůh volá nás.“

Proč dítě zlu a násilí vystaveno býti má, v rohu stojím a sleduji nás.

V rohu stojím a sleduji, jak ženy své dcery po jemných vláskách hladí, jak syny své k prsům blíž lepí, ale ten děs v očích! Kapka na tvářích, co smáčí jim růž, to gestapo nikdy nepochopí.

Křik a rány pod okny mluví, my strachem obklopení.

Hnusí se mi ten pohled na nás, hnusí se mi celý svět, tak čisté, jemné stvoření rukou ďábla bylo osudem.

Převezeni do tábora Ravensbrück, slepě doufají, že život se jim vrátí. Dva černé, popraskané vysoké komíny je upoutají, avšak netuší, že jejich duše tu v budoucích dnech dým sklátí.

Práva, levá, pravá, levá... Každým krokem blíž k smrti, pruhované oděvy, co spojují nás.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Den po dni utíká nám, násilí na každém rohu, v místnostech po sto lidech, hlava na hlavě, sotva dýchat smím.

Čeho tím dosáhnou, my v temných uličkách bloudíme nocí, hledáme cestu domů, syna včera mi zabili, mučili ho tak dlouho, dokud se Němcům neomluví za urážku vůči nim, neměl sílu a odvahu vyvrátit svůj pohled. Zítra jeho tělo viset před očima nám bude.

Co se nám honí teď hlavou?

Proč my, proč studené podlahy nás teď hladí, proč komín každý den syčí? Já stojím v koutě a mlčím, mlčky modlím se k Bohu, odvez nás zpět domů, odvez nás od Němců dál.

Němci každý jeden den tolik mužů u zdi střelí a po nocích se u sebe smějí.

Němci každý jeden den ženu znásilní a dítě zahodí. Kde je lidskost, kam zmizela láska?

Vesnice v plamenech dnes září, plameny šlehají nás do srdce, vzpomínky probouzí v nás, ztratila se nám...

Já v koutě stojím a stále svého syna vidím, nespravedlnost teď ve vzduchu visí nám.

Nedocenené pracovní síly z nás udělali, mystické počasí nás klátí, „ve sprchách vám bude líp,“ tvrdili nám. My hloupě naletěli, a po tělech nahoru šlapali, víru mezi námi hledali a v křiku se topili.

Mezi námi umělci, švadleny, matky, a všechny stejně dopadneme.

Tolik dní bez pocitu zahřátí, bez pocitu pochopení, zrůdy to jsou!

Ze 105 dětí přežilo válku 17, hnuší se mi pohled na nás, hnuší se mi pohled na vás!

Bolest dětí, co v těchto dnech provázela je, po zbytek života teď zakořeněná je.

Nedokázali slovy popsat, jak cítili se sami, jak vojáky nuceně stávali se.

Pár šťastlivcům osud přál a příbuzné své našli, už necítili se sami.

Co honí se mi hlavou? Mně jakožto pisatelce. Krutost cítila jsem, nespravedlnost v každém článku viděla jsem. Tak neopakujeme minulost a věřme v lepší budoucnost.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Radim Novák

Základní škola Ústí nad Labem, Stříbrnická 3031/4, příspěvková organizace

Píše se rok 2029. Je to sedm let od ruské invaze na Ukrajinu, sedm let od doby, co svět žil v domnělém klidu. Jenže mnohé se změnilo. Válka na Ukrajině skončila, pravda, ale přes demilitarizované pásmo na sebe den co den hledí tisíce vojáků, čekajících na jediné. Rozkaz vystřelit. V Asii si rok co rok Čína brousí zuby na Tchaj-wan a Kim Jong-un střílí rakety blíže a blíže Jižní Koreji. Na Blízkém východě Izrael opevňuje hranice před svými islámskými sousedy a Írán už čtyři roky vlastní jaderné zbraně.

V této napjaté situaci vysílají velmoci světa vojáky do i těch nejvzdálenějších základen. Williamu Utterbackovi je jen 27 let a sám má poprvé pocítit, jak chutná válka.

19/2/2029

Camp Patriot, Mohammed Al-Ahmad Kuwait Naval Base
United States Army Central, 9th Infantry Division
CPL. William J. Utterback

Má drahá Jane,

konečně jsem dorazil do Campu Patriot. Bohužel mám špatnou zprávu, a to, že ti nebudu moct volat. Kvůli častým kybernetickým útokům je to zakázané, no však ty sama víš. Navíc na jeden dopis máme povoleno jen 120 slov. Každopádně, abych řekl jednu věc, čekal jsem, že to zde bude vřít víc. No zatím ale po boji žádné stopy. S klukama se tu mám dobře, hrajeme přes den hry a občas někdo z nás dostane hlídku, ale jinak nic neobvyklého. Myšlenkami jsem s tebou, u nás doma v New Hampshire. Na válku tu nikdo z nás nemyslí a to je jediné dobře.

S láskou,

Will

7/3/2029

Předsunutá americká základna na irácko-iránské hranici
United States Army Central, 9th Infantry Division
CPL. William J. Utterback

Milovaná Jane,

píšu zase po týdnu tak, jak je to teď normální. Snad ti dopis dorazí včas, poslední dobou se situace vyostřuje a je to znát i na době doručování. Mám takový pocit, že nám je začínají kontrolovat. Holt doba se mění. Začínáme taky mít čím dál tím více cvičení. Skoro jako kdyby válka už opravdu začala. Doufám, že se vás to doma nijak nedotkne, když se do toho teď začínají vmíchávat Rusové. Byl bych přece jen radši, kdyby se drželi té své podělané demilitarizované zóny na hranicích s Ukrajinou. Celá tahle ta šaškárna se podepisuje na mé psychice. Nejradši bych to co nejdříve ukončil. Tak snad aspoň ty se máš dobře.

Pa a pusu,

Will

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

19/3/2029

Spojené invazivní síly NATO v Íránu
United States Army Central, 9th Infantry Division
CPL. William J. Utterback

Má nejmilejší Jane,

den, který jsem nechtěl, aby nastal, dorazil. Před pár minutami jsme dostali rozkaz dojít se obléknout do plné polní a nafasovat týdenní přiděly munice. To znamená jediné, válku. Nevím, jestli jsme to my nebo někdo jiný, kdo jí začne, jelikož informací nám moc nedávají. Dost často mě teď děsí představa smrti, asi nejsem holt rozený bojovník. V hlavě mi každou noc běhají myšlenky: „Co když je tohle má poslední noc? Co když nás zasáhne raketa?“ Nejradši bych se vrátil o dva roky zpět na univerzitu, přesně do dne, kdy jsme se potkali. Kdybych se nevrátil, chci ti říct jen jedno. Miluju tě. Ať budu bůhví kde, vždy na tebe budu myslet.

Měj se a pozdravuj rodiče,

Will

To byl poslední dopis, který stihl Will napsat. Druhý den války mu hlavu provrtala kulka íránského odstřelovače. Nikdy se tak nedozvěděl, že válka začala zcela zbytečně, jen kvůli falešným údajům jednoho z počítačů na velitelství PLA (Čínské lidové osvobozené armády). A několik hodin poté se svět ponořil do nejkrvavější války své historie. To je už ale jiný příběh.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Tereza Novotná

Gymnázium Ústí nad Orlicí

Válka a já

Válka byla v mých očích pouze pojem, který jsem vídala v učebnicích dějepisu. Znamenala pro mě jen směsici letopočtů bitev, výčet jmen, získaných či ztracených území. Vnímala jsem ji jako zašlou vzpomínku a jako jizvu táhnoucí se celou naší dlouhou historií, avšak přesto příliš vzdálenou. Mě se přece netýká, ne?! Já žiji v moderním světě, ve vyspělé Evropě, v éře internetu, umělé inteligence, robotů a dobývání kosmu. Proč by měl někdo zapotřebí v dnešní době rozpoutat válečný spor?

Přesto se tak stalo. 24. února 2022 Rusko napadlo suverénní stát Ukrajinu. Nyní je opět únor, o dva roky později, což mi připadá až neuvěřitelné. Na začátku konfliktu jsem sledovala všechny nejčerstvější zprávy, teď občas prolistuji nějaký článek. Už to není nic zvláštního, zvykli jsme si a boje na Ukrajině se staly součástí našich každodenních životů. Dříve jsem nechápala, jak obyčejní lidé našli sílu žít třeba za první světové války a udrželi si zdravý rozum, dnes však na vlastní kůži poznávám, že naše mysl se umí přizpůsobit. Může z toho vyplynout, že jsme lhostejní či dokonce bezcitní, ale my jsme se prostě jen adaptovali na novou skutečnost.

Také již rozumím, proč bylo ode mě naivní myslet si, že válku ve 21. století můžeme potkávat pouze v historických publikacích. Válečné roztržky probíhaly i před začátkem mé životní cesty, dějí se nyní, když píši tyto řádky, a nejspíše budou rovněž pokračovat v hustou mlhou zahalené budoucnosti. V Africe, na Blízkém východě, v Latinské Americe... tam všude vyhasínaly a stále vyhasínají lidské životy. Já si přítomnost války však uvědomila, až když začala pár kilometrů od hranic mé vlasti. Sundat si růžové brýle mě donutilo teprve přímo hrozící nebezpečí. Co by se mohlo přihodit, kdyby Rusové dokázali zvítězit? Jsme na počátku nové studené války? Hrozí nám naprostý konec, pokud bude odpálena jaderná bomba? Zastaví agresora vůbec něco?

Hlavou mi občas běží tyto myšlenky. Cítím strach. Bojím se, že ztratím své nejbližší, že už znovu nevidím ranní sluneční paprsky následujícího dne, že nikdy více neuslyším smích svých přátel, že jsem naposledy kráčela po žulovém chodníku směrem ke škole, že jaktěživa nebudu zase otáčet tenkými stránkami knihy vypůjčené z knihovny, že... Bojím se, že na mě ukáží moje děti prstem a řeknou, že jsem mohla udělat více. Jaké já mám právo si neustále stěžovat, když sama pro udržení míru nic nekonám?

Mnoho lidí vám jistě bude tvrdit, že jedinec tváří v tvář takové situaci nic nezmuže. Já však věřím v sílu každého z nás vzít svůj osud do vlastních rukou, v čemž zrovna my Češi máme bohatou praxi. Vzpomeňte si na československé legionáře nebo piloty RAF. Samozřejmě člověk nemusí hned jít s puškou do zákopu. Dá se pomoci i skrze finanční částky, zapojení se jako dobrovolník do různých akcí, které považujete za smysluplné, anebo neustálým vzděláváním sebe i vašeho okolí. Doufám, že ti stateční se srdcem na správném místě ještě nevyumřeli a brzy o nich uslyšíme, neboť každá válka musí jednou skončit.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Šimon Peterka

Gymnázium J. K. Tyla, Hradec Králové

Co mi běží hlavou, když válka je tak blízko?

Pravděpodobně nikoho nenechá tak tragická a krutá událost, jakou je válka, chladným a každý se v okamžik, kdy je zprávou o rozpoutání války zastížen, alespoň trochu zamyslí. Záměrně neříkám nad čím, neboť každý se zamyslí nad něčím trochu odlišným. To samé platí ve chvíli, kdy válka ještě neprobíhá, avšak okolnosti více či méně naznačují, že se k ní schyluje. I zde každý uvažuje trochu nad něčím jiným, trochu jinak, a někteří neuvažují vůbec. I to je postoj.

Když hrozí válka, prvními myšlenkami bývají pochopitelně obavy a strach. Z toho, co válka přinese, jak dopadne, a hlavně co se nám a našim blízkým v jejím důsledku stane. „Dojde válka až k nám?“ bývá první reakcí. Ta je ovšem vzápětí nahrazena mnohem intenzivnější a děsivější otázkou vyvolávající úzkost: „A kdo z mých blízkých do té války bude muset jít?“ Fotografie, kresby, malby a všechna jiná umělecká zobrazení matek, manželek a dívek, loučících se se svými syny, manželi a přáteli na nádražích jsou jedněmi z těch výjevů, které nenechají žádného člověka netečným, neboť tento obraz je starý jako lidstvo samo (pro doby před železnicí berme motiv nádraží jako metaforický).

Stejně neradostná je situace pro muže a chlapce. Ti jsou v tento okamžik nemilosrdně vystaveni nejrůznějším očekáváním - ze strany žen, ze strany svých druhů, ze strany cti a ze strany jich samotných. Je přece nemožné vyhovět všem těmto požadavkům. Jedni nemají problém do války jít, neboť u nich stále přetrvává chlapecká představa o válce jako velkém dobrodružství. O to těžší to mají ti, kteří chápou, že válka nemá smyslu a nikdy ani vítězů. Tito jsou poté označováni za zbabělce; je to však zbabělost, postavit se za své přesvědčení a z něj odmítnout nesmyslně válčit? Bůh stůj poté při vás těch, kteří vidíte zbytečnost válčení, leč mužská čest a smysl pro povinnost vám velí se přesto bit; pro svou vlast a pro svou rodinu, myslíte si! A tím jste byli opět podvedeni...

Je velmi nebezpečné mluvit o válce jako o dobré věci, avšak i ona přináší přes veškerou ukrutnost něco alespoň zdánlivě dobrého. Stejně tak jako se s protivníkem bojuje vždy se zarytou nenávistí, formují se mezi vojáky stejné strany ta nejpevnější přátelství, jaká kdy mohou vzniknout. Jde o přátelství nejčistší formy, neboť v každém přátelství jde v první řadě o důvěru.

Ve válce má váš přítel mnohdy v rukou váš život. Tato přátelství poté nemohou být ničím zlomena. Je však válka přiměřenou cenou tohoto přátelství? Což nelze vytvořit pevné přátelství i bez zabíjení jiných lidí, kteří budují tyto vztahy zase mezi sebou? Válka sice přátelství buduje, zároveň je ale místem, kde proti sobě stojí přátelství osobně a jedno vždy zničí druhé...

Po úvahách o lidských osudech jsou nasnadě také otázky, týkající se celého lidstva. Cožpak lidstvo neprošlo již tolika válkami, aby pokaždé znovu a znovu zjišťovalo, že válka nepřinese nikdy nic kromě utrpení? Stále slyšíme o nových objevech v oblasti vědy a techniky, avšak lidský rozum, jak se zdá, se neposouvá nikam. A toto zjištění je poměrně alarmující, když právě díky onomu pokroku ve vědě je lidstvo samo sobě čím dál nebezpečnější.

Když se uvažuje o válce, nelze asi přehledně utřídit onen proud různorodých a hlavně zmatených myšlenek a pocitů. Vždy tu však budou dvě základní, nejpodstatnější. Prvním je strach. A druhým je zklamání z nepoučitelnosti lidstva...

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Matěj Pihera

ZŠ Ústí nad Labem, Elišky Krásnohorské 3084/8, přísp. org.

Josef Hroník

„Raus! Schnell!“ vzbudilo mě uprostřed noci. Okamžitě jsem vstal z postele. Najednou se ozvala rána - někdo vykopl dveře. „Raus!“ křičel voják a začal brát peřiny a židle a vyhazoval je ven. Za ním se do domu valili další a další vojáci. Rodiče se sourozenci odcházeli ven a já hned za nimi. Za chvíli už jsme všichni stáli na silnici před domem. Bylo nás celkem devět. Ostatní z vesnice byli taky vyváděni z domu a jejich věci vyhazovány ven. „Ženy a děti do patnácti let napravo a muži nalevo!“ přikazovali vojáci. Máma se podívala na tátu. „Václave...“ povzdechla si a rozplakala se. Táta ji objal. „Neboj se,“ konejšil ji, „všechno bude v pořádku a brzo se zase uvidíme. Dávejte na sebe pozor...“ pohládl ji po vypouklém břichu. Pak se rozloučil s námi. Potom táta s Vaškem poodstoupili. „Schnell!“ řvali vojáci. Všude kolem byl slyšet křik a pláč a v tu chvíli se na mě táta podíval a rozhodl. „Pepo,“ promluvil rozechvělým hlasem, „pojď, půjdeš s námi. Už jsi přece velký kluk.“ Poslechl jsem a přešel na druhou stranu. Táta mě objal a políbil. „Dělejte! Jdeme!“ zaveleli vojáci. Všichni lidičtí muži se rozešli. Ještě jsem se ohlédl a spatřil maminku s ostatními, jak je nahánějí do školy. To bylo úplně naposledy, kdy jsem je viděl.

Vojáci nás hnali kolem kostela a staré hrušně. Teď už mi nepřipadala tak obyčejná. Je to němý svědek dneška, pomyslel jsem si. A co se s námi vlastně stane? Budu ještě někdy moct vylézt na tuhle hrušně? Přešli jsme můstek přes potok a za chvíli se před námi objevila brána Horákova statku. Vešli jsme na dvůr. „Schneller!“ křičeli na nás pořád. Byli jsme nahnáni do sklepa. Byl tam i pan farář, který se s dalšími muži modlil, ale já jsem přemýšlel. Přemýšlel o všech věcech, které jsem bral za obyčejné a za úplně normální; nedělní bohoslužby v kostele jsem neměl rád, ale teď bych dal všechno za to, abych mohl sedět společně se všemi v kostelních lavicích a poslouchat líbezný zvuk varhan, jenž zněl chrámem. Nebo když si vzpomenu, jak jsme chodili hrát kopanou a vždycky jsme to Makotřasákům nandali... Bylo mi z toho do breku. Teprve teď jsem si uvědomil, jak každé to místo je pro mě památné. Každý člověk má nějaké své památné místo, ke kterému má citový vztah. Pro někoho to může být domov, pro jiného hora nebo město, ale na tom nezáleží. Památná místa nejsou jen památníky bitev nebo sochy mocných vládců, někdy to jsou obyčejné věci, které třeba přehlízíme a bereme jako samozřejmost tak dlouho, než o ně přijdeme a teprve potom si uvědomíme, co pro nás opravdu tyto věci a místa znamenaly. Památnému místu vzdávají lidé hold, a to se stane s Lidicemi. Všechny ty domy, statky a kostel i ty staré stromy budou navždy připomínat tuto hrůzostrašnou dobu. Nacisté chtěli Lidice umlčet, ale to se jim nikdy nepovede, protože Lidice budou žít a vyprávět svůj příběh po generace. Nacisté je chtěli navždy vymazat ze světa, ale povedl se jim přesný opak... tahle malá středočeská vesnice se navždy запиše do historie.

Najednou mě popadl voják za ruku a dotáhl mě až ke schodům; tam už čekalo devět mužů, mezi nimi táta a Vašek. Vojáci nás vyvedli zpět na dvůr. O stěnu tam byly opřeny matrace a před nimi ležela hromada mrtvých těl. V tu chvíli mi došlo, že tohle jsou poslední chvílky mého života. Najednou jsem necítil své tělo, pouze jsem stál a díval se do hlavně pušky. Letní větřík ke mně ještě donesl překrásnou vůni třešní. Ano, na dvoře byla rozkvetlá a nádherně vonící třešeň. Kéž bych mohl ještě naposledy ochutnat třešně. To bylo moje poslední přání, avšak nesplněné... Znenadání totiž přišlo obávané poslední slovo. Bylo to krátké, ale rázné: „Pal!“

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Adam Pospíšil

Základní škola Svitavy, Felberova 2

V prostoru lidských osudů se skrývají nitky, které propojují jednotlivce, komunity a národy. Koncept spříznění osudem překračuje hranice času a místa a odkrývá síť vzájemného propojení, která formuje lidskou zkušenost. Přestože tento fenomén může být nejvíce patrný v obdobích krizí a tragédií, jeho vliv a význam sahají mnohem dál. Jedním z ikonických příkladů spříznění osudem je tragédie Lidic, avšak rozsah tohoto spříznění je mnohem širší a složitější, než by se mohlo na první pohled zdát.

Lidice, malá vesnice v blízkosti Prahy, se stala symbolem hrůz druhé světové války. Jejich zničení nacisty jako odvetné opatření za atentát na Reinharda Heydricha je známé po celém světě. Nicméně za tímto významným příběhem stojí mnoho dalších, méně známých, ale stejně důležitých osudů lidí, kteří byli spříznění s obyvateli Lidic. Ti, kteří odvážně podporovali nebo ukřivali obyvatele Lidic před nacistickou represí, čelili stejnému osudu. Jejich příběhy jsou neoddělitelně spojeny s tragédií Lidic, a přesto jsou často zapomenuty ve stínu této masové katastrofy.

Solidarita s Lidicemi neznala hranice. Po celém světě se lidé spojili ve snaze podpořit oběti této hrůzy. Odbojová hnutí, organizace pomáhající uprchlíkům i mnozí jednotlivci riskovali své životy, aby pomohli těm, kteří byli postiženi nacistickou represí. Tato síla solidarity překračovala hranice a ukazovala, že osudy jsou propojeny mnohem hlouběji, než si můžeme představit.

Spříznění osudem je však ještě širší a komplexnější fenomén než jen tragédie Lidic. Naše osudy jsou navzájem provázány nejen v dobách krize, ale i v každodenním životě. Každý člověk, s nímž se setkáme, a každá událost, kterou prožijeme, ovlivňuje nejen nás, ale i ostatní kolem nás. Vzájemné propojení osudů může být zjevné - jako v případě rodin, které sdílejí radosti i strasti - ale může být i skryté, tkvící v nepozorovaných gestech soucitu a solidarity.

Dnešní svět nám přináší nové výzvy, které nám ukazují, že spříznění osudem je stále aktuální a důležité. Globální problémy, jako je změna klimatu, pandemie a migrace, nás přinutí k přehodnocení našeho vnímání společnosti a vzájemného propojení. Tyto výzvy nás povzbuzují k jednotě a spolupráci, protože pochopit a akceptovat naše spříznění s ostatními je klíčem k nalezení trvalých a udržitelných řešení pro budoucnost.

V závěru lze konstatovat, že spříznění osudem je esenciálním prvkem lidské existence. Je to síla, která nás spojuje a dává nám sílu překonat krize a vybudovat lepší svět pro všechny. Tragédie Lidic nám připomíná, že jsme součástí širšího společenství lidstva a že naše osudy jsou neodmyslitelně spojeny. Je naší povinností učinit vše, co je v našich silách, abychom podpořili ty, kteří trpí, a aby naše společenství bylo založeno na zásadách spravedlnosti, soucitu a vzájemného respektu.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Adéla Průšová

Střední škola gastronomie a služeb Most

Jednou z nejsilnějších památek jsou Lidice. Místo, které bylo doslova smazáno z povrchu zemského, zbyl jen popel, slzy, kulky ze zbraní, které připravili o život tolik otců, manželů, bratrů, synů.

Slzy z očí matek a dětí neutěšitelně tekly, když násilím pouštěly své ruce a už nikdy je nespojily. „Proč my, za co?“ Jeden dopis loučící se lásky a tolik bolesti a vyhaslých životů. Mělo se zapomenout.

Černá auta, vysoké holínky, zlé oči. Pomsta za atentát. Reinhard Heydrich. Držel v rukou naši malou zemičku. Českoslovenští vojáci, odvaha a neskonale láska k naší zemi, museli zakročít. Spíše seskočit, s padákem. 27. května 1942. Heydrich ve svém černém voze vyjíždí naposledy. Srdce buší. Gabčík držící zbraň, potíci se, zasekne se, pohled na Kubiše, co z rukou pouští bombu. Rána. Praha se zastaví. V tramvaji lítá sklo.

Chvíli ticho, střelba. Útěk.

Vyhlášení odměny, čekání, mnoho vyhaslých životů. Strach. Heydrich zemřel. Musel se najít viník. „Našel se dopis.“ „Kde?“ V Lidicích.

Naprosto nevinný dopis, který se našel v tu nejhorší chvíli. Na nic nečekali a v černých vozech vpadli do Lidic.

Lidicemi se linulo napětí a Němci si to patřičně užívali. Kolem vesnice se shromažďovali příslušníci, 9. června 1942. Uzavření Lidic. Teď už bylo jasné, že se něco děje. Když se přepůlila noc, lidé byli vyhnáni ze svých domovů. Řev, příkazy, zmatek. Teplá letní noc. Kostel, kde si lidičtí obyvatelé dávali slib, že spolu zůstanou v dobrém i ve zlém, ale Němci tyto duše od sebe odtrhli. Děti a matky byly umístěny do lidické školy a muži do sklepa. Temno, bušení srdce, slzy, zoufalství. Kdy přijde konec? Muži již stojící u zdi Horákova statku. Vedle sebe v řadě, jeden po druhém padají mrtví k zemi. 173 životů padlo tu noc na onom statku. Kulky dozněly. S muži zemřeli i Lidice. Ticho.

Třesoucí se děti v náručích třesoucích se matek. Nevěděli, co se venku děje, teď bylo důležité, že jsou spolu. Ruku v ruce. Strach byl vedlejší, nemysleli na to, co bude...

Strašlivá noc se blížila ke konci. Ráno. Sluneční paprsky pohrávající si s vlasy malých, spících dětí. Malí andílci zapletení v objetí svých matek. Když ručička na hodinách udeřila pátou hodinu ranní, dveře se rozletěly. Pláč z vyplašení malých spících dětí. Co bude teď, nenapadlo žádnou matku ani v tom nejhorším snu. Nemilosrdně odtrhávali malé děti z náručí jejich matek, které je v bolestech porodily a s láskou vychovávaly, teď jim je berou. Brání se, pláčou, prosí. Zlé pohledy vojáků ujišťující zhroutené matky, že se s dětmi opět shledají. Snad jim ani nevěřily. V ten den vládl zmatek - z matek. Ve vedlejší místnosti určovali rasové znaky dětí. Ty, které prošly, byly dány do německých rodin.

Nové jméno, nové všechno. Nemohli mluvit česky, jazykem, kterým vyslovovali svá první slůvka, kdy se matce štěstím koulely po tvářích slzy, když první slovo bylo „máma“.

Tmavé oči, vlasy nebo dokonce pleť - tyto děti čekal mnohem smutnější osud. Dostaly na krk cedulky, to byla teď jejich jízdenka smrti. Děti, které tu teď byly jedno pro druhé. Starší pomáhaly mladším, ale strach měly všechny stejný. 2. červenec, letní den, kdy si děti obvykle hrály v horkém dni.

Teď mířily do koncentračního tábora, kde bylo 81 lidických dětí různého věku usmrceno ve vyhazovacím automobilu. Rána pro matky, otce, Lidice. Nedopsané dětské životy, které mnohokrát nestačily ani na jednu kapitolu, zůstanou navždy rozepsané. Matky dětí byly převezeny do Ravensbrücku. Nevinné duše, co už o vše přišly. 53 žen zemřelo.

Vrátilo se jen 17 lidických dětí. Vzpomínky byly vypálené, stejně tak jako ony měly v sobě vypálený cejch ztráty. LIDICE.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Veronika Varmužová
Gymnázium Jeseník

Jsou Dušičky, den Památky všech věrných zesnulých. Jako každý rok se procházím po místním hřbitově a pročítám si jména na náhrobních kamenech. Každá osoba skrývající se za vytesaným nápisem má svou minulost, život plný radostí, ale i každodenních strastí. Vždycky přemýšlím, jaké osudy museli mít a čím vším si procházeli.

Přečetla jsem stovky českých a slovenských jmen. Některá jsou mi povědomá, pár z nich nosí i lidé, které znám. Všem zesnulým příbuzným mých přátel a známých zapálím svíčku, aby věděli, že na ně někdo myslí a vzpomíná. Najednou se ale ocitnu před hrobem, na kterém je velkým, ale už zašedlým písmem napsáno Viktor Schünzel. Takové jméno jsem nikdy neslyšela, a tak jsem si začala pročítat drobné písmo na náhrobku. Nad jménem zesnulého je zdobně napsáno slovo Fliegerhauptmann. I přes mou značně omezenou německou slovní zásobu mi došlo, že tento muž musel být pilotem v 1. světové válce, neboť žil v letech 1884 až 1917.

Neustále dumám, jak asi žil a co ho mohlo v životě potkat. Vytahuji z batohu mobil, do vyhledávače zadávám jeho jméno a vyjíždí mi jeho životopis. Zjistila jsem, že je rodákem z mého města, tehdejšího Frývaldova. Narodil se den po Vánocích a byl pro rodinu hostinského takovým malým vánočním dárkem. Po vystudování městské školy vstoupil do rakousko-uherské armády, kde se dostal do kadetky pěšího vojska.

Už od malička však snil o tom, že jednou bude moct plachtit vzduchem, předhánět se s ptáky, vychutnávajícími si čerstvý vzduch ve výšinách. Letectvo bylo v tom čase nejnovější armádní zbraní, a tak se do jeho řad dostali jen ti nejlepší a nejschopnější vojáci. Viktor se musel velmi snažit, aby si mohl splnit svůj dětský sen. Po dlouhé a strastiplné cestě, která byla naplněna pílí a odhodláním, se mu to povedlo a stal se jedním z vůbec prvních rakousko-uherských aviatiků.

Patřil mezi prvotřídní piloty a zastával plno významných postů. Dotáhl to až na velitele letecké setniny. Za své činy a přínos pro armádu byl několikrát vyznamenán a obdržel spoustu významných ocenění jako například Vojenský záslužný kříž 3. třídy, bronzovou Vojenskou záslužnou medaili anebo dva německé řády. Později byl povýšen do hodnosti hejtmana, kterou hrdě nosil během dalších dvou let války.

Jeho úspěchy však netrvaly navždy. V roce 1917 byl s nově vybavenými letadly převelen na italskou frontu, kde se 21. června jako velitel Fliku č. 28 vydal na zkušební let nového dvoumístného letounu. V tom měl zároveň prozkoumat okolí a zjistit, zda nejsou poblíž jednotky nepřátelského vojska. Došlo však k tragédii. On i druhý člen posádky letadla nešťastně zahynuli chvíli před přistáním na letišti Prosecco. Letoun se stal neovladatelným a oba muži neměli nejmenší šanci se strojem bezpečně přistát. Jejich největší vášeň se jim tak stala osudnou.

Zvednu oči od obrazovky a rozhlédnu se kolem sebe. Jsem tu úplně sama, a tak se narovná, zhluboka se nadechne a potlačím slzy, deroucí se mi do očí. Potichu začnu promlouvat ke kamennému pomníku, stojícímu přímo naproti mě.

„Už se stmívá a já bych měla jít domů, proto tě tu teď musím nechat, ale myšlenky na tvůj život mě budou provázet ještě dlouho. Dříve, než tě opustím, zapálím na tvém hrobě svíčku, kterou opatrně vložím do staré, dlouho nepoužívané lucerny, aby i někoho jiného, kdo bude procházet hřbitovem, zaujal jas plápolajícího plamínku a já nebyla jedinou, kdo na tebe vzpomíná.“ Dokončila jsem svou řeč a pomalu se odebrala k hřbitovní bráně. Jsem vděčná za to, že se v tak významný den můžu procházet někde, kde mohu vzpomínat na lidi, kteří tu byli přede mnou a měli možnost psát historii.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Viktorie Volejníková

Gymnázium Jiřího z Poděbrad

Dne 27. května provedl Josef Gabčík a Jan Kubiš čin, jehož cílem bylo vyjádřit nesmíření a vzdor proti nacistickému Německu. Výbuch bomby plněné plastickou trhavinou nezpříčinil pouze zranění Reinharda Heydricha - cíle atentátu, na které o týden později zemřel, nýbrž také měsíce trvajících teror a represe vůči obyvatelům, jež byli ve většině případů zcela nevinní. Souhrnně je toto období známo pod názvem heydrichiáda.

Lidice a Ležáky - dvě vesnice navzájem vzdálené vzdušnou čarou přibližně 150 kilometrů, které spolu na první pohled nemají nic společného. Avšak ten fakt, že bychom je dnes již nenašli v jejich původní podobě, mluví za vše. Osudy obou byly zpečetěny v červnu roku 1942.

Ležáky tvořilo osm domů po pravém břehu říčky Ležák. Tato osada ležela pouhých třicet kilometrů jihovýchodně od Pardubic. Osudným se pro ně stala vysílačka Libuše, jež byla ze Spojeného království dopravena do Protektorátu Čechy a Morava 29. prosince 1941. Spolu s ní byli vysazeni i příslušníci parašutistických skupin Anthropoid, Silver A a Silver B. Během doby, kdy Gabčík s Kubišem mířili směrem do Prahy, se o Libuši starali členové Silver A. Přesněji řečeno, 15. ledna provedl její radista Jiří Potůček první radiové spojení z lomu Hluboká, ani ne kilometr vzdáleného od Ležáků.

Vysílačka se z důvodu obav o vyžazení v průběhu pár měsíců několikrát stěhovala a v Ležákách našla opětovný úkryt 10. června, tentokrát v tamním Švandově mlýně. Tam však nepobyla dlouho a po sedmi dnech byla přesunuta do Bohdašína u Nového Města nad Metují.

V těchto dnech byly vyhlazeny Lidice a zároveň prozrazena odbojová síť na Pardubicku. V průběhu následujících dní byl zatčen správce lomu Hluboká a ležácký mlýnář. Poté, co byli vyslýcháni a mučeni, 24. června v odpoledních hodinách obklíčilo Ležáky 150 mužů pod vedením gestapa. Domy byly vyrabovány a následně vypáleny. Všech 33 obyvatel starších 15 let bylo popraveno u pardubického Zámečku, 13 dětí prošlo tříděním, z nichž jen dvě byly určeny jako vhodné na německou převýchovu. Těmito dvěma dětmi byly sestry Jarmila a Marie Štulíkové, první z nich byla opatrována zemědělskou rodinou na území Polska a druhá rodinou německého úředníka v Poznani.

Teprve den poté byla z Libuše odeslána poslední depeše, načež gestapo vydalo rozkaz k jejímu zničení. Poslední červnový den byla gestapem odhalena s Jiřím Potůčkem v osadě Končiny u Červeného Kostelce. Ačkoliv se mu podařilo prostřílet z obklíčení a unikl ještě další tři dny, smrti se nevyhnul. I obyvatelé domů, kteří mu poskytli úkryt, byli buď zastřeleni hned na místě, nebo po výsleších a věznění 9. července popraveni v pardubickém Zámečku společně s dalšími oběti heydrichiády.

Celková bilance životů, jež vyhasly kvůli atentátu na Reinharda Heydricha, čítala přibližně 1600 obyvatel protektorátu. Kromě těchto, kteří se mohli na činu podílet či ho jen schvalovali, to bylo také 293 spolupracovníků a členů rodin parašutistů - ti byli popraveni v koncentračním táboře Mauthausen. Následovalo 503 obětí obce Lidice, 33 z Ležáků a nakonec taktéž představitelé církve, kteří poskytli parašutistům úkryt v chrámu sv. Cyrila a Metoděje.

Zůstává tedy otázkou, zda se atentát dá vůbec považovat za úspěšný. Heydrich v průběhu svého působení jako říšský protektor nechal popravit 486 lidí a 2242 bylo odvečeno do koncentračních táborů. Ačkoliv byl odstraněn, nezastavilo to kruté vraždění nevinných občanů. O úspěchu by se mluvilo za předpokladu, že by dál pokračoval ve svém cíli zlikvidovat český národ. O tom všem se však dá pouze spekulovat.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Tiffany Voltz

Obchodní Akademie Hotelová Škola Třebíč

Co mi běží hlavou, když je válka tak blízko

Ano, válka je velice blízko. Když bych projela Slovenskem, tak jsem v ní. A v hlavě mi z toho neběží moc hezké věci. V první řadě myslím na celou tu nesmyslnost a zbytečnost. Jak si to vůbec může někdo dovolit napadnout jiný stát, vraždit jeho obyvatele, unášet děti, rozbíjet domy, nemocnice, školy. Milióny lidí mají zničené životy, vojáci bojují o každodenní přežití. Spousta lidí včetně dětí má po bombardování amputované končetiny. Milióny lidí odešly ze své země a našly azyl v jiných zemích. Jak se asi cítí? Co se jim v noci zdá? Doufají, že se vrátí domů, když už mnozí ani žádný domov nemají? Myslím na ty všechny nešťastné lidi, kteří už někoho ve válce ztratili. A když mám v hlavě myšlenky na lidi, které neznám, ale přesto s nimi soucítím, musím myslet i na nás. Na Českou republiku a pak přímo na moji rodinu. A vlastně se hrozně bojím, že by šla naše země a Evropská unie do války. Musel by narukovat můj táta a strejdové? A my bychom se doma bály, že k nám někdo vtrhne a bude tam třeba chtít bydlet nebo nás vykrade nebo ještě něco horšího? Budeme žít ve strachu. Všechno bude drahé, pokud to vůbec bude. Na druhou stranu, pokud by nás někdo napadl, musíme se bránit! Nechceme přece žít pod nadvládou jiné země (pravděpodobně by to bylo Rusko). Jak může někdo vyčítat Ukrajině, že se brání, že chce svoji zemi jen pro sebe? Normálně by člověk nedal cizímu ani vlastní zahradu nebo dům, tak proč dát celou zemi? Nechápu, že jsou mezi námi i lidé, kteří fandí vrahům a okupantům. Chtěli by se odevzdat cizí zemi a poslouchat, podřídit se? Možná ano, pak by mohli nadávat na krutou vládu a ne na svoji neschopnost.

Vím, že na světě jsou pořád někde nějaké války, z různých důvodů, náboženských, politických a nevím jakých. Válčí se v pásmu Gazy, v Sýrii, v Súdánu, v Kongu... Občas vidím nebo slyším zprávy, co se tam děje, jak se konflikt vyvíjí, ale přece jen, když je válka takový kousek od nás, vnímám to mnohem intenzivněji. Někteří moji spolužáci jsou přímo z rodin, které utekly z Ukrajiny.

A tak mi běží hlavou, co můžeme udělat, jak můžeme pomoci? Je skvělé, že díky internetu je možnost pomáhat úplně snadná. Každý si může vybrat, který typ pomoci mu nejvíce vyhovuje, jestli se angažovat jako dobrovolník při organizaci sbírek nebo přímo v boji. Jiný může darovat věci, které jsou potřeba, ať už spacáky, hygienické potřeby nebo jídlo. A všichni mohou poslat peníze. Jakákoliv částka pomůže, i kdyby to bylo sto korun, protože když sto korun pošle tisíc lidí, je z toho krásných sto tisíc, z dvou set korun je dvě stě tisíc a tak dále. Za sbírkami stojí reální lidé, které je možné dohledat, kontaktovat, setkat se s nimi. Vidět na vlastní oči, co dělají. Proto není třeba se bát, že budou peníze zneužity.

Fenoménem dnešní doby je to, že můžeme sledovat válečné dění téměř online. Internet a sociální sítě nám umožňují vidět okamžitě, co se kde děje, kde spadla bomba, kdo kde zaútočil nebo zemřel. Je to dobré? Nebo spíš špatné? Myslím, že dobré je, že víme, co se děje a můžeme na to reagovat. Špatné je, že nevíme, co je pravda a co něčí výmysl. Musíme dávat velký pozor na videa a zprávy, které se na sociálních sítích objevují, protože mohou být speciálně vytvořena jako fake a sloužit nepříteli. Taková falešná videa, na kterých je třeba, že Ukrajinci zabíjí bez důvodu ruské děti, slouží k tomu, aby lidé Ukrajině nefandili, ale aby začali váhat nebo se dokonce přiklonili k Rusku.

Válce nezabráním, ale můžu aspoň vědět, na které straně stát, vědět, kdo je agresor a kdo oběť. Komu pomáhat a koho se zastávat. Přála bych si, aby válka nebyla nejen blízko, ale nikde.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Tomáš Weiss

ZŠ a MŠ Ostrava Zábřeh, Horymírova 100, příspěvková organizace

Je zvláštní pomyslet na to, jak žijeme v míru bez jakýchkoliv větších problémů, zatímco jen kousek odtud se dějí taková zvěrstva. Samozřejmě ne každý má v Česku úplně bezstarostný život, ale v porovnání s tím, co se děje na Ukrajině či třeba v Palestině to podle mě nemáme tak obtížné. Je to skoro nepředstavitelné. Z ničeho nic se vám život otočí o sto osmdesát stupňů, protože ve vaší vlasti vypukne válka a vy nedokážete udělat nic. Je smutné, že se pořád nedokážeme ponaučit. Tisíce mrtvých jen kvůli tomu, že ten, kdo je u moci, si něco zamane, nebo kvůli dávným sporům. A ještě více zničených životů. Je těžké jenom o tom přemýšlet.

Zajímalo by mě, jaké to musí být vyrůstat v takovém prostředí. Už jako dítě utéct ze své země, protože je v ní válka, a najít si domov v cizině. Nový jazyk, noví lidé, pořád slýchat o tom, jak se válka vyvíjí, přemýšlet o tom, jestli se někdy do svojí vlasti ještě podíváte, jestli ještě někdy budete spát ve své posteli a ve svém domě. Jestli tedy ještě stojí. Jak už jsem říkal, je opravdu smutné, že se toto pořád děje v 21. století. Pořád si to nedokážu představit a myslím, že toho nebudu schopný nikdy. Neustále myslím na to, jak je válka tak blízko. A abych byl upřímný, docela mě to děsí a doufám, že to nikdy nebudu muset zažít.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Terézia Zajacová
Gymnázium Žilina

Čo mi beží hlavou, keď je vojna tak blízko? Pri tejto myšlienke mi ako prvý napadne konflikt medzi Ruskom a Ukrajinou, hneď za našimi východnými hranicami. To, že sa to celé odohráva len pár desiatok kilometrov od nás, nám naháňa strach, a to ani nehovorím o miestnych na slovensko-ukrajinských hraniciach. Prežívajú neustály strach o svoje rodiny, majetky, budúcnosť a o ich štát ako taký. Keď sa pozriem na vojnovú problematiku zo svojej perspektívy, jednoznačne mi z toho vyplýva, že sme neboli schopní sa poučiť z našich predošlých chýb a nechávame opakovať sa minulosť. Vojnová kríza, ktorá sa nás bezpochybne dotýka, sa už odohráva približne dva roky bez známok ústupu.

Tento fakt prináša už nielen pocity smútku, bolesti a strachu, ale aj hnev na tých, ktorí daný konflikt vyvolali a pretrvávajú v ňom bez novej zmeny. Ide o dokazovanie si moci a ubližovanie nevinnému a bezmocnému ľudu. Sme v 21. storočí a aj tak nie sme schopní riešiť určitý druh vyostreného sporu diplomatickou cestou. Stále vyhráva preferencia násilia pred ústnou dohodou. V nádeji, že vyhrá len ten jeden, silnejší. V mojich myšlienkach je túžba po mieri, ale aj prípadné riešenie. Pýtam sa, prečo takéto niečo vôbec vzniká. Je všeobecne známe, že ľudia sú ako jedinci veľmi sebeckí, máme pocit, že sa celý svet točí iba okolo nás. Každý jeden z nás má určitú potrebu, aj keď možno nevedomú, no vyhráva v nás chcenie sa vyšplhať čo najvyššie a byť najlepší. Nezáleží v čom. Pre niekoho to môže byť šport, vzdelanie, napredovanie v technológii a pre niekoho to je moc. Tajná túžba pomaly ovládnuť celý svet, byť na vrchole trónu s výhľadom na všetko, čo je jeho.

Presne táto vlastnosť, pôsobiť na čo najvyššom mieste, dokáže vytvoriť najväčšie zlo. Človek má pred sebou víziu a urobí všetko preto, aby to dosiahol. Ak sa stretnú dvaja takí, ktorí chcú byť na vrchole, začnú medzi sebou súperiť. Každý začne útočiť tým, čím má najväčší predpoklad vyhrať. Toto je podľa mňa hlavná príčina každého konfliktu. Je to dychtivosť po moci, územiach, peniazoch či majetku. Je nepochybné, že vojna sa dotýka každého jedného z nás. Všetci túžime po mieri, po riešeníach, ktoré nájdú cestu bez ujmy na zdraví nevinných životov. Incident, ktorý sa aktuálne odohráva, naháňa hrôzu pri predstave, že by sa vojská posunuli aj na územie nášho štátu.

Pozeráme sa na to, ako sa dejiny opakujú, sme ich svedkami. Zároveň však dejiny aj tvoríme. Vieme mať obrovský vplyv na budúcnosť a na ostražitosť pred podobnými situáciami, aby sa už neopakovali. Máme možnosť formovať a budovať budúcnosť. Mali by sme to využiť a konať viac zmysluplne, verbálne riešiť spory našou inteligenciou a nie vnútorným egoizmom. Myslím si, že pri takýchto situáciách by sme mali klásť dôraz na svet ako celok, žiť pre národ, ľudí a brať zodpovednosť za chyby, ktoré boli vykonané. Je pre nás výhodou čerpať z dejín, ako a v čom predísť monumentálnemu zlu. Môžeme urobiť svet lepším a slobodným pre všetkých, tak prečo nezačať už dnes?

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Zuzana Zemanová
Gymnázium Žilina

Pred pár mesiacmi by si dedinský poštár pri vykonávaní svojej práce ešte pospevoval. Lenže časy sa zmenili.

Odkedy svet zahalujú temné mračná nenávisti a pomsty a národy sa krvilačne bijú, ani jeho milovaná práca mu nepri-
náša radosť. Vojna už navštívila susedov za hranicami a nedočkavo si ostrí zuby aj na ich krajinu. Preto si už bohužiaľ
zvykol byť nositeľom neočakávaných a tajomných správ. Je to jeho ťarcha, ktorú od seba už neodlúči.

Dnes nesie viac pošty než zvyčajne, pričom ho zaujme veľká hromada tenkých obálok rovnakého štýlu. Jednu z nich hodí
aj pod vchodové dvere domu, ktorý leží na samom konci rozľahlej dediny. A obálka čaká na svojho majiteľa, ale nie dlho.
Keď poštár odchádza z tejto ulice, vidí do domu z lesa vchádzať starý pár.

„Nevravel som ti, že prechádzky za skorého rána sú tie najlepšie? Nič človeka neprebudí lepšie ako čerstvý vzduch,”
presviedča Jozef svoju ženu Miladu. 59-ročný starký Jozef kedysi pracoval ako lesník, ale kvôli ťažkým problémom
so srdcom ho vyradili z práce predčasne.

„Nikdy som nepovedala, že to nie je pravda. Jednoducho si len myslím, že by sme sa mohli občas aj vyspať,” odpovie
mu so smiechom starká Milada prítom, ako vchádzajú do domu.

„Žiaľ, musím ťa sklamať, pretože môjho zvyku vstávať skoro ma tak ľahko nezbavíš.” Jozef zdvihol zo zeme obálku, ktorú
si doteraz ani jeden z nich nevšimol. „Možno je od vnúčať,” povie. Otvorí ju a začne čítať obsah listu, čo bol v nej, zatiaľ
čo si Milada češe svoje striebrom pretkané vlasy, ktoré rozstrapatila čiapka. Náhle mu však stuhne krv v žilách a zostane
zmrazený na mieste.

„Čo píš?” pýta sa Milada

. Keď jej muž zostáva v tichu, vezme mu z rúk list a začne ho čítať. „Nie, nie, nie, nie, nie...” šepoce, „to nie je možné. Nie.”
Nechce tomu uveriť. Mlčí a zo sekúnd sa stanú minúty, čas stráca svoj význam. Ale vnútorný hlas jej vraví, že bohužiaľ
toto nie je klam. Nie je to sen. Jozefovi naozaj prišiel povolávací rozkaz do vojny.

„Jozef, ale do akej vojny ťa povolávajú? Veď my by sme zatiaľ mali byť v bezpečí. Uistili nás, že...”

Ozve sa taký buchot na dvere, že od ľaku srdcia manželov vynechajú jeden úder a Milada sa zasekne uprostred vety.
Jozef ich otvorí. Sú to susedia.

„Zapnite si rádio. Frekvencia 93,7. Hneď!” A bežia k ďalšiemu domu.

Len čo tak urobia, začujú hlas z rádia: „...štát vstupuje do bežiackej vojny. Všeobecná mobilizácia sa týka všetkých osôb
mužského pohlavia vo veku 18-60 rokov, bez výnimiek. Je to česť a...”

Ale vtedy Milada prestala počúvať. Bála sa o Jozefa.

Vojna totiž nikomu nehrá do karát. Na nikoho sa nikdy neusmeje a nezmiluje sa nad ním. Je to prefíkaná, pomstychtivá
a neľútostná stvora. Kto sa vyhne jej plánom raz, druhýkrát sa mu to už nepodarí. Nezmôže voči nej nič ani ten najsi-
lnejší z najsilnejších. Ako sa má teda zachrániť človek s oslabeným srdcom v pokročilom veku? Na fronte, na mori či vo
vzduchu - to je jedno kde. Z priateľov sa stávajú sokovia v boji o vlastný život a budúcnosť. Chcú len prežiť. A to robí vojna
s ľuďmi - mení ich na bezduché telá, mení ich mentalitu. Keby bolo treba, konali by vojaci rozumom alebo srdcom? Keby
bolo treba, podal by niekto Jozefovi pomocnú ruku?

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Milade prebehol hrozivý mráz po chrbte. Utrela si slzy. Obavy sa zmenili na sklúčenosť z toho, čím sa ľudstvo stalo. Aj oni sami dvaja - sú otrokmi sebeckosti. Ale už bolo neskoro. Luster na strope sa jemne zatriasol, manželia začuli výbuch a z okna uvideli v diaľke dym. Nepriateľ sa rozhodol ich prekvapiť. Nakoniec asi budú prosiť o pomoc Smrť.

VYHLAŠOVATELÉ

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

ZÁŠTITA

MINISTERSTVO
KULTURY

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MINISTERSTVO OBRANY ČR

ZA PODPORY

MINISTERSTVO
KULTURY

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

ústav pro studium
totalitních režimů

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

VYDAVATELSTVÍ
Filozofická fakulta
Univerzita Karlova

M Muzeum
města Brna
MŠ

Sborník
oceněných literárních prací
19. ročníku vědomostní soutěže
LIDICE PRO 21. STOLETÍ